

ORIMATTILAN KAUPUNKI TILINPÄÄTÖS 2023

ORIMATTILA
Elämää oosta aahan

Sisällys

1 Toimintakertomus	3
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus	3
1.1.2 Kaupunginhallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	8
1.1.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa 2023	14
1.1.5 Kaupungin henkilöstö	15
1.1.6 Ympäristöasiat	15
1.1.7 Muut ei taloudelliset asiat	18
1.1.8 Arvio tulevasta kehityksestä	18
1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	18
1.2 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä	20
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	22
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	22
1.3.2 Toiminnan rahoitus	23
1.3.3 Tase	24
1.3.4 Kokonaistulot ja -menot	27
1.4 Kuntakonsernin toiminta ja talous	28
1.4.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	28
1.4.2 Konsernin toiminnan ohjaus	28
1.4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	28
1.4.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	29
1.4.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	29
1.4.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	30
1.5 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottaminen	35
2 Talousarvion toteutuminen	36
2.1 Strategian toteuttaminen ja seuranta	36
2.2 Käyttötalousosan toteutuminen	42
2.2.1 Konsernipalveluiden toimiala	42
2.2.2 Hyvinvointitoimiala	53
2.2.3 Sivistystoimiala	62
2.2.4 Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala	80
2.3 Tuloslaskelman toteutuminen	97
2.4 Investointien toteutuminen	98
2.5 Rahoitusosan toteutuminen	102
2.6 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	103
3 Tilinpäätöslaskelmat	104

3.1 Tuloslaskelma	104
3.2 Rahoituslaskelma	105
3.3 Tase.....	106
3.4 Konsernilaskelmat	108
4 Tilinpäätöksen liitetiedot	112
5 Taseyksiköiden erillistilinpäätökset	133
Vesilaitos.....	133
6 Konserniyhtiöt	138
6.1 Orimattilan Asunnot Oy	138
6.2 Orimattilan Lämpö Oy.....	142
6.3 Orimattilan Vesi Oy	144
7 Käytetyt kirjanpitokirjat ja tositelajit.....	147
8 Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja merkinnät	149

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Kaupunginjohtajan katsaus kaupungin vuoden 2023 taloudelliseen tilanteeseen heijastelee globaalin talouden tapahtumien ja kansallisten muutosten vaikutusta paikalliseen tasoon. Ukrainan sota ja kiihtyvä inflaatio ovat kiristäneet maailman talouspolitiikkaa, mikä on vaikuttanut myös kaupungin talouteen. Ennustettavuus on heikentynyt ja velkarahan luonne on muuttunut merkittävästi aikaisemmista vuosista.

Taloudellisesti vuosi 2023 toteutui ennustettua paremmin. Muutetussa talousarviossa tulos oli noin 600 000 euroa alijäämäinen, mutta ylijäämää tilinpäätökseen kertyi noin 250 000 euroa. Vuosi 2022 toteutui alijäämäisenä, joten vuoden 2023 ylijäämä on merkityksellinen, koska näin kaupungin talous ei toteudu alijäämäisenä useita vuosia peräkkäin. Vuodesta 2024 alkaen talous painuu raskaasti alijäämäiseksi, vuoteen 2026 mennessä alijäämää on kertymässä yhteensä 5,4 miljoonaa euroa. Tulevan taloudellisen kehityksen vuoksi valtuusto päätti marraskuussa, että kaupunginhallituksen tulee laatia talouden tasapainotuspaketti, jonka toimenpiteillä alijäämäinen talous kääntyy kohti ylijäämää. Osana talouden tasapainotuspakettia kaupunginhallitus käynnisti koko kaupunkia koskevan yhteistoimintamenettelyn. Yhtä aikaa menettelyn kanssa valmisteltiin kaupungille uusi organisaatiorakenne, joka noudattaa annettua toimeksiantoa. Yt-menettelyiden tavoitteena oli vähentää kaupungin henkilökuntaa neljälläkymmenellä henkilötyövuodella.

Osana tilinpäätöksen valmistelua kaupunginhallitus päätti kohdistaa ylimääräiset arvonalennukset Luhtikylän ja Kuivannon koulujen, Lilliputin päiväkodin sekä Vanhan Terveyskeskuksen rakennuksiin. Toimenpiteellä varaudutaan edessä oleviin vaikeisiin vuosiin. Yhteensä rakennusten arvon alentumisen tulosvaikutus on lähes 1,9 miljoonaa euroa. Toimenpiteen jälkeen kyseisten rakennusten tasearvo vastaa tulevaa käyttöarvoa.

Hyvinvointialueiden myötä kaupungin palvelurakenne ja vastuut ovat muuttuneet. Tämä edellyttää sopeutumista ja uudelleenjärjestelyjä kaupungin omassa toiminnassa. Nyt ja tulevaisuudessa kaupungin suurin toimiala on sivistystoimi, erityisesti perusopetus. Tämä korostaa koulutuksen ja kasvatuksen merkitystä kaupungin kehityksessä ja hyvinvoinnissa.

Toimintaympäristön muutosten takia kaupungin strategia kirkastettiin kesällä 2023. Tiivistäminen merkitsee merkittävää askelta kohti selkeämpää suuntaa ja tavoitteita kaupungin kehitykselle. Vision ja arvojen lisäksi strategiassa on nyt tiivistetty kolme strategista, laaja-alaista ja pitkän aikavälin, tavoitetta. Tämä tarjoaa johtamiselle ja päätöksenteolle vahvan perustan, joka ohjaa kaupungin kehitystä ja toimintaa tulevina vuosina. Strategian keskiössä ovat hyvinvoivat kaupunkilaiset. Kaupunki panostaa entistä enemmän kaupunkitasoiseen hyvinvoinnin edistämiseen ja osallisuuden rakentamiseen. Kaupunki pyrkii rakentamaan yhteistyötä ja vuorovaikutusta asukkaiden kanssa, jotta he voivat osallistua entistä aktiivisemmin oman kaupunkinsa kehittämiseen. Kaikki tämä heijastaa kaupungin sitoutumista asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen. Johtamisen kannalta strategian kirkastus tarjoaa kaivattua selkeyttä ja näkemystä kaupungin tulevaisuudesta. Se auttaa kaupunginjohtoa ja muita päättäjiä tekemään päätöksiä, jotka tukevat kaupungin pitkän aikavälin tavoitteita ja visiota. Samalla se luo vankan perustan kaupungin toiminnalle ja resurssien kohdentamiselle siten, että ne palvelevat parhaalla mahdollisella tavalla kaupunkilaisten tarpeita ja odotuksia. Kaupungin strategian kirkastaminen edustaa tärkeää askelta Orimattilan kaupungin kehityksessä kohti entistä vahvempaa, osallistavampaa ja hyvinvoivaa yhteisöä. Tämä antaa selkeän suunnan kaupungin tulevaisuudelle ja sitouttaa kaikki kaupungin toimijat yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen.

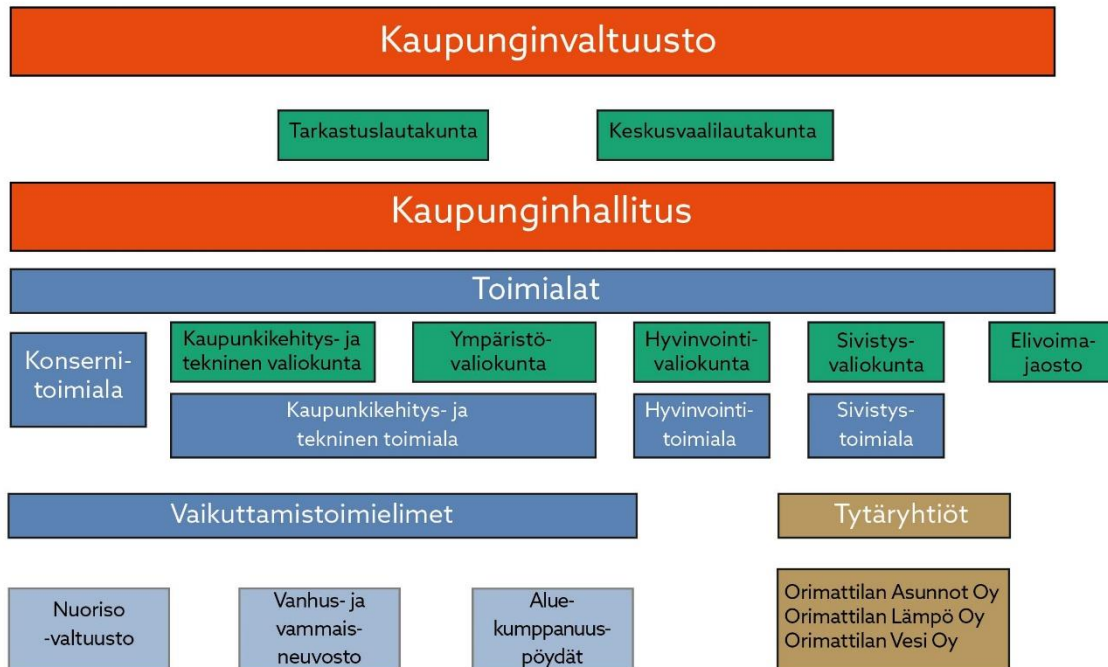
Vuosi oli merkittävä kaupungin viestinnän ja markkinoinnin kehittämisen saralla. Kaupungin viestintästrategia ja kanavakohtaiset suunnitelmat hyväksyttiin. Graafinen ohjeistus sekä brändi uudistettiin ja brändin rakennustyö alkoi. Kesällä brändilähteläiset nostivat kaupungissa järjestetyt tapahtumat näkyviksi ja tapahtumien järjestäjiltä saatu palaute kertoi lähettiläiden onnistuneen. Myös sisäinen viestintä kehittyi, kun kaupungin sisäisen viestinnän ohje valmistui. Ohje laadittiin konkreettisia toimenpiteitä sisältäväksi niin, että esihenkilöt voivat jalkauttaa ohjeen tavoitteet omiin työyhteisöihinsä.

Haluan kiittää kaupungin henkilökuntaa ja päättäjiä rakentavasta sekä eteenpäin katsovasta keskustelukuluttuurista. Kokonaisuudessaan vuosi toteutui yhteistyön avulla odotuksia paremmin.

Kalle Larsson
kaupunginjohtaja

1.1.2 Kaupunginhallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Orimattila organisaatorakenne

Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto on kunnan ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin, jonka kuntalaiset valitsevat joka neljäs vuosi toimitettavilla kuntavaaleilla.

Orimattilan valtuustoon kuuluu 33 jäsentä. Valtuuston paikkajakauma 1.1. – 31.12. oli puolueittain seuraava:

Puolue	Paikkajakauma
Perussuomalaiset	10
Kokoomus ja Kristillisdemokraatit	7+1
Keskusta	7
Sosiaalidemokraatit	4
Vihreät	2
Liike Nyt	2

Puheenjohtajisto

Jarmo Keskevaari, Kok, pj.
 Jari Hosiainluoma, Perussuomalaiset, 1. vpj.
 Juha Hämäläinen, Keskusta, 2. vpj.

Valtuustoryhmät

Perussuomalaiset

Sari Sikkilä, pj.
Tero Rönkkö, vpj.
Arja Simola, siht.
Ville-Petteri Erola
Jari Hosiaisuoma
Tommi Hykkyrä
Jari Kaitaranta
Juho Kananen
Jouni Nurminen
Harri Ovaska

Kokoomus ja Kristillisdemokraatit

Ida Jokinen, pj.
Tuomo Jussila, vpj.
Mirva Illi-Lampio, siht.
Juha Aalto
Sari Eiranen
Jarmo Keskevaari
Antti Tuomala
Pertti Laaksonen, KD

Keskusta

Tero Nieminen, pj.
Juha Hämäläinen, vpj.
Sanna Heikkinen, siht.
Ari Anttila
Riitta Lonka
Jukka Mölsä
Marko Suuronen

Sosiaalidemokraatit

Tuula Koivunen, pj.4.6.2023 asti
Kirsti Laatonen, vpj.4.6.2023 asti
Vesa Teräs pj. 5.6.2023 alkaen
Veini Holopainen varapj 5.6.2023 alkaen

Vihreät

Venla Avelin, pj.
Saku Salminen, vpj.

Liike Nyt

Susanna Särkinen, pj.
Juha Hirvonen, vpj.

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen tehtävänä on johtaa kaupungin hallintoa, valmistella kaupunginvaltuuston käsittelemät asiat ja huolehtia valtuuston päätösten toimeenpanosta. Hallituksen tehtävänä on lisäksi valvoa kaupungin etua ja tehdä sen puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet, jollei hallintosäännössä ole toisin määrätty.

Kaupunginhallitukseen kuuluu 9 jäsentä. Lisäksi kokouksissa ovat läsnä kaupunginvaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat. Kaupunginhallituksen esittelijänä toimii kaupunginjohtaja.

Kaupunginhallitus 1.1.- 31.5.2023

Puheenjohtaja	Ville Erola, PS
I varapuheenjohtaja	Tero Nieminen, Kesk.
II varapuheenjohtaja	Tuomo Jussila, Kok

Muut jäsenet:

Perussuomalaiset	Jari Kaitaranta
	Sari Sikkilä
Keskusta	Riitta Lonka
Kokoomus +	Ida Jokinen
Kristillisdemokraatit	Pertti Laaksonen, KD
Sosiaalidemokraatit	Tuula Koivunen

Kaupunginhallitus 1.6.2023 – 31.12.2023

Puheenjohtaja	Ville Erola, PS
I varapuheenjohtaja	Tero Nieminen, Kesk.
II varapuheenjohtaja	Tuomo Jussila, Kok

Muut jäsenet:

Perussuomalaiset	Jari Kaitaranta
	Sari Sikkilä
Keskusta	Riitta Lonka
Kokoomus +	Ida Jokinen
Kristillisdemokraatit	
Vihreät	Venla Avelin
Sosiaalidemokraatit	Vesa Teräs

Kaupunginhallitus kokoontui kertomusvuonna 23 kertaa ja käsitteli 417 asiaa.

Yhteistoimintaelin

Yhteistoimintaelin koostuu paikallisten henkilöstöjärjestöjen edustajista sekä työnantajaa edustavista luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista. Yhteistoimintaelin kokoontui vuonna 2023 neljä kertaa. Yhteistoimintaelimessä työnantaja ja työntekijät käyvät yhdessä henkilöstön asemaan ja työhön vaikuttavia asioita läpi.

Työsuojelutoimikunta

Työsuojelutoimikunta kokoontui yhdessä yhteistoimintaelimen kanssa.

Aluekumppanuuspöydät

Aluekumppanuuspöytien tehtävistä on säädetty hallintosäännön luku 3:n 5 §:ssä. Kumppanuuspöytiä on neljä: keskusta, itäinen, läntinen ja pohjoinen. Kumppanuuspöytien toiminta käynnistyi 1.9.2022. Vuosi 2023 oli kumppanuuspöytien ensimmäinen täysi toimintavuosi, ja kokouksia oli keskimäärin kuusi vuoden aikana. Aluekumppanuuspöydät antoivat kaupungille lausuntoja sekä järjestivät osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävää toimintaa alueellaan.

Kaupungin viranhaltijaorganisaatio

Talous- ja konsernijohtaja Vesa Urtti jäi pois kaupungin palveluksesta toukokuussa 2023. Henkilöstöpäällikkö Anniina Mäki aloitti kesäkuussa 2023. Talousjohtaja Eero Aitkoski aloitti syyskuussa 2023. Toimitilajohtaja Rebecca Haaranen jäi pois kaupungin palveluksesta elokuussa 2023 ja Leena Pekkanen aloitti toimitilajohtajana marraskuussa 2023

Kaupungin hallintosääntö päivitettiin 3.10.2023.

Kaupungin konserniohje päivitettiin 20.3.2023.

Tilivelvolliset 2023

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsen sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat; kaupunginhallitus, valiokunnat, lautakunnat sekä niiden jaostot.

Toimiala	Viranhaltija	Tehtävä
Konsernipalveluiden toimiala	Kalle Larsson	Kaupunginjohtaja
	Vesa Urtti	Talous- ja konsernijohtaja, 31.5.2023 asti
	Lilli Peltonen	Hallintojohtaja, 1.5.2023 alkaen
	Eero Aitkoski	Talousjohtaja, 25.9.2023 alkaen
Hyvinvointitoimiala	Petra Nevalainen	Vs. hyvinvointijohtaja
	Teija Savolainen	Liikunta- ja vapaa-aikapäällikkö
Sivistystoimiala	Mika Silvennoinen	Sivistysjohtaja
	Jarno Ovaska	Opetuspäällikkö
	Johanna Lepistö	Varhaiskasvatusjohtaja
	Henrika Suna	Vs. kirjasto-, kulttuuri- ja museotoimenjohtaja, 1.1.-18.2.2023
	Marita Kajander	Vs. kirjasto-, kulttuuri- ja museotoimenjohtaja, 1.3.-14.4.2023
	Ninni Parviainen	Vs. kirjasto-, kulttuuri- ja museotoimenjohtaja, 15.4.2023 alkaen
	Joonas Haapakoski	Ma. nuorisopäällikkö
Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala	Varpu Vilkkö	Taluspäällikkö
	Kari Setälä	Kaupunkikehitysjohtaja
	Petteri Kotonen	Vesilaitoksen johtaja
	Rebecca Haaranen	Toimitilajohtaja, 4.8.2023 asti
	Leena Pekkanen	Toimitilajohtaja, 1.11.2023 alkaen
	Timo Tarkkala	Johtava rakennustarkastaja
	Ossi Hosiaisluoma	Maankäyttöpäällikkö
	Ari-Pekka Rajaranta	Yhdyskuntatekniikan päällikkö

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Talouden suhdannekehitys

Valtiovarainministeriön joulukuussa 2023 julkaisemassa taloudellisessa katsauksessa todetaan, että Suomen talouden tilanne oli alkuvuonna ennakoarvioita heikompi ja kolmannella neljänneksellä tuotanto väheni selvästi. Myös loppuvuoden taloustilanne on edelleen heikko ja Suomen bruttokansantuote (BKT) supistuu tänä vuonna 0,5 prosenttia. Heikoin tilanne on rakentamisessa, mutta myös palveluiden hyvä kasvu on pysähtynyt.

Talouden odotetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien ostovoimaa. Yksityinen kulutus kääntyykin vaimeaan kasvuun ensi vuonna ja kasvu vahvistuu vuonna 2025. Korkojen lasku tukee myös investointeja, joita tukee myös energiasuoritus ja puolustusinvestoinnit. Vuonna 2024 BKT kasvaa 0,7 prosenttia ja kasvu vahvistuu vuonna 2025 ja 2026 2,0 ja 1,6 prosenttiin.

Inflaatio on hidastunut nopeasti vuoden 2023 aikana. Vuonna 2024 inflaatio on keskimäärin enää 2 prosenttia ja painuu alle 2 prosentin vuosina 2025 ja 2026. Pääsyy inflaation hidastumiseen on ollut energian hintojen lasku, mutta loppuvuodesta 2023 inflaation hidastuminen on ollut laaja-alaista. Eniten hintapaineita on jäljellä palveluissa, mutta niissäkin hintojen nousu on selvästi hidastunut.

Reaaliansioiden odotetaan kääntyvät kasvuun vuonna 2024, mutta kotitalouksien ostovoiman kasvu jää vielä vaimeaksi, kun työllisyyden heikkeneminen ja sosiaalietuuksien leikkaukset hidastavat kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvua. Vuodesta 2025 alkaen kotitalouksien ostovoiman ja kulutuksen kasvu vauhdittuvat.

Julkisen kulutuksen kasvu on ollut varsin ripeää vuoden ensimmäisillä kolmella neljänneksellä, ja kasvun arvioidaan kiihtyvän 3 prosenttiin vuonna 2023. Kulutusmenoja kasvattavat mm. ikäsidonnaisten menojen kasvu, hyvinvointialueiden kasvaneet kustannukset sekä Venäjän hyökkäyssodasta johtuva puolustusvälinehankintojen ja maahanmuuttomenojen kasvu. Julkisen kulutuksen kehitys pysyy nollan tuntumassa vuosina 2024-2026. Kulutusmenojen kasvua jarruttavat mm. hallituksen toimintamenoäästöt, jotka jatkuvat koko hallituskauden ajan. Lisäksi kulutusmenojen kasvua hidastavat kuntien ja kuntayhtymien sekä hyvinvointialueiden omat pysyvät sopeutustoimet.

Vuoden 2023 kahdella ensimmäisellä neljänneksellä arvonlisä kasvoi Tilastokeskuksen korjattujen arvojen mukaan 0,3 ja 0,6 prosenttia edellisiin neljänneksiin verrattuna. Kolmannen neljänneksen pudotus 0,9 prosenttia palautti arvonlisän volyymin takaisin loppuvuoden tasoon ja viimeiselle neljännekselle odotetaan edelleen pudotusta mikä tarkoittaa taantumaa loppuvuoden osalta. Vuonna 2024 kasvun odotetaan hitaasti palautuvan ja vientikysynnän elpyvän. Vuodelle 2024 arvonlisän kasvuksi ennakoitaan 0,6 prosenttia, mikä jää hieman jälkeen koko BKT:n kasvusta. Tuoteverojen kasvun odotetaan jälleen kasvavan reaalisesti. Kysynnän elpyminen vuodesta 2025 vauhdittaa tuotantoa viennin lisäksi myös rakentamisessa ja sitä tukevissa palveluissa ja kotimarkkinoille menevässä tuotannossa. Vuodelle 2025 ennakoitaan noin 2 prosentin kasvuvauhtia arvonlisälle ja vuonna 2026 lähestytään pidemmän aikavälin potentiaalia, mikä on noin 1,5 prosenttia.

Valtiovarainministeriön ennusteeseen liittyy monia riskejä. Asuntorakentamisen lasku voi olla suurempi ja kestää pidempään kuin ennusteessa on oletettu. Rakennus- ja kiinteistöyhtiöiden ajautuminen laajamittaisiin taloudellisiin ongelmiin vaikeuttaisi koko kansantalouden toimintaa. Korkojen ennustettua hitaampi lasku syventäisi rakennusalan taantumaa ja heikentäisi investointinäkymiä ylipäätään suhteessa ennustettuun. Maailmantalouden näkymät ovat myös varsin sumuiset. Viime vuosina on nähty suuria kriisejä ja niihin on vastattu poikkeuksellisilla politiikkatoimilla. Talous ei ole vielä sopeutunut näihin kaikkiin muutoksiin ja lopullisiin vaikutuksiin liittyy paljon epävarmuutta. Lisäksi geopolitiikkaan ja ympäristöön liittyvät negatiiviset riskit voivat toteutuessaan lisätä epävarmuutta ja talouden häiriöitä. Toisaalta taloudessa on käynnissä energiamurros ja teknologian nopea kehitys, joilla on todennäköisesti suuria vaikutuksia. Positiiviset yllätykset näkyisivät luultavasti ensimmäisenä investoinneissa. Kotitalouksien kulutus voi yllättää myös positiivisesti, jos talous kehittyy muuten ennusteen mukaisesti. Edellä kuvatut reaalityöiden riskit heijastuvat väistämättä julkiseen talouteen. Ennustettua heikompi (vahvempi) työllisyyden ja talouden kasvu heikentää (vahvistaa) julkista taloutta. Jos korot puolestaan alenevat ennustettua nopeammin, valtion alijäämä ja julkinen velkasuhde kehittyvät maltillisemmin. Vaikutus julkisyhteisöjen alijäämään on kuitenkin vähäinen, koska julkisyhteisöillä on myös merkittäviä omaisuustuloja. Työvoimapulalla puolestaan voi olla arvaamattomia vaikutuksia niin kuntahallinnolle kuin hyvinvointialueillekin.

	2022	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
	mrd. euroa	määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	269	3,2	1,6	-0,5	0,7	2,0	1,6
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	128	6,0	8,5	-6,1	2,4	4,0	3,0
Kokonaistarjonta	397	3,9	3,5	-2,3	1,2	2,6	2,0
Tavaroiden ja palvelujen vienti	122	5,8	3,7	-1,3	2,0	3,8	3,0
Kulutus	203	3,6	1,4	0,4	0,5	1,4	1,2
yksityinen	138	3,5	1,7	-0,8	0,7	2,0	1,7
julkisen	65	3,9	0,8	3,0	0,0	0,1	0,3
Investoinnit	65	1,0	3,2	-5,6	2,2	4,6	3,1
yksityiset	54	4,3	4,0	-5,4	0,9	2,9	4,2
julkiset	11	-11,8	-0,2	-6,6	9,0	12,5	-1,3
Kokonaiskysyntä	395	3,7	3,3	-2,3	1,2	2,6	2,1
kotimainen kysyntä	274	3,0	3,2	-2,7	0,9	2,1	1,7

Lähde: VM

	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	251	269	282	289	301	313
Palvelut, määrän muutos, %	4,3	3,2	0,9	0,7	1,5	0,9
Koko teollisuus, määrän muutos, %	2,0	-1,3	0,2	1,8	2,8	1,9
Työn tuottavuus, muutos, %	1,4	0,0	0,0	1,7	1,3	0,7
Työlliset, muutos, %	2,4	2,5	0,1	-0,2	0,8	0,9
Työllisyysaste (15–64-vuotiaat), %	72,3	73,8	73,6	73,5	74,1	74,8
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat), %	76,6	78,1	77,9	77,9	78,7	79,5
Työttömyysaste, %	7,7	6,8	7,2	7,5	7,1	6,6
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	2,2	7,1	6,3	2,0	1,4	1,7
Ansiotasoindeksi, muutos, %	2,4	2,4	4,2	3,5	3,3	3,1
Vaihtotase, mrd. euroa	1,0	-6,8	-2,2	-2,3	-2,7	-2,8
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	0,4	-2,5	-0,8	-0,8	-0,9	-0,9
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,5	0,3	3,4	3,4	2,4	2,1
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	-0,1	1,7	3,1	3,2	3,1	3,1
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:hen, %	55,7	53,3	54,5	54,9	54,7	53,9
Veroaste, suhteessa BKT:hen, %	43,1	42,9	41,5	40,5	40,5	40,3
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-2,8	-0,8	-2,5	-3,5	-3,4	-3,0
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-3,3	-1,6	-3,2	-3,7	-4,2	-3,8
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:hen, %	72,5	73,3	75,5	79,1	81,4	83,3

Lähde: VM

Työ- ja elinkeinoministeriön syksyllä 2023 julkaistussa alueelliset kehitysnäkymät raportissa todetaan Päijät-Hämeen osalta yritysten tunnelman olevan pessimistinen. Yritysten toimintaa rajoittavat tällä hetkellä erityisesti riittämätön kysyntä sekä raaka-aineiden ja komponenttien hintojen nousu. Pk-yrityksillä merkittävin kehittämisen ulkopuolinen este oli yleinen suhdanne/taloustilanne. Silti samanaikaisesti alueen vetovoima ja elinvoima kehittyvät edelleen positiivisesti. Alkuvuoden aikana on tehty merkittäviä investointeja ja investointipäätöksiä esim. sähköisessä liikenteessä, elintarviketeollisuudessa ja kiertotaloudessa/uusiutuvassa energiassa. Investoinnit ja erikoistuva huippuosaaminen luovat kysyntää ja työtä. Myönteiset tapahtumat vahvistavat yritysten toimintaympäristöä. Maakunta jatkaa sumuisessa tilanteessakin kasvun tiellä ja asema suhteessa muihin alueisiin tulee paranemaan.

Alueen vahvuuksia ja vetovoimatekijöitä ovat vahvat kärkialat, panostukset ympäristöosaamiseen, sijainti ja yliopiston kasvu. Kärkialat liittyvät sähköiseen liikenteeseen, ruuan ja juoman valmistukseen, kiertotalouteen, ympäristösektoriin sekä liikunnan ja hyvinvoinnin edistämiseen. Kärkiklusterit ovat vetäneet alueelle yritystoimintaa, ja niiden varassa sitä löytyy myös jatkossa. Lahden kaupunkiseudun kunnat luovat uusia edellytyksiä yritystoiminnalle seudun ja valtion MAL-sopimuksen mukaisilla toimenpiteillä. Alueen yritysdynamiikka on hyvä: perheyrityksiä on paljon sekä pienten ja keski suurten yritysten kanta on vahva.

Uusien investointien myötä alueen toimialarakenne uusiutuu ja monipuolistuu edelleen. Sähköisen liikenteen veturiyritys, pikalatausratkaisuita tarjoava Kempower, laajentaa ja kasvattaa huomattavasti omaa tuotannollista valmistusta Lahdessa, mikä näkyy tulevaisuuden investointeina ja verkostoyritysten kasvuna. Uuden tehtaan myötä Lahteen rekrytoidaan jälleen arviolta noin 200 uutta työntekijää. Globaali raju myynnikasvu näkyy alueella suoraan tiettyjen alihankintavalmistusyritysten tarpeena kehittää ja kasvattaa omaa valmistuskapasiteettia. Sähköisen liikenteen

klusterin kaltaisia alueellisia kehitys- ja osaamiskeskittyviä on saatu nostettua esiin kuten niihin kytkeytyvää tutkimus- ja innovaatiotoimintaa. Syyskuussa Lahteen avatusta LAB-ammattikorkeakoulun Food Pilot Plant -tuotekehitysympäristöstä odotetaan uusia tuotteita ja uutta kasvua alueen elintarviketeollisuudelle. Samoissa tiloissa voidaan tehdä myös ammattikorkeakoulun ja LUT-yliopiston tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa. Elintarviketeollisuus on yksi Päijät-Hämeen elinkeinoelämän keihäänkärjistä ja alueelta löytyy vahvaa elintarvikeosaamista alkutuotannosta korkean jalostusasteen erikoiselintarvikkeisiin. Alan merkitystä kasvattaa tulevaisuudessa Fazerin suunnittelema suklaatuotannon siirtäminen Lahteen.

Alueelle sijoittuminen kiinnostaa edelleen yrityksiä. Lahden seudun kehityksen (LADEC) uusien sijoittumisasiakkaiden määrä on jatkanut kasvua myös ennätysvuoden 2022 jälkeen. Alueen vetovoiman kasvu näkyy myös tulevien yhteydenottojen määrässä. Lopullisten sijoittumis- ja investointipäätösten aikataulu on kuitenkin joidenkin yritysten osalta tällä hetkellä viivästynyt johtuen markkina- ja rahoitustilanteesta. Uusiin yritysalueisiin investoidaan edelleen.

Työllisyys ja työttömyys

Valtiovarainministeriön joulukuussa 2023 julkaisemassa taloudellisessa katsauksessa todettiin, että työllisten määrän kasvu taittui vuonna 2023 ja työllisyysaste supistui hieman. Käänte työmarkkinoilla tapahtui kesällä ja syksyllä 2023 työllisiä on ollut vuotta 2022 vähemmän varsinkin yksityisellä sektorilla, koska avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt. Lisäksi työvoiman ulkopuolelle siirtyi runsaasti etenkin miehiä. Alkuvuoden 2023 positiivisen kehityksen vuoksi työllisten määrä oli vuonna 2023 vielä keskimäärin 0,1 prosenttia edellisvuotta suurempi, mutta tehdyn työn määrä eli työtunnit eivät enää lisääntyneet. Lisäksi työllisyysaste laski vuoteen 2023 vuodesta 2022, sillä työkäisten määrä lisääntyi runsaan maahanmuuton seurauksena eniten 13 vuoteen. Työttömien määrä kääntyi kasvuun jo keväällä 2023 ja eritoten miesten työttömyys lisääntyi naisia enemmän. Työttömyyden nousu jatkui loppuvuonna 2023 ja nousun ennustettiin jatkuvan vuonna 2024. Erityisesti rakentamisen supistuminen lisää työttömyyttä vuonna 2024. Työttömyysasteen ennustetaan nousevan seitsemään ja puoleen prosenttiin vuonna 2024.

Hämeen ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan alueen kunnissa oli tammikuun 2024 lopussa 20 490 työtöntä työnhakijaa. Tämä on 2 175 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kokoaikaisesti lomautettuja näistä oli 2 902 eli 1 278 enemmän kuin vuonna 2023. Joulukuuhun 2023 verrattuna sekä lomautettujen että muiden työttömien määrä TE-toimistossa ja kuntakokeiluissa väheni. Nuoria alle 25-vuotiaita oli tammikuun 2024 lopussa työttömänä 2 226, mikä on 391 enemmän (21,3 %) kuin tammikuussa 2023. Pitkäaikaistyöttömiä eli yhdenjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä työnhakijana olleita oli tammikuussa 2024 6 439, eli 810 vähemmän (-11,2 %) kuin vuotta aiemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Hämeen ELY-keskusalueella tammikuun 2024 lopussa 12,0 prosenttia, mikä on 1,3 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin. Alle 25-vuotiaiden nuorten työttömien osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta oli 15,4 prosenttia ja ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus ulkomaalaisesta työvoimasta 32,4 prosenttia.

Hämeen ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan Orimattilan osalta tammikuun lopussa 2024 työttömiä työnhakijoita oli 120 enemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömistä työnhakijoista lomautettuja oli 161. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,1 %. Avoimien työpaikkojen määrä Orimattilassa tammikuun lopussa 2024 oli 37, mikä on 61 vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Työttömät työnhakijat ja avoimet työpaikat TE-toimistossa kunnittain

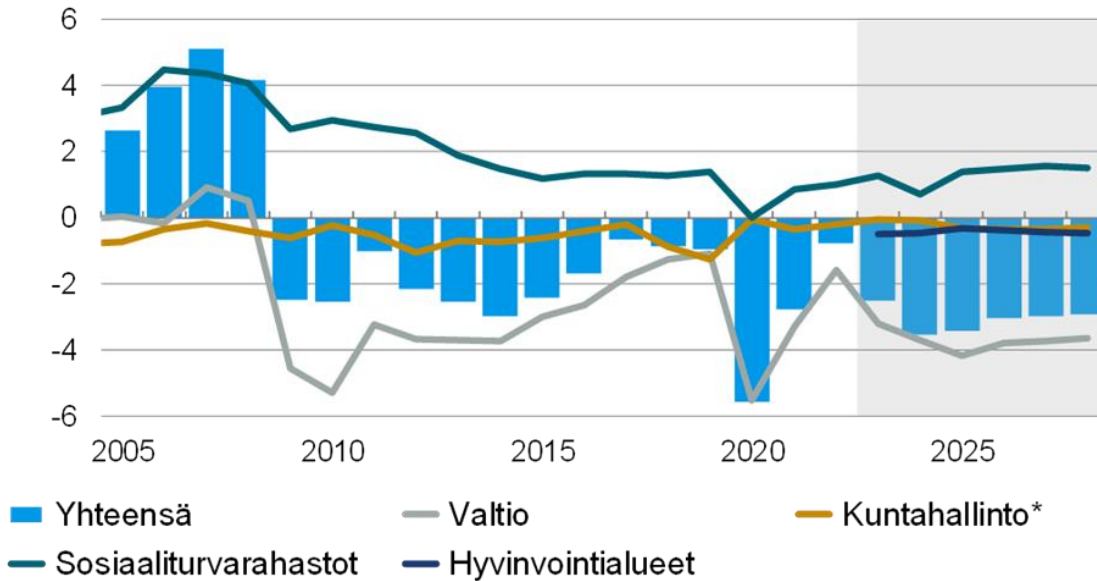
Kunta	Työttömät työnhakijat			Muutos		Työttömistä työnhakijoista lomautetut		Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta		Avoimet työpaikat			Muutos	
	Tammi 2024	Joulu 2023	Tammi 2023	Tammi 2024	Tammi 2023	%	%	Tammi 2024	Joulu 2023	Tammi 2023	Tammi 2024	Joulu 2023	Tammi 2023	Tammi 2024
Asikkala	362	384	284	78	27	77	11,2	66	11	136	-70	-51		
Forssa	1 015	1 037	737	278	38	209	14,5	276	137	363	-87	-24		
Hartola	134	136	140	-6	-4	41	13,3	30	8	28	2	7		
Hattula	328	324	270	58	21	88	7,4	57	31	58	-1	-2		
Hausjärvi	281	299	243	38	16	40	7,3	16	12	26	-10	-38		
Heinola	1 094	1 115	1 052	42	4	141	14,7	121	96	196	-75	-38		
Hollola	847	872	766	81	11	145	8,1	127	39	102	25	25		
Humppila	100	109	98	2	2	22	10,4	13	10	12	1	8		
Hämeenlinna	3 589	3 756	3 229	360	11	499	11,4	1 242	607	1 446	-204	-14		
liitti	297	303	266	31	12	48	10,9	56	11	48	8	17		
Janakkala	641	699	609	32	5	110	8,3	381	163	262	119	45		
Jokioinen	192	203	175	17	10	42	8,4	20	7	35	-15	-43		
Kärkölä	205	209	195	10	5	31	10,6	38	7	39	-1	-3		
Lahti	8 265	8 381	7 495	770	10	966	14,6	1 360	917	2 186	-826	-38		
Loppi	226	229	188	38	20	50	6,4	36	20	74	-38	-51		
Orimattila	878	892	758	120	16	161	12,1	37	27	98	-61	-62		
Padasjoki	135	136	127	8	6	16	13,0	33	...	37	-4	-11		
Riihimäki	1 434	1 417	1 272	162	13	121	10,6	308	179	469	-161	-34		
Sysmä	161	141	143	18	13	30	12,8	40	19	16	24	150		
Tammela	208	205	184	24	13	46	7,7	41	10	31	10	32		
Ypäjä	98	92	84	14	17	19	9,3	13	...	10	3	30		
Häme	20 490	20 939	18 315	2 175	12	2 902	12,0	4 311	2 318	5 672	-1 361	-24		

Julkisyhteisöjen rahoitusasema

Julkisen talous on sitkeästi alijäämäinen ennustevuosina. Talouskasvu kääntyi hienoiseen laskuun ja on vaimeaa myös vuonna 2024. Inflaation aiheuttama menojen kasvu heikentää julkisen talouden rahoitusasemaa. Verotulojen kasvu on vaisua, ja alijäämä heikkenee vuonna 2024 reilusti yli 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Seuraavina vuosina alijäämä kohenee hiljalleen hallituksen toimien ja talouskasvun ansiosta. Julkisia menoja rasittavat kuitenkin useat aiemmin päätetyt toimet, korkomenojen kasvu ja mittavat puolustushankinnat.

Julkisen velka nousee vuonna 2023 yli 75 prosenttiin ja vuoteen 2028 mennessä yli 85 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Sopeutustoimista huolimatta velkasuhde kasvaa edelleen. Valtionhallinto, kunnat ja hyvinvointialueet ovat kaikki alijäämäisiä ja kerryttävät velkaa vuosittain.

Julkisyhteisöjen rahoitusasema suhteessa BKT:hen, %

*Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka
Lähde: Tilastokeskus, VM

Kuntatalouden kehitys

Kuntahallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan lähellä tasapainoa vuosina 2023 ja 2024. Alijäämät syvenevät vuosina 2025–2028 n. 0,3–0,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen mm. nopeasti kasvavien kustannusten sekä sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja jaksotusten seurauksena. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa, mutta velan kasvu suhteessa BKT:hen pysyy hyvin maltillisena. Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat ennustevuosina pääasiassa hintojen kasvun vauhdittamana, sillä koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy painelaskelmissa laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi. Poikkeuksen pääasiassa hintojen nousun aiheuttamaan kulutusmenojen kasvuun aiheuttaa vuoteen 2025 ajoittuva TE-palvelu-uudistus, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Kuntahallinnon suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset, joita sopimuskorotukset nostavat n. 3 prosenttia vuonna 2024. Samanaikaisesti henkilöstökustannusten kasvua hillitsee työttömyysvakuutusmaksun alentaminen, jonka vaikutus ulottuu myös verotuloihin positiivisesti. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Kuntien tulonsiirrot valtiolta laskevat vuonna 2024, sillä kuntien valtionosuuksia pienennetään tuntuvasti nk. sote-siirtolaskelman tarkentumisen seurauksena. Lisäksi hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru hidastaa valtionosuuksien kasvua vuosina 2024–2027. Vuoden 2022 verotuksen valmistuttua vuoden 2023 lopulla ilmeni, ettei syksyn talousarvion yhteydessä arvioitu sote-siirtolaskelmaan liittyvä valtionosuusleikkaus ollut riittävä. Jotta uudistuksen periaatteena oleva kustannusneutraalisuus kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion välillä saadaan varmistettua, tehdään kuntien valtionosuuksista vielä lisäsiirto valtiolle. Hallitus päätti kuitenkin jaksottaa uuden lisäleikkauksen vuosille 2025–2027, jottei ennakoimattoman suuri leikkausvaikutus kohdistu valtionosuuksiin vielä vuonna 2024 tilanteessa, jossa suuri osa kunnista oli jo päättänyt vuoden 2024 talousarviostaan. Näin kunnat saivat lisäaikaa sopeutua ennakoitua niukempiin valtionosuuksiin.

Kuntaliiton arvion mukaan julkiseen sektoriin taloustaantumana voimakkaimmat vaikutukset välittyvät viiveellä. Julkinen talous onkin heikoimmillaan vuosina 2024 ja 2025. Julkisen talouden alijäämä ylittää tuolloin EU:n kolmen prosentin viitearvot ja Suomi mitä todennäköisimmin joutuu liiallisen alijäämän menettelyyn. Tilanne on hyvin kiusallinen hallitukselle, jonka politiikan ykköstarve on julkisen talouden sopeuttaminen.

Taloukskasvun hiipuminen on myrkyä julkiselle sektorille. Tehtyjen työtuntien väheneminen, kulutuksen kasvun sekä yritysten kannattavuuden hiipuminen näkyvät suoraan verotuloissa. Verokertymiin iskee myös työttömyysvakuutusmaksun alentaminen vuodesta 2024 lähtien. Julkisen sektorin verotulojen kasvu onkin pienentynyt

kansantalouden tilinpidon aikaisemmista ennusteista. Kokonaisveroaste laskee sekä valtiovarainministeriön että Suomen Pankin ennusteessa noin parilla prosenttiyksiköllä suhteessa bruttokansantuotteeseen. Paikallishallinnon verotuloennusteet lähivuosille eivät kuitenkaan ole muuttuneet viime syksystä kovinkaan paljon.

Suunnitelluista sopeutustoimista huolimatta julkiset menot kasvavat lähivuosina voimakkaasti. Menot eivät ole kasvaneet valtiovarainministeriön ennusteessa suhteessa viime syksyyn, mutta talouskasvun hidastuminen rumentaa bruttokansantuotteeseen suhteutettuja tunnuslukuja. Julkiset menot yltyvät vuonna 2024 noin 55 prosenttiin bruttokansantuotteeseen suhteutettuna. Menoja kasvattavat muun muassa eläkkeiden indeksikorotukset, sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelutarpeen sekä korkomenojen kasvu, hyvinvointialueiden toiminnan käynnistäminen ja puolustushankinnat. Suomen Pankki arvioi, että Petteri Orpon menosopeutus vähentää valtion menoja 2,5 miljardia euroa vuoteen 2027 mennessä.

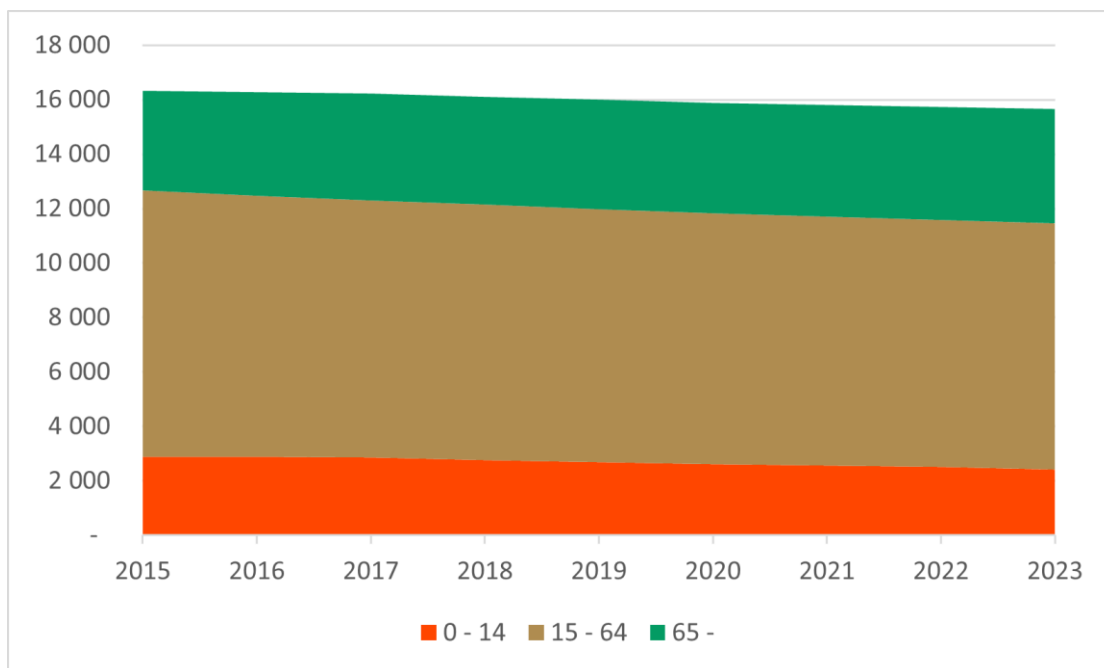
Riskit kuntaennusteen oletettua pienemmästä tulojen kasvusta ja oletettua voimakkaammasta menojen kasvusta ovat suuret. Talouskasvu voi hyvinkin kallistua Suomen Pankin ennakoimaan haarukkaan, jolloin vero- ja muiden tulojen kasvu pienenee entisestään. Heikentyvä kasvu merkitsee myös sitä, että sosiaaliturvan leikkaukset valuvat oletettua voimakkaammin perustoimeentulotuen tarpeen kasvuksi. Tämä merkitsee kunnille lisälaskua, sillä kunnat rahoittavat perustoimeentulotuesta puolet. Kehysriihessä riskit tulee arvioida realistisesti. Yksittäisten kuntien taloudellista painetta tulee helpottaa.

Väestö

Orimattilan asukasmäärä jatkoi laskuaan vuonna 2023. Asukasmäärä väheni 66 henkilöllä verrattuna vuoteen 2022. Alle 15 -vuotiaiden määrä 94 henkilöllä ja 15-64 -vuotiaiden määrä väheni 35 henkilöllä vuoden 2023 aikana. 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvoi 63 henkilöllä vuoden 2023 aikana, mutta tämä ei riittänyt kompensoimaan muissa ikäluokissa tapahtunutta väestön vähentymistä.

Vuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Väestön lkm									
yhteensä 31.12	16 326	16 279	16 221	16 091	16 003	15 882	15 808	15 735	15 669
0-14 vuotiaat	2 876	2 877	2 848	2 757	2 683	2 612	2 566	2 517	2 423
15-64 vuotiaat	9 784	9 579	9 456	9 384	9 295	9 208	9 147	9 074	9 039
65- vuotiaat	3 666	3 805	3 917	3 950	4 025	4 062	4 095	4 144	4 207

Alla olevassa kuvaajassa on esitetty Orimattilan eri ikäryhmien osuus vuosina 2015-2023.

1.1.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa 2023

Vuosi 2023 oli merkittävä kuntien toiminnan historiassa. Vuosikymmeniä kuntien toiminnan ytimeen kuuluneet sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi siirtyivät kuntien vastuulta valtion vastuulle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuuun siirtyessä 1.1.2023 hyvinvointialueille. Uudistuksen myötä hyvinvointialueille siirtyivät henkilöstö, irtain omaisuus sekä toiminnan järjestämiseen liittyvät sopimukset. Samoin kunnilta siirtyi valtiolle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämistä vastaavien kustannusten verran tuloja, kun kaikkien kuntien tuloveroista siirrettiin 12,64 prosenttiyksikköä valtionverotukseen, yhteisöveron tuoton kuntien osuutta pienennettiin ja kuntien valtionosuuksia. Kuntien valtionosuuksiin tullaan vielä tulevina vuosina leikkaamaan, jotta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus olisi kustannusneutraali. Kuntien toteutuneiden vuoden 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannusten selvityä syksyllä 2023 sekä vuoden 2022 lopullisen verotuksen valmistuttua marraskuussa 2023 ilmeni ettei aiemmissa laskelmissa arvioitu valtionosuusien leikkaus yhdessä päätettyjen verotulojen siirron kanssa riittä kattamaan vuoden 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannuksia. Uudistuksessa tulojen siirron osalta ainoa joustava elementti oli valtionosuudet, mikä tarkoittaa, että vaikka kuntien valtionosuuksia leikattiin vuoden 2023 tasosta vuodelle 2024, tulee vuosille 2025–2027 kohdistamaan lisää valtionosuusien leikkauksia.

Orimattilan kaupungin osalta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus tarkoitti noin 60 miljoonan euron vuosittaisten kustannusten siirtymistä kaupungilta Päijät-Hämeen hyvinvointialueen vastuulle. Myös kaupungin palveluksessa olleet koulupsykologit siirtyivät Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle uudistuksen myötä. Vaikka sosiaali- ja terveystoimen palvelut siirtyivät hyvinvointialueelle, toimitilat, missä hyvinvointialue toimii, jäivät kaupungin omistukseen ja hyvinvointialue jäi niihin vuokralaiseksi.

Verotulojen näkökulmasta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistamisen kaupungin verotulokertymä pienentymistä noin 29,1 miljoonalla vuonna 2023 vuoteen 2022 verrattuna. Verotulojen pienemmisessä ei näy vielä uudistamisen vaikutus täysimääräisesti, koska vuonna 2023 verottaja tilitti vuodelta 2022 kertynyttä tuloveroa ja yhteisöveroa, ja tästä johtuen verotulot ylittivät talousarvion. Uudistuksen vaikutus verotuloihin tulee näkymään täysimääräisesti vasta myöhemmin vuosina. Vuoden 2024 verotulojen ennakoitaan olevan noin 1,1 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuoden 2023 toteuma, vaikka vuodelle 2024 kaupungin tuloveroprosenttia pyöristettiin ylöspäin 0,09 prosenttiyksikköä.

Valtionosuudet pienivät vuonna 2023 25,6 miljoonaa euroa vuoteen 2022 verrattuna johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksesta. Vuoden 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kustannusten selvityä Orimattilan kaupungin valtionosuuksiin kohdistui vuodelle 2024 noin 2,2 miljoonan euron leikkaus ja vuoden 2022 verotulokertymän pienuudesta johtuen valtio tulee leikkaamaan kuntien valtionosuuksia vuoden 2024 tasosta vuosina 2025–2027, mikä tarkoittaa Orimattilan kaupungille noin 0,6 miljoonan euron leikkausta valtionosuuksiin.

Orimattilan kaupunki oli jäsenenä Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymässä, joka vastasi sosiaali- ja terveystoimien tuottamisesta Päijät-Hämeessä sekä Eteva kuntayhtymässä, joka vastasi vammaispalveluiden tuottamisesta eteläisessä Suomessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen myötä molempien kuntayhtymien toiminta päättyi ja siirtyi hyvinvointialueille. Orimattilan kaupungin osalta tämä tarkoitti kuntayhtymien peruspääomaosuusien siirtoa kaupungin taseesta hyvinvointialueiden taseeseen ilman euromääräisiä korvauksia. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän peruspääoman osuus oli noin 4,9 miljoonaa euroa, ja Eteva kuntayhtymän peruspääoman osuus oli noin 0,4 miljoonaa euroa. Lisäksi kaupungin henkilöstön siirrot hyvinvointialueelle tarkoitti kyseisten henkilöiden lomapalkkavarauksen siirtoa hyvinvointialueelle. Muutokset taseessa tapahtuivat 1.1.2023 alkavaan taseeseen kaupungin peruspääomaa vastaan, eivätkä ne näy liiketoimintana vuoden 2023 tapahtumissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen myötä Orimattilan kaupunki päätti 16.1.2023 myydä vuonna 2022 valmistuneen pelastusaseman Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle. Pelastusaseman kauppa toteutui 8,3 miljoonalla eurolla.

Osana Orimattilan kaupungin talouden tasapainottamisen toimenpiteitä, kaupunginhallitus käynnisti yhteistoimintamenettelyn 4.12.2023. Yhteistoimintamenettely koski kaupungin organisaatiota ja henkilöstöä mukaan lukien vesilaitos sekä Orimattilan Asunnot Oy, Orimattilan Lämpö Oy ja Orimattilan Vesi Oy. Yhteistoimintamenettely päättyi 7.2.2024.

Orimattilan kaupungin strategiaa kirkastettiin vuoden 2023 aikana ja strategian tueksi määriteltiin arvot. Strategian kirkastumisena kaupungin strategisiksi tavoitteiksi tiivistettiin elämän ja yrittämisen yhteistyöalusta, älykkäät ja tarvetta

vastaavat palvelut sekä henkilöstö - Orimattilan sydän. Strategian arvot ovat sydämellisesti, sinnikkäästi ja sujuvasti. Strategian kirkastamisen myötä toimialoille johdettiin strategisista tavoitteista vuoden 2024 talousarvioon taktiset tavoitteet, mitkä ovat enintään kahden talousarviovuoden kestoisia. Taktisia tavoitteista toimialat ovat johtaneet operatiiviset tavoitteet talousarviovuodelle.

Kiinteistöjen tasearvoihin tehtiin arvonalentumisia vuodelle 2023. Luhtikylän koulun, Kuivannon koulun, Kotiseututie 4A:n sekä Pappilantie 2:n tasearvoihin tehtiin yhteensä 1,874 miljoonan euron arvonalentumiset. Näin kyseisten kiinteistöjen kirjanpitoarvot vastaavat paremmin niiden todennäköistä käyttöarvoa.

1.1.5 Kaupungin henkilöstö

Henkilöstöä 31.12.2023 oli 534,79 henkilötyövuotta (htv), joista opetuspalveluissa 225 htv ja varhaiskasvatuksessa 150 htv. Tarkastelujakson aikana henkilötyövuosien määrä verrattuna edelliseen vuoteen nousi viidellä. Henkilöstömenot vuonna 2023 olivat 27,7 milj. euroa, mikä on 55,1 % kaupungin ulkoisista toimintakuluista. Edellisvuodesta henkilöstömenot kasvoivat kaupunkitasoisesti 755 000 euroa. Nousua selittää virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkkatarkistukset, jotka toteutuivat yleiskorotuksena sekä paikallisena järjestelyeränä 1.6.2023 alkaen sekä 30.6.2023 maksettuna kertaeränä. Orimattilan kaupungissa sovelletaan kunta-alan yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) lisäksi kunta-alan teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimusta (TS) sekä kunta-alan opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimusta (OVTES)

Henkilöstön sairauspoissaolopäivien määrä henkilötyövuotta kohti väheni vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022. Orimattilan kaupungin sairauspoissaolo/htv vuonna 2023 on 16,79 (18,1 vuonna 2022). Kalenteripäivinä sairausperusteiset työnkeskeytykset ovat 8981 kalenteripäivää kun vuonna 2022 lukema oli 9580 kalenteripäivää. Vuonna 2023 henkilöstöstä 21,45 % eli 77 henkilöä ei ollut oman sairauden vuoksi työstä poissa ollenkaan.

Työterveyshuollosta on vastannut Työterveys Wellamo Oy. Työterveyshuollon toiminta perustuu vuosittain vahvistettuun ja tarkistettuun toimintasuunnitelmaan. Työterveyshuollon kustannukset vuonna 2023 olivat 199 355 euroa (vuonna 2022 kustannukset olivat noin 198 000 euroa, 2021: n. 200 900 euroa ja 2020: n. 185 000 euroa). Työterveys Wellamon omistajat, Orimattilan kaupunki mukaan luettuna, kilpailuttivat alkuvuodesta 2023 työterveyshuollon palvelunsa, mutta eivät saaneet määräaikaan mennessä tarjouksia omistajien työterveyshuoltopalvelujen tuottamisesta ja Työterveys Wellamo Oy:n osakkeista. Omistajat päättivät tuolloin selvittää keskuudessaan työterveyshuollon järjestämistä ja tehtyjen selvitysten perusteella omistajapoliittiset linjaukset työterveyshuoltoa koskien tehtiin osakaskokouksessa elokuun 2023 puolivälissä. Omistajat päätyivät siihen, että kukin omistaja kilpailuttaa omatoimisesti työterveyshuollon palvelut henkilöstölleen sekä hyvinvointialue lisäksi järjestämisvastuun piiriin kuuluvan työterveyshuollon palvelutuotannon. Orimattilan kaupunki kilpailutti yhdessä Myrskylän ja Pukkilan kuntien kanssa työterveyshuollon palvelunsa loppuvuonna 2023 siten, että kilpailutus päättyi tammikuun 2024 puolella.

Työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta on aktiivista ja toteutuu mm. yhteistoimintaelimessä. Työsuojelutoimikunnan jäsenet (työsuojelupäällikkö ja -valtuutetut) ovat olleet kutsuttuina yhteistoimintaelimen kokouksiin vuonna 2023. Kaupungin yhteisten henkilöstöä koskevien asioiden käsittely yhteisessä toimielimessä on koettu hyväksi toimintatavaksi ja siksi kaupunginhallitukselle tullaan esittämään alkuvuonna 2024 toimielinten virallista yhdistämistä.

Orimattilan kaupunki laatii erillisen henkilöstötilinpäätöksen.

1.1.6 Ympäristöasiat

Orimattilan ympäristönsuojeluviranomaisen lakisäätteisten tehtävien hoitaminen kohtuujassa edellytti vuonna 2023 Orimattilan kaupungilta perustamaan uuden, toisen ympäristötarkastajan vakituisen viran. Virka täytettiin 14.8.2023.

Maailman epävakaa taloudellinen ja yhteiskunnallinen tilanne on lisännyt ympäristöriskien määrää myös Orimattilassa. Vanhoilla yritys- ja kiinteistöillä, joissa on käsitelty tai varastoitu isoja määriä kemikaaleja tai lämmitetty öljyllä, saneeraustarve on kasvanut iän myötä. Korjausvelkaa ei ole aina taloudellisista syistä pystytty hoitamaan ajoissa ja ympäristöriskit ovat kasvaneet. Esimerkkinä mainittakoon Virenojan vanhan tiilitehtaan öljyvahingot ja yritystoiminnan päättymisen jälkeisten jätteiden ja pilaantuneiden maiden asianmukainen hoitaminen. Kaupungilla on ollut toissijainen vastuu näissä riskeissä. Toisena esimerkkinä yhteiskunnallisesti merkittävien riskien omaavasta yritystoiminnasta on kaikenlainen maa-ainesten ottamiseen ja hyödyntämiseen liittyvä toiminta erityisesti pohjavesialueilla ja vesistöjen rannalla sekä niiden läheisyydessä. Mikäli koko Orimattilan kattavaa säännöllistä toimintojen seuranta ei mahdollisteta ympäristöriskien toteutumisen riski kasvaa. Valtio pyrkii jatkossa vähentämään kuntien vastuuta näistä edellä mainituista

riskeistä. Tämä edellyttää kuitenkin, että kunnilla on riittävät henkilöstöresurssit pitää YLVA (ympäristölupa/ilmoitus/rekisteröinti) ja Notto (maa-aines) tietorekisterit ajan tasalla ja tehdä säännöllistä valvontaa omalla alueellaan.

Orimattilan kaupungin vesihuollon turvaaminen nojautuu Orimattilan vesilaitokseen ja kuuteen vesiosuuskuntaan. Väestön ikääntymisen ja näiden yritysten asiakkaiden haasteellisten taloustilanteiden myötä erityisesti kuuden vesiosuuskunnan toiminnan edellytykset ovat vaikeutuneet. Valtion ja kaupungin ympäristöviranomaiset ovat pyrkineet omalta osaltaan turvaamaan Orimattilan vesihuoltoa valvonnan ja neuvonnan kautta. Orimattilan kaupungin hyväksymien vesihuollon toiminta-alueiden edellyttämän toteutumisen valvonnan edistäminen on aloitettu. Valvonnassa kartoitettiin nykytilannetta, annettiin neuvontaa ja edistettiin näiden yleishyödyllisten yritysten vesihuoltolain mukaista toimintaa. Lisäksi valvottiin pistokokein kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien sako- ja umpikaivojen säännöllistä tyhjentämistä sekä näiden jätteiden toimittamista asianmukaisiin vastaanottopaikkoihin. Valvontatoimet osoittivat, että tähän tyhjentämiseen liittyvien velvoitteiden hoitamisessa oli Orimattilassa vakavia puutteita.

Orimattilan kaupungin asukkaiden jätehuollon vaiheittainen, lakisääteinen tehostaminen edellyttää paikalliselta ympäristönsuojeluviranomaiselta entistä enemmän jätehuollon valvontaa. Ilman riittäviä valvontahenkilöstöresursseja, lakisääteistä jätehuoltoa ei pystytä Orimattilassa toteuttamaan tasapuolisesti ja ympäristö/kierrätystavoitteet huomioiden.

Orimattilan kaupungilla on oma ilmasto-ohjelma, jonka toteutumista seurataan vuosittain. Erityisesti seurataan energiatehokkuutta, ilmapäästöjen jakautumista eri toimialoille ja jätehuollon kierrätysastetta. Orimattilan kaupungin tilapalvelu seuraa kaupungin omistuksessa olevien kiinteistöjen energiatehokkuutta kaupungin energiatehokkuussopimuksen (KETS) pohjalta. Kaupungin eri hallintokunnista koostuva energiatyöryhmä kokoontuu säännöllisesti. Nykyinen käytössä oleva Orimattilan kaupungin toimintasuunnitelma energiankäytön tehostamiseksi on laadittu vuosille 2017–2025. Sitä päivitetään vuosittain. CO₂ päästöjen määriä ja jakautumista seurataan Sitowisen ylläpitämän seurannan kautta. Päijät-Häme on hiilineutraali (hinku)-maakunta ja Orimattila on Hinku-kunta. Orimattilan ilmastotavoitteiden toteutumista seurataan myös Suomen ympäristökeskuksen valtakunnallisen Hinku-päästölaskennan kautta.

Orimattilassa paikalliset yrittäjät voivat saada positiivista näkyvyyttä ja säästöjä solmimalla ilmastokumppanuuden Orimattilan kaupungin kanssa. Ilmastokumppanuusrytykset asettavat itselleen omia ilmasto/ympäristötavoitteita ja seuraavat niiden toteutumista yhdessä kaupungin kanssa.

TUKES:n luvittamien kohteiden määrä Orimattilassa on kasvanut viime vuosina merkittävästi. Samalla Orimattilan ympäristön tilaan vaikuttavat suuronnettomuusriskit ovat kasvaneet. Päijät-Hämeen pelastuslaitos on yhdessä muiden viranomaisten kanssa järjestänyt säännöllisesti onnettomuusharjoituksia. Ympäristönsuojelusihteeri on osallistunut näihin harjoituksiin.

Orimattilan kasvihuonepäästöjen seurannasta

Kunnilla on valtiotason lisäksi merkittävä rooli ilmastotyössä. Orimattilassa kasvihuonekaasupäästöjä on laskettu sekä perinteisellä alueellisella CO₂ päästölaskennalla että sitä täydentävällä kulutusperäisellä Kulma-mallilla. Perinteistä alueellisesta CO₂ päästölaskentaa Orimattilassa on tehty jo vuodesta 2008 alkaen. Uusi kulutusperäinen Kulma-mallin mukainen päästölaskenta on tehty vain kerran. Tällöin laskenta kohdistui vuoden 2022 päästöihin.

Perinteinen alueellinen CO₂ päästölaskenta

Perinteistä alueellista CO₂ päästölaskentaa tehdään 90 kunnassa.

CO₂-raportissa energiaperäiset päästöt lasketan Orimattilassa (maantieteellisenä alueena) kulutetun sähkön-, kaukolämmön sekä lämmityksen ja liikenteen polttoaineiden määrän perusteella. Maatalouden osalta laskenta sisältää Orimattilan alueella tapahtuvan maataloustuotannon päästöt. Jätteiden käsittelyn päästöt lasketaan syntypaikan mukaan.

Vuonna 2022 Orimattilan kasvihuonekaasujen päästöt olivat yhteensä 112,6 kt CO₂-ekv (hiilidioksidiekvivalenttia) ilman teollisuutta. Näistä päästöistä:

- 4,6 kt CO₂-ekv aiheutui kuluttajien sähkönkulutuksesta
- 4,6 kt CO₂-ekv sähkölämmityksestä
- 0,5 kt CO₂-ekv maalämmöstä

- 2,8 kt CO₂-ekv kaukolämmityksestä
- 9,3 kt CO₂-ekv erillislämmityksestä (öljy,puu,maakaasu)*
- 48,9 kt CO₂-ekv tieliikenteestä*
- 38,5 kt CO₂-ekv maataloudesta (eläinten ruuansulatus, lanta, peltoviljely)*
- 3,4 kt CO₂-ekv jätehuollosta (kiinteän jätteen kaatopaikkasijoitus, laitoskompostointi, jäteveden käsittely)
- 0,8 kt CO₂-ekv teollisuuden sähkönkulutuksesta.

*Kolme suurinta päästölähdettä

Päästölaskennan epävarmuudet ja päällekkäisyydet: Maataloudessa keskimääräiset kertoimet eivät ota huomioon yksittäisillä tiloilla tehtäviä päästöjä vähentäviä toimia. Tieliikenteen päästöjen kuntakohtaiseen allokointiin liittyy epävarmuuksia. Tilastokeskuksen rakennuskantatilasto ei ole täysin ajan tasalla ja maalämmön/puupolton tietokyselyssä on omat epävarmuudet.

Orimattilan asukaskohtaiset päästöt vuonna 2022 olivat 7,2 t CO₂-ekv ilman teollisuutta. Muissa kunnissa päästövaihtelu oli 2,1-14,2 t CO₂-ekv. CO₂- raportissa asukaskohtainen päästö vuonna 2022 oli 4,9 t CO₂-ekv. Orimattilassa päästöt ilman teollisuutta laskivat 2 prosenttia vuodesta 2021 vuoteen 2022, kun päästöjen lasku muissa kunnissa oli 4 prosenttia. Orimattilan päästöt kuluttajien sähkönkulutuksesta vuonna 2022 olivat 0,3 t CO₂-ekv/asukas eli noin 10 % pienemmät kuin CO₂- raportin kunnissa keskimäärin. Hiilidioksidineutraalin sähkön tuotannon kannalta keskiössä ovat uusiutuvat energiamuodot kuten tuuli-, vesi- ja aurinkovoima. Orimattilan asukasta kohti lasketut päästöt rakennusten lämmityksestä olivat yhteensä 1,1 t CO₂-ekv eli muiden kuntien vaihteluvälin (0,6-3,5 t CO₂-ekv) keskiarvon luokkaa. Energian loppukulutus laski 7 prosenttia vuodesta 2021 vuoteen 2022.

Orimattilan päästöt tieliikenteestä vuonna 2022 olivat 3,1 t CO₂-ekv/asukas eli noin 50 % suuremmat kuin muissa kunnissa keskimäärin. Liikenteen suuret päästöt alueellisessa laskentamallissa johtuvat erityisesti läpiajoliikenteen aiheuttamista päästöistä.

Kulutusperusteinen Kulma-mallin mukainen päästölaskenta

Uutta alueellista päästölaskentaa täydentävää kulutusperusteista päästölaskentaa tehdään 29 kunnassa.

Orimattilan kulutuksen kasvihuonekaasupäästöjen laskentamallissa Kulmassa, kulutuksesta aiheutuvat päästöt vuonna 2022 on jaettu viidelle sektorille:

- energiankulutus 32 %
- ruoka 24 %
- liikkuminen 22 %
- tavarat ja palvelut 18 %
- rakentaminen 4 %.

Orimattilan kulutusperusteiset kokonaispäästöt olivat vuonna 2022 Kulma-mallin mukaan 137,3 kt CO₂-ekv ja asukaskohtaiset päästöt (t CO₂-ekv/asukas) yhteensä 8,68 eriteltyinä seuraavasti:

- energiankulutuksen osuus oli 43,6 kt CO₂-ekv (asukaskohtainen päästö 2,76)*
- rakentamisen osuus oli 5,8 kt CO₂-ekv (asukaskohtainen päästö 0,37)
- liikkumisen osuus oli 30,8 kt CO₂-ekv (asukaskohtainen päästö 1,95)*
- ruuan osuus oli 32,9 kt CO₂-ekv (asukaskohtainen päästö 2,08)*
- tavaroiden ja palveluiden osuus oli 24,1 kt CO₂-ekv (asukaskohtainen päästö 1,52)

*Kolme suurinta päästölähdettä

Alueellinen päästölaskentamalli kattaa vain osan kuntalaisten hiilijalanjäljestä. Siinä ruuan ja kulutustavaroiden tuotannon ja valmistuksen tai ulkomaanmatkojen päästöt jäävät laskennan ulkopuolelle. Kulutusperusteisessa Kulma-mallissa pyritään arvioimaan kaikki kuntalaisten kulutuksesta aiheutuvat päästöt, huolimatta siitä, missä kulutettu hyödyke on tuotettu.

Alueellisessa päästölaskennassa Orimattilassa tieliikenteellä ja maataloudella on hyvin korostunut rooli päästölaskennassa. Kulma-mallilla näiden kahden päästösektorin osuutta voidaan tarkentaa siten, että Kulma-mallissa liikenteessä läpiajoliikenteen päästöjä ei lasketa enää Orimattilan omiksi päästöiksi ja maatalouden päästöt ruokapohjaisessa laskentamallissa jakautuvat oikeudenmukaisesti myös muille. Käytännössä kumpikaan laskentamalli ei siis ole toisilleen vaihtoehto, vaan menetelmät täydentävät toisiaan.

Toimenpiteet, mitä voimme tehdä jatkossa paremmin hiilineutraaliuden saavuttamiseksi:

- Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on edelleen keskeistä korvata fossiiliset polttoaineet (lämmitysöljy) uusiutuvilla energiamuodoilla (tuuli/vesi/aurinko) sekä panostaa energiatehokkuuteen ja energiansäästöön.
- pienennetään tavarakulutusta
- suositaan kasvipainotteista ruokavaliota
- suositaan kävelyä ja pyöräilyä, joukkoliikennettä ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja
- rakentamisessa suositaan mahdollisuuksien mukaan ilmastovaikutuksiltaan pienempiä ja kierrätettyjä materiaaleja
- suositaan vähempipäästöisiä työkoneita ja kuljetuksia
- minimoidaan mahdollisuuksien mukaan uuden rakentaminen ja korjataan vanhaa.

Päijät-Hämeen muiden pienten kuntien ilmasto-ohjelmien valmistuttua tämän Orimattilan tilinpäätökseen liitettävän kasvihuonepäästöraportin muotoa tullaan entisestään selkeyttämään.

1.1.7 Muut ei taloudelliset asiat

Orimattilan kaupungilla on käytössä väärinkäytösten ilmoituskanava, eli niin sanottu Whistleblower-kanava. Ilmoituskanavan kautta on mahdollisuus ilmoittaa mahdollisista väärinkäytöksistä anonyymisti.

Orimattilan kaupungilla otettiin käyttöön maaliskuussa 2023 kaupunkitasoinen työturvallisuusjärjestelmä, jonka avulla voidaan tunnistaa ja puuttua työpaikan työturvallisuutta vaarantaviin tekijöihin.

Kaupungin hankinnat kilpailutetaan hankintalain mukaisesti. Hankinnoista tehdään hankintapäätökset.

1.1.8 Arvio tulevasta kehityksestä

Talousarvio vuodelle 2024 sekä taloussuunnitelma vuosille 2025-2026 on reilusti alijäämäinen. Jotta Orimattilan kaupungin talous saadaan tasapainoon, kaupungin valtuusto hyväksyi talousarvion hyväksymisen yhteydessä 27.11.2023 talouden tasapainottamistyöryhmän perustamisen. Talouden tasapainottamisryhmän tehtävänä oli valmistella tasapainottamisen toimenpiteet kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi helmikuuhun 2024. Talouden tasapainottamisryhmä laati toimenpiteet, joilla kaupungin talous saataisiin ylijäämäiseksi viimeistään vuonna 2026. Kaupunginhallitus ei ollut vielä tehnyt omaa esitystä valtuustolle talouden tasapainottamisen toimenpiteistä maalikuuhun mennessä. Mitä pidemmälle päätöksenteko talouden tasapainottamisen toimenpiteistä siirtyy, sitä myöhemmäksi siirtyy toimenpiteiden täytäntöönpano, eikä vuoden 2024 tulosta saada parannettua arvioidusta ja mahdollisesti osa vuoden 2025 talouden tasapainottamisen tavoitteista jää toteutumatta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen myötä Orimattilan kaupungin valtionosuudet laskevat vuonna 2024 vuoden 2023 tasosta noin 2,2 miljoonaa euroa. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannusneutraalisuustavoitteen ja vuoden 2022 verotulojen ennakoitua pienemmän toteuman myötä kaikkien kuntien valtionosuuksia vuosille 2025-2027 tullaan leikkaamaan vuoden 2024 tasosta. Näin ollen valtionosuuksien arvioidaan Orimattilan kaupungin osalta olevan noin 0,6 miljoonan euroa pienemmät vuosina 2025-2027 kuin vuonna 2024. Epävarmuutta tulevien vuosien valtionosuuksien kehitykseen tuo valtion suunnitelman uudistaa valtionosuusrahoitusta, TE-palvelut 2024 -uudistus sekä Orimattilan alle 15-vuotiaiden ikäluokkien pieneneminen. Nykyisellä valtionosuuslaskennalla alle 15-vuotiaiden ikäluokkien jatkuva pieneneminen tulisi vähentämään valtionosuuksia aiemmista arvioista. TE-palvelut 2024 -uudistuksessa julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirtyvät ELY-keskuksilta kuntien vastuulle 1.1.2025, ja tämä kasvattaa kuntien valtionosuuksia siirtyneiden kustannusten verran. TE-palvelut 2024 -uudistuksessa Orimattila on osa Päijät-Hämeen työllisyysaluetta, minkä vastuukunta on Hollolan kunta.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet 9.3.2015. Hallintosäännössä on määritelty vastuut sisäisen valvonnan osalta. Riskit on jaoteltu strategisiin, toiminnallisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin.

Strategiset riskit

Strategiseksi riskiksi on tunnistettu tietoliikenteeseen ja ICT-infraan kohdistuvat uhat, joita pyritään hallitsemaan kaupunkitasoisella tietoturvakoulutuksella.

Toiminnalliset riskit

Toiminnalliseksi riskiksi on tunnistettu organisaation sisäisten prosessien toimimattomuus ja liiallinen keskittäminen. Hallintatoimenpiteiksi on määritelty sisäinen viestintä, yhteiset ohjeistukset ja yhteistyön kehittäminen. Esihenkilöille pidetään yleisiä infotilaisuuksia säännöllisesti. Tietoteknisten palvelujen ja henkilöstöjärjestelmän käyttöoikeuksien tilaaminen on hajautettu esihenkilöille ja erikseen nimetyille henkilöille.

Tämän lisäksi toiminnalliseksi riskiksi nähtiin erityisosaamisen olevan yksittäisten henkilöiden varassa, jolloin vaihtuvuus aiheuttaa hiljaisen tiedon menettämistä ja osaamisvajetta. Hallintatoimenpiteenä on tehtäväkuvauksien päivittämistä ajan tasalle ja keskeisten asioiden tiedon jakamista useammalle.

Merkittävänä riskinä pidettiin osaavan ja kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön rekrytointiongelmia sekä yleensä osaamisen puutteellisuuksia. Hallintatoimenpiteenä esitettiin työntajakuva parantamista ja koulutusmyönteistä suhtautumista osaamisen parantamiseen.

Riskinä todettiin olevan myös kaupungin ICT-infran vanhakantaisuus ja tietoteknisten laitteiden sekä järjestelmien toimimattomuus sekä ulkoistetun palvelun heikko taso.

Kroonisenä riskinä pidettiin kiinteistöjen korjausvelkaa ja sen aiheuttamia sisäilmaongelmia.

Toiminnallisena riskinä on myös tunnistettu fyysiseen infrastruktuuriin ja turvallisuuteen liittyvät uhat. Näihin on pyritty kiinnittämään huomiota varautumissuunnitelmilla ja harjoittelemalla erilaisia tilanteita.

Vuonna 2023 käynnistyneet yhteistoimintaneuvottelut saatiin päätökseen helmikuussa 2024, mutta päätökset talouden tasapainottamisen toimenpiteistä ovat tekemättä, eikä näin ollen yhteistoimintaneuvottelujen tuloksia voida toimeenpanna. Tämä aiheuttaa henkilöstölle epävarmuutta tulevasta, mikä heikentää kaupungin työnantajamaainetta.

Taloudelliset riskit

Merkittävänä taloudellisena riskinä on vieraan pääoman hinnan nousu korkojen nousun myötä. Kaupungilla on iso lainakanta, ja vaikka olemassa olevat lainat on suojattu korkoriskiltä kiinteillä koroilla, muodostaa uusien lainojen nosto korkoriskiä. Kaupungin vuosikatteen riittäessä osin investointien rahoittamiseen, tarkoittaa se lainakannan kasvua ja lainojen erääntyminen vanhojen lainojen lyhennyksen rahoittamista uusilla lainoilla.

Taloudellisena riskinä on investointitaso hallinnassa epäonnistuminen. Investointitaso tulee määritellä korkeintaan poistojen maksitason kautta siten, että vuosikate riittää vuosittaisiin poistoihin. Investointikyvyn määrittelyssä tulee huomioida myös varautuminen korkotason heilahteluihin. Tämän lisäksi tulee määritellä kaupungin lainojen suojausaste ja instrumentit.

Taloussuunnitelmakauden alijäämä vuosille 2024-2026 tuo merkittävää taloudellista riskiä pidemmällä aikavälillä. Tilikausien alijäämä syö taseeseen kertynyttä aikaisempien tilikausien ylijäämää, ja ellei taloutta saada tasapainoon, tulee kaupungin taseessa oleva edellisten tilikausien ylijäämä kääntymään alijäämäksi. Tämä johtaa kaupungin päätymistä kriisikuntamenettelyyn. Talouden alijäämäisyys heikentää kaupungin kykyä ottaa vastaan negatiivisia taloudellisia uutisia.

Vahinkoriskit

Omaisuuksien sekä yleisten velvoitteiden hoidosta voi realisoitua riski vahingonkorvausten muodossa. Näihin on varauduttu vakuutuksilla samoin kuin henkilöstön ja tapahtumiin osallistuvien mahdollisten tapaturmien osalta.

Henkilöstön virheellinen toiminta saattaa aiheuttaa vahinkoriskin, joka voi johtaa myös korvausvaateisiin. Tämän riskin todennäköisyys lisääntyy, kun henkilöstön määrä vähenee ja tavoitteet ja tehtävämäärät lisääntyvät.

1.2 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä

Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kaupunginhallitus vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kaupunginvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden pohjalta. (KuntaL 14 §, 39 §) Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä, ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta omalta osaltaan.

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää. Sisäisen valvonnan ohjeet on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 9.3.2015. Hallintosääntö on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 30.10.2023. Konserniohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 20.3.2023.

Riskienhallinnan järjestäminen

Hallintosäännössä on vastuut sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta. Osavuosisikastausten yhteydessä toimialat ja konserniyhtiöt alkoivat raportoida riskienhallintaa ja hallintatoimenpiteiden onnistumista riskien toteutumisen ja vaikutusten ehkäisemiseksi. Kattavasti riskien arviointi kaikkien toimialojen ja yhtiöiden osalta tehtiin talousarvioon 2023. Orimattilan kaupunkikonsernissa riskienhallintaa arvioidaan ja seurataan Targetor-ohjelmiston avulla. Ohjeistuksena noudatetaan Suomen Riskienhallintayhdistyksen Riskikompassi -portaalia (<https://riskikompassi.fi>), josta löytyy tukea organisaatioiden riskienhallinnan kehittämiseen ja järjestämiseen ISO 31000:2018-standardin mukaisesti. Systemaattisen riskienhallinnan avulla tuetaan organisaation tavoitteiden saavuttamista ja strategian toteutumista. Riskit ja niiden hallinta liittyvät olennaisesti organisaation toiminnan johtamiseen, sillä toimintaan liittyy aina riskejä, on sitten kyse mahdollisuuksien hyödyntämisestä tai uhkien torjumisesta. Toimialojen omat riskiarviot ovat osiossa 2.2. Käyttötalouden toteuma osana toimialojen tekstejä.

Vahinkoriskeihin on varauduttu henkilöstövakuutuksilla, toiminnan vastuuvakuutuksella sekä kiinteistöjen täysarvovakuutuksella. Vakuutusturva käydään vuosittain läpi. Käyttäjävaltuuksien hallintaa hajautettiin esihenkilöille, taloushenkilöille ja nimetyille henkilöille, jolloin valtuuksia kyetään hallinnoimaan nopeasti niiden muutostarpeiden synnyttyä. Käyttö- ja lukuoikeudet ovat vain henkilöillä, joille ne ovat tehtävän hoidon kannalta tarpeellisia. Tietoturvaan liittyviä riskejä on käyty läpi ulkoistuksen sopimuskuumppanina toimivan Kuntien Tieran kanssa. Oikeustapauksissa lakimiespalveluita on hankittu ostopalveluina.

Tiedonhallinnassa tietoja säilytetään, välitetään ja käytetään oikeaoppisesti hyvän hallintotavan mukaisesti riittävällä suojauksella. Digitalisaatio lisää riskejä, mutta oikealla suojauksella ja toimintatavoilla riskien mahdollisuuksia pystytään pienentämään. Tiedon siirtymistä ja säilymistä tietoteknisissä välineissä pidetään riskinä, koska esim. sähkökatkon sattuessa tietoja ei välttämättä ole saatavilla. Lisäksi riskinä on tietoturvallisuuden pettäminen, elleivät esim. etäyhteydet ole riittävällä tietoturvan tasolla. Tietosuojasta voi muodostua riski, ellei asiakirjoja säilytetä ja käsitellä tietosuojalainsäädännön mukaisesti. Tietosuojan hallinnan toteuttamiseksi tulee aloittaa tietojärjestelmien omistajien ja pääkäyttäjien kanssa sisäinen koulutus- ja auditointimenettely. Ulkopuolisten tahojen suorittamat auditoinnit voivat olla myös mahdollisia.

Varautumiseen panostettiin kaikilla kaupungin toimialoilla.

Sisäilmatyöryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja koostuu laaja-alaisesti eri asiantuntijoista. Riskejä pienennetään sisäilmatyöryhmän laadukkaalla toiminnalla, jatkuvalla henkilöstön kouluttamisella, hyvillä ylläpidon käytännöillä, oikea-aikaisuudella, nopealla reagoinnilla sekä korjausvelan vähentämisellä. Sisäilmaprosessiin ja sisäilmatoimintamalliin on luotu uudet käytännöt ja sähköiset ilmoituskanavat ovat käytössä.

Varhaiskasvatuspalveluissa yhdessä yksiköiden esimiesten kanssa valvottu sisäisesti yksiköiden toimintaa ja mm. ryhmien mitoituksen riittävyttä säännöllisesti. Koko toimialalla vuonna 2023 tehty riskienhallinta-/varautumistyötä Ukrainan sodan aiheuttamien riskien (esim. mahdoll. häiriöt sähkön- ja vedenjakelussa) torjumiseksi.

Kaupunkikehitys- ja teknisen valiokunnan alaisen toiminnan toimialajohtaja, palvelualueiden esihenkilöt, sekä toimialan talous- ja hallintoasiantuntija seuraavat ja ohjeistavat, että päätökset tehdään lain, hallintosäännön sekä muiden säännösten ja ohjeiden mukaisesti. Mahdollisiin virheisiin puututaan ja tarvittavat korjaukset tehdään. Lain noudattamisessa ei ole havaittu sellaisia erityisiä ongelmia, joihin tulisi puuttua sisäisen tarkastuksen näkökulmasta.

Työturvallisuuteen liittyen henkilöstön tiloissa on havaittu sisäilmaongelmia, joista on tehty haittailmoitukset, ongelmiin on puututtu. Ympäristönsuojelun asiakaspalvelutilanteessa on ollut kaksi, ns. läheltä piti tilannetta, jotka olisi voineet johtaa työtaturmaan. Tilanteista on ilmoitettu työsuojeluun.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Hallintosäännön päivittämisen myötä tulisi kaupungin sisäisen valvonnan ohjeet päivittää.

Kaupungille tulisi laatia avustusten myöntämisen periaatteet sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteet.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	TP 2023	TP 2022
Ulkoiset tuotot ja kulut	1 000 eur	1 000 eur
Toimintatuotot	9 180	9 828
Toimintakulut	-50 267	-108 978
Toimintakate	-41 086	-99 149
Verotulot	35 564	64 694
Valtionosuudet	13 608	39 182
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	663	158
Muut rahoitustuotot	727	1 086
Korkokulut	-928	-411
Muut rahoituskulut	-22	-56
Vuosikate	8 525	5 503
Poistot ja arvonalentumiset	-8 375	-6 144
Tilikauden tulos	150	-641
Poistoeron lisäys (-), vähennys (+)	103	65
Varausten lisäys (-), vähennys (+)	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	253	-576

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut %	18,3	9,0
Vuosikate/Poistot, %	102	90
Vuosikate €/asukas	544	350
Asukasmäärä	15 669	15 735

Toimintatuotot/Toimintakulut %	18,3	9,0
100*Toimintatuotot/ (Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)		
Vuosikate/Poistot, %	101,8	89,6
100*Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset		
Vuosikate €/asukas	544,1	349,7

Toimintatuotot/Toimintakulut %
 = 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate/Poistot, %
 = 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

1.3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	TP 2023	TP 2022
	1 000 eur	1 000 eur
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	8 525	5 503
Tulorahoituksen korjauserät	-173	-437
Investointien rahavirta		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-13 210	-12 898
Rahoitusosuudet investointimenoihin	264	236
Pysyvien vastaavien luovutustulot	8 351	898
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 757	-6 699
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-1 496	-3 201
Antolainasaamisten vähennykset	1 019	783
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 500	20 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 937	-8 666
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	0	-4 000
Oman pääoman muutokset	43	200
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 606	3 049
Rahoituksen rahavirta	-5 477	8 165
Rahavarojen muutos	-1 720	1 466
Kassavarat 31.12.	5 109	6 829
Kassavarat 1.1.	6 829	5 363
	-1 720	1 466
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, €	-20 570 728	-33 735 871
Investointien tulorahoitus, %	65,9	43,5
Laskennallinen lainanhoitokate	1,0	0,6
Kassan riittävyys, pv	24	19
Asukasmäärä	15 699	15 735

Investointien tulorahoitus %
= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate:
= (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys
= 365pv * Rahavarat 31.12 / kassasta maksut tilikaudella

1.3.3 Tase

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
	1 000 eur	1 000 eur
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	124 781	133 283
I Aineettomat hyödykkeet	49	0
Muut pitkavaikutteiset menot	49	0
II Aineelliset hyödykkeet	97 447	101 105
Maa- ja vesialueet	10 661	10 164
Rakennukset	46 710	54 960
Kiinteät rakenteet ja laitteet	28 612	28 294
Koneet ja kalusto	367	469
Muut aineelliset hyödykkeet	102	102
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	10 995	7 116
III Sijoitukset	27 285	32 178
Osakkeet ja osuudet	7 977	13 347
Muut lainasaamiset	18 553	18 032
Muut saamiset	756	799
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	430	656
Valtion toimeksiannot	323	551
Lahjoitusrahastojen varat	107	105
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 067	8 983
I Vaihto-omaisuus	173	76
Aineet ja tarvikkeet	162	66
Valmiit tuotteet	11	11
II Saamiset	1 785	2 078
Pitkäaikaiset saamiset	0	0
Myyntisaamiset	0	0
Lainasaamiset	0	0
Siirtosaamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset	1 785	2 078
Myyntisaamiset	804	758
Lainasaamiset	8	56
Muut saamiset	528	719
Siirtosaamiset	445	545
III Rahoitusarvopaperit	112	3 102
Muut arvopaperit	112	3 102
IV Rahat ja pankkisaamiset	4 997	3 727
VASTAAVAA YHTEENSÄ	132 278	142 923

	2023	2022
	1 000 eur	1 000 eur
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	47 224	52 248
I Peruspääoma	36 022	41 342
V Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	10 949	11 482
VI Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	253	-576
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
VARAUKSET	5 882	5 985
Poistoero	2 882	2 985
Vapaaehtoiset varaukset	3 000	3 000
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 896	2 998
Valtion toimeksiannot	299	527
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 597	2 471
E VIERAS PÄÄOMA	76 277	81 691
I Pitkäaikainen	58 268	62 212
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	58 268	61 395
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Muut velat	0	0
Siirtovelat	0	817
II Lyhytaikainen	18 009	19 479
Joukkovelkakirjalainat	0	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 626	10 937
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Saadut ennakot	632	888
Ostovelat	2 920	3 043
Muut lyhytaikaiset velat	603	598
Siirtovelat	3 227	4 013
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	132 278	142 923
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	713,5	693,1
Lainakanta 31.12. Milj. €	68,9	72,3
Lainat, €/asukas	4 388	4 597
Lainat ja vuokravastuut Milj. €	70,9	74,1
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4 514	4 706
Lainasaamiset 31.12. Milj. €	18,6	18,0
Asukasmäärä	15 699	15 735

Omavaraisuusaste, %

=100 * (oma pääoma+ poistoero ja vapaaehtoiset varaukset / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus-%

=100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.3.4 Kokonaistulot ja -menot

TULOT
TOIMINTA

TOIMINTATUOTOT	9 180 321,05
VEROTULOT	35 563 696,35
VALTIONOSUUDET	13 607 596,00
KORKOTUOTOT	663 188,08
MUUT RAHOITUSTUOTOT	726 944,62
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	
- PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT/TAPPIOT	-172 861,39

INVESTOINNIT

RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	264 110,00
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	8 350 645,89

RAHOITUSTOIMINTA

ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	1 018 502,25
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	7 500 000,00
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	0,00
OMAN PÄÄOMAN LISÄYS	42 695,58

KOKONAISTULOT YHTEENSÄ **76 744 838,43**
MENOT
TOIMINTA

TOIMINTAKULUT	50 266 613,14
KORKOKULUT	928 289,86
MUUT RAHOITUSKULUT	21 949,87

INVESTOINNIT

INVESTOINTIMENOT	13 210 005,28
------------------	---------------

RAHOITUSTOIMINTA

ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	1 495 698,96
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	0,00
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	10 936 858,99

KOKONAISMENOT YHTEENSÄ **76 859 416,10**
Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 76 744 838,43 - 76 859 416,10 = -114 577,67

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = 1 720 202,81 -1 605 625,14 = 114 577,67

1.4 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.4.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Tytäryhteisöt	Omistusosuus %
Orimattilan Asunnot Oy	100
Orimattilan Vesi Oy	100
Orimattilan Lämpö Oy	55
Osakkuusyhteisöt	
As Oy Orimattilan Helinänkulma	55
Kuntayhtymät	
Uudenmaan Päihdehuollon Ky	5,2
Koulutuskeskus Salpaus Ky	7,01
Päijät-Hämeen Liitto	7,76

1.4.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Konserniohje toimii tytäryritysten ohjausvälineenä, jossa määritellään kunkin toimielimen ja viranhaltijan tehtävät ja vastuut konserniohjauksessa. Konserniohje on päivitetty kaupunginvaltuustossa 20.3.2023 § 17 ja hyväksytty tytäryhtiöiden hallituksissa. Valtuusto määrittelee kunkin vuoden talousarviossa emokaupungin tavoitteet sekä yhtiökohtaiset tavoitteet.

Keskeisenä toimintaperiaatteena on toimiva ja avoin yhteistyö konsernin ja tytäryhtiöiden välillä siten, että yhteistyöllä tuotetaan tärkeitä palveluita orimattilalaisille ja tuodaan lisäarvoa koko konsernille sekä kaupungin elinvoimalle. Tätä yhteistyötä toteutetaan seuraavasti:

- kaupungin ja tytäryhtiöiden resurssien yhteiskäytön tehostaminen; tehtävien avautuessa täyttömahdollisuudet konsernin sisältä
- olennaisten investointien, omistusten muutosten ja linjausten tuominen kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi
- yhtiökokouskutsut kaupunginhallitukselle, joka toimittaa ne kokousohjeen ja yhtiökokousedustajan nimeämisen jälkeen yhtiökokousedustajalle
- hallitusten kokouskutsut oikea-aikaisesti konserniohjauksesta vastaavalle viranhaltijalle, joka välittää tietoa edelleen tarpeellisella jakelulla
- edellä mainittujen tavoitteiden noudattamista seuraa kaupunginhallitus
- yhtiöiden hallituksen nimeämisessä otetaan huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä strateginen merkittävyys, yhtiöiden hallituksen puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajalta edellytetään tehtävään valittaessa HHJ-kurssin tai vastaavan kurssin suorittaminen tai sitoutuminen sen suorittamiseen, yhtiöiden hallituksen muille jäsenille HHJ-kurssia suositellaan

1.4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimen uudistuksen myötä Päijät-Hämeen hyvinvointialuekuntayhtymän sekä Eteva kuntayhtymän toiminta päättyi 31.12.2022, ja kuntayhtymien henkilöstö, omaisuus ja vastuut siirtyivät hyvinvointialueille 1.1.2023 vastikkeetta. Kuntayhtymien omaisuussirrot tehtiin kunnan peruspääomaa vastaan aloittavaan taseeseen 1.1.2023. Uudenmaan Päihdehuollon kuntayhtymän purkamisesta jäsenkunnat ovat tehneet purkamissopimuksen vuoden 2023 aikana.

Kaupunginhallitus 04.12.2023 § 381 päätti koko kaupungin organisaatiota koskevan yhteistoimintamenettelyn ja -neuvottelujen käynnistämisestä. Yhteistoimintamenettely ja -neuvottelu ulottui koko kaupungin organisaatioon ja henkilöstöön mukaan lukien vesilaitos, taseyksikkö sekä Orimattilan Asunnot Oy, Orimattilan Lämpö Oy ja Orimattilan Vesi Oy. Yhteistoimintaneuvottelut käynnistyivät 15.12.2023 annetulla neuvotteluesityksellä.

Orimattilan Asunnot Oy sai myytyä yksittäisiä asunto-osakkeita ja omakotitaloja sekä parantanut asuntojen vuokrausastetta tekemällä Kotokunta Oy:n kanssa vuokrasopimuksen Orientie 3:sta. Orimattilan Vesi Oy sai valmiiksi Viiskivenharjun raakavesijohdon rakentamisen ja jatkoi vesijohtoverkoston saneerausta, saneeraustason ollessa noin 0,5 % verkostojen kokonaispituudesta. Orimattilan Lämpö Oy on tehostanut toimintaa monipuolistamalla lämmön tuotantorakennetta ja yhtiön tulos on kääntynyt voitolliseksi kahden tappiollisen tilikauden jälkeen.

1.4.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Orimattilan kaupungin strategian kirkastamisen myötä yhtenä keskeisenä tavoitteena on älykkäät ja tarvetta vastaavat palvelut. Tämä tarkoittaa jatkossa palvelujen kehittämistä teknologiaa hyödyntäen asukkailta sekä sidosryhmiltä kerätyn datan ja palautteen perusteella.

Orimattilan kaupungin talouden tasapainottamisen toimenpiteiden valmistelussa on otettu huomioon konserniyhtiöt ja näille laadittavat omistajaohjaukselliset linjaukset sekä mahdollinen tiiviimpi yhteistyö emon ja konserniyhtiöiden hallinnon välillä. Mitä pidemmälle vuotta 2024 talouden tasapainottamisen toimenpiteistä päättäminen siirtyy, sitä pidemmälle siirtyy toimenpiteiden täytäntöönpano, mikä voi heikentää konsernin taloudellista asemaa. Talouden tasapainottamisen toimenpiteiden hyväksyminen on edellytys konsernin taloudellisen aseman vakaana pitämiseen.

Osana sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta Uudenmaan Päihdehuollon kuntayhtymä tullaan purkamaan vuoden 2024 aikana. Kuntayhtymän jäsenkunnat ovat päättäneet, että kuntayhtymän viimeinen tilikausi päättyy 31.12.2023 ja kuntayhtymänpurkaminen tapahtuu kun viimeisen tilikauden tilinpäätös ja loppuselvitys on hyväksytty.

1.4.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konserniohjeella luodaan puitteet Orimattilan kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen sekä soveltuvien osin myös osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin asettamien tavoitteiden tehokkaaksi toteuttamiseksi. Konserniohjeen tarkoituksena on tukea kaupungin konsernijohtamista ja omistajaohjausta siten, että kaupunkikonsernia voidaan johtaa ja ohjata yhteisillä toimintaperiaatteilla kaupungin kokonaisuuden huomioiden. Tätä tarkoitusta varten konserniohjeen tavoitteena on luoda yhdenmukaisia menettelytapoja kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen ohjaukseen sekä varmistaa toiminnan läpinäkyvyys ja tiedonkulku. Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kaupungin hallintosäännössä. Kaupungin konserniohjauksen tavoitteena on se, että kukin yhtiö ottaa toiminnassaan huomioon omistajan tahdon ja tavoitteet, konsernin kokonaisedun sekä asemansa osana kaupunkikonsernia. Konsernijohto on seurannut säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisöt ovat antaneet kaupungille neljännesvuosittain raporttinsa niille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehityksestä sekä arvion niihin liittyvistä riskeistä. Realisoituneista riskeistä on raportoitu konsernijohdolle. Konsernivalvonnassa on kiinnitetty huomiota yhtiöiden tulevaisuudenskenaarioiden realistisuuteen, urakkatarjousten lukumäärään ja investointihankkeiden toteutusedellytyksiin. Yhtiöissä tehdyissä hallituksen itsearvioinneissa vahvuuksina on nähty jäsenten monipuolinen osaamistausta ja kyky toimia yhdessä sekä päätöksentekokykyt. Kehityskohteita hallitustoiminnalle ovat toimitusjohtajan aikaisempaa tarkempi valvonta ja raportoinnin oikeellisuuden varmistaminen sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvaaminen oikeilla mittareilla. Riskienhallintaa ja konsernivalvontaa on toteutettu käytännön tasolla mm. Targetor-järjestelmän avulla osavuosisikatsausten yhteydessä. Targetor-järjestelmän käyttöönoton myötä riskienhallinnan ohjaus ja raportointi on kehittynyt systemaattiseksi ja säännönmukaiseksi. Kaupungin konsernivalvonta ja -ohjaus on tilintarkastusyhteisön raportin mukaan järjestetty kuntalain tarkoittamalla tavalla asianmukaisesti.

1.4.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
	1 000 eur	1 000 eur
Toimintatuotot	16 651	88 904
Toimintakulut	-58 125	-188 695
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-14	-45
Toimintakate	-41 488	-99 837
Verotulot	35 372	64 694
Valtionosuudet	17 951	43 407
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	383	-29
Muut rahoitustuotot	765	1 382
Korkokulut	-1 005	-491
Muut rahoituskulut	30	-71
Vuosikate	12 007	9 055
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 348	-9 922
Arvonalentumiset	-2 598	-1
Satunnaiset erät	-4	-24
Tilikauden tulos	58	-893
Tilinpäätössiirrot	-2	-1
Tilikauden verot	8	-5
Laskennalliset verot	68	68
Vähemmistöosuudet	-80	19
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	52	-811
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	28,6	47,1
Vuosikate/Poistot, %	100,5	91,2
Vuosikate €/asukas	766	575
Asukasmäärä	15 669	15 735

Toimintatuotot/Toimintakulut %
= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate/Poistot, %
= 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	TP 2023 1 000 eur	TP 2022 1 000 eur
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	12 007	9 055
Satunnaiset erät	-4	-24
Tilikauden verot	8	-5
Tulorahoituksen korjauserät	-136	1 256
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-19 156	-23 051
Rahoitusosuudet investointimenoihin	265	11
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	11 856	1 636
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 840	-11 123
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-258	0
Antolainasaamisten vähennys	25	27
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 298	22 930
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 192	-12 162
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-993	-2 076
Oman pääoman muutokset	-43	141
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 234	1 530
Rahoituksen rahavirta	-6 398	10 391
Rahavarojen muutos	-1 558	-732
Rahavarat 31.12.	9 163	16 599
Rahavarat 1.1.	10 721	17 331
	-1 558	-732

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-21 528	-33 860
Investointien tulorahoitus, %	63,6	39,3
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	0,8
Kassan riittävyys pv	37,3	27,0

Investointien tulorahoitus %
 = 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate:
 = (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys
 = 365pv * Rahavarat 31.12 / kassasta maksut tilikaudella

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2023	2022
	1 000 eur	1 000 eur
PYSYVÄT VASTAAVAT	145 838	168 095
Aineettomat hyödykkeet	131	149
Aineettomat oikeudet	30	84
Muut pitkävaikutteiset menot	101	18
Ennakkomaksut	0	47
Aineelliset hyödykkeet	139 006	160 109
Maa- ja vesialueet	12 369	12 248
Rakennukset	70 491	94 486
Kiinteät rakenteet ja laitteet	42 174	39 358
Koneet ja kalusto	1 905	4 981
Muut aineelliset hyödykkeet	207	256
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	11 860	8 781
Sijoitukset	6 702	7 837
Osakkuusyhteisöosuudet	354	467
Muut osakkeet ja osuudet	4 579	5 790
Muut lainasaamiset	1 219	1 234
Muut saamiset	550	347
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	610	920
Valtion toimeksiannot	501	806
Lahjoitusrahastojen varat	107	105
Muut toimeksiantojen varat	2	9
VAIHTUVAT VASTAAVAT	11 977	27 824
Vaihto-omaisuus	305	858
Aineet ja tarvikkeet	212	780
Keskeneräiset tuotteet	79	64
Valmiit tuotteet	14	15
Saamiset	2 509	10 367
Pitkäaikaiset saamiset	238	584
Myyntisaamiset	0	359
Muut saamiset	184	170
Siirtosaamiset	55	55
Lyhytaikaiset saamiset	2 271	9 783
Myyntisaamiset	1 319	4 867
Lainasaamiset	8	56
Muut saamiset	561	1 604
Siirtosaamiset	383	3 256
Rahoitusomaisuusarvopaperit	1 268	4 535
Sijoitukset rahamarkkina instrumentteihin	1 151	1 429
Joukkovelkakirjalainasaamiset	5	5
Muut arvopaperit	112	3 102
Rahat ja pankkisaamiset	7 895	12 063
VASTAAVAA YHTEENSÄ	158 426	196 839

VASTATTAVAA	2023	2022
	1 000 eur	1 000 eur
OMA PÄÄOMA	62 113	67 960
Peruspääoma	36 029	41 342
Arvonkorotusrahasto	17	45
Muut omat rahastot	2 407	2 423
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	23 608	24 962
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	52	-811
VÄHEMMISTÖOSUUED	533	539
PAKOLLISET VARAUKSET	126	2 792
Muut pakolliset varaukset	126	2 792
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 120	3 515
Valtion toimeksiannot	477	931
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 597	2 471
Muut toimeksiantojen pääomat	45	113
VIERAS PÄÄOMA	92 535	122 033
Pitkäaikainen	71 648	87 234
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	63 156	78 282
Lainat julkisyhteisöiltä	9	9
Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	7 775	7 412
Siirtovelat	0	751
Laskennalliset verovelat	709	780
Lyhytaikainen	20 887	34 799
Joukkovelkakirjalainat	0	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 595	12 686
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Saadut ennakot	680	933
Ostovelat	3 912	9 386
Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	873	2 154
Siirtovelat	3 827	9 640
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	158 426	196 839

Omavaraisuusaste, %	39,7	35,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	131,3	61,5
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	23660	24150
Kertynyt yli/alijäämä, €/asukas	1510	1535
Konsernin lainat, €/asukas	4771	5782
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	74760	90977
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	76937	121740
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4910	7737
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	1219	1234
Kunnan asukasmäärä	15 669	15 735

Omavaraisuusaste, %

=100 * (oma pääoma+ poistoero ja vapaaehtoiset varaukset / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus-%

=100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokra-vastuut

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.5 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottaminen

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahastosiirtoja. Tilikauden tulos on tilinpäätöksessä 149 797,02 euroa. Kaupunginhallitus esittää tuloksen käsittelyksi seuraavaa:

- 1) tuloutetaan investointeihin liittyvää poistoeron vähennystä suunnitelman mukaan 103 207,53 euroa
- 2) tilikauden ylijäämä vuodelta 2023 on 253 004,55 euroa, joka siirretään edellisten tilikausien yli/-alijäämätilille.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Strategian toteuttaminen ja seuranta

Kaupungin kehittämisestä

Henkilöstö

Kaupungin palvelut tuotetaan osaavan henkilökunnan työpanoksella nyt ja tulevaisuudessa. Toimintaympäristön ollessa jatkuvan muutoksen alla panostukset henkilöstön osaamiseen, työssä onnistumiseen, hyvinvointiin ja oman työnsä kehittämiseen tulee olla kaupungin strateginen toimintatapa. Vahvistamalla edelleen sisäistä viestintää, aktiivista yhteistyötä työnantajan ja pääsopijajärjestöjen kanssa, resursoimalla työkykyjohtamiseen, koulutukseen, kehittämiseen ja työhyvinvointiin, luomme työnantajana entistä vahvemman pohjan tuottaa palveluja kaupunkilaisille ja sidosryhmille.

Orimattilan kaupungin henkilöstöetuja kehitettiin vakiinnuttamalla liikunta- ja kulttuurietu osaksi henkilöstöetuja. Vuoden 2023 aikana henkilöstöetuihin lisättiin työsuhdepolkupyörä.

Kaupungin strategian mukaisesti osaamisen jatkuva kehittäminen on kaikkien yhteinen asia. Kouluttamiseen panostettiin edelleen ja koulutuspäivien määrä on noussut edellisistä vuosista edelleen.

Viestintä ja markkinointi

Orimattilan kaupungin viestintää ja markkinointia kehitettiin vuoden 2023 aikana kokonaisvaltaisesti. Kaupungin brändiuudistus valmistui keväällä 2023 ja vuoden aikana valmistui myös kaupungin viestintästrategia sekä sisäisen viestinnän suunnitelma. Vuoden lopulla aloitettiin myös kotisivu-uudistus sekä työnantajamielikuvan kehittämistyö. Näillä uudistuksilla kaupungin viestintä ja markkinointi nostetaan uudelle tasolle ja Orimattilaa saadaan enemmän ja paremmassa valossa esiin niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin. Mittausta toteutetaan mediaseurannan työkalun avulla ja tuloksia seurataan jatkuvasti.

Yritystontit ja yrittäminen

Orimattilan kaupungin elinkeinotoiminnan tarkoitus on edistää ja vahvistaa yrittämisen edellytyksiä Orimattilassa sekä toimia kaupungin ja yrittäjien välisenä linkkinä. Nykyisten ja uusien yritysten menestyminen Orimattilassa tuottaa uusia työpaikkoja, minkä seurauksena kaupungin elinvoima vahvistuu.

Riittävän ja monipuolisen yritystonttivarannon aikaansaamiseksi on laadittu maanhankintasuunnitelma. Tähän pohjautuen kaavoitus tuottaa eri kokoisia rakennusvalmiita yritystontteja eri puolille kaupunkia, yrittäjien tarpeita kuunnellen. Maanhankinnan määrärahaa on kasvatettu merkittävästi.

Orimattilan yritystontteja tullaan jatkossa markkinoimaan yrityksille esimerkiksi videoin sosiaalisessa mediassa. Markkinoinnin onnistumista seurataan mediaseurannan ja saadun palautteen pohjalta.

Nykyaikainen sivistyspalveluiden palveluverkko ja toiminnan laatu

Sivistyspalveluiden palveluverkkokysymyksiä käsiteltiin vuoden 2023 aikana paljon valmistelussa ja päätöksenteossa. Kaupunginvaltuusto käsitteli asiaa kevään ja syksyn valtuustoseminaareissa sekä vuoden 2024 talousarvion käsittelyn yhteydessä. Vuoden 2024 talousarvion kirjausten mukaan Luhtikylän koululle eikä Lilliputin päiväkodille varata enää toimintavaroja 1.8.2024 alkaen ja suunnitteluvuodesta 2025 eteenpäin ei varata enää toimintakuluja Kuivannon koulun toimintaan. 2024 talousarvion mukaan myös vuosien 2025-2030 investointi- tai toimintakulujen karsimista tulee jatkaa koko kouluverkkoa tarkastellen (mm. Henna-Järvikunta, Pennala-Virenoja, Jokivarsi-Tönnö, Vuorenmäki).

Sivistysvaliokunta käsitteli palveluverkkoasioita useassa kokouksessaan vuoden aikana ja iltakoulussa syyskuussa erityisesti varhaiskasvatuksen ja opetuspalveluiden osalta. Kirjaston tarve- ja sijaintiselvityksiä edistettiin Tilakeskuksen johdolla, mutta suunnittelu päätettiin toistaiseksi jäädyttää odottamaan muiden keskustan alueen tilakysymysten (Kehräämö, Kaupungintalo, keskustan päiväkodit ja koulut) edistymistä. Nuorisopalveluiden osalta merkittävä asia oli kauan odotetun Nuorisokahvilan avautuminen loppuvuodesta. Nuorisopalveluiden toiminta keskitetään jatkossa näihin tiloihin ja kouluille samalla kun Pappilantie 2 tiloista luovutaan kesällä 2024.

Kolmannen sektorin tukeminen

Orimattilan sivistysvaliokunta myönsi avustuksia orimattilalaisille yhdistyksille nuoriso- ja kulttuuritoimintaan sekä nuorten toimintaryhmille nuorisotoimintaan.

Orimattilan hyvinvointivaliokunta myönsi liikuntatoiminnan avustukset. Avustukset jaetaan kerran vuodessa toiminta- ja olosuhdeavustuksina Orimattilan liikuntayhdistyksille niiden toimintaan.

Kaupunginhallituksen määrärahoista myönnettiin avustuksia työllisyyttä tukevien yhdistysten toimintaan.

Kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Päämäärät	Strategiset toimenpiteet	Vastuu	Toteuma 31.12.
Orimattilassa on asioihin vaikuttavat, hyvinvoivat asukkaat ja yhteisöt • työllisyysaste (%)	Rakennamme toimivat yhteistyökäytännöt hyvinvointialueelle.	Hyvinvointijohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus	Hyvinvointialueen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä eri toimialoilla mm. oppilashuollon, työllisyydenhoidon, liikuntaneuvonnan, hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen, ehkäisevän työn sekä maahanmuuton osalta. Yhdyspintaneuvottelukunta koordinoi kaikkien yhdyspintojen tilannetta.
	Parannamme kaupunkilaisten edellytyksiä hyvinvointiin ja osallisuuteen .	Kaupungin johtoryhmä, kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto	Osallisuuden rakenteita on kehitetty ja kehitetään edelleen. Eri toimilla pyritään mahdollistamaan kuntalaisen omaehtoinen hyvinvoinnin ja terveydenedistäminen osana aktiivista arkea. Palveluiden kehittämisessä hyödynnetään muunmuassa palvelumuotoilua ja ideatyöpajoja.
	Toimimme seudullisissa verkostoissa (esim. Päijät-Hämeen ankkuritiimi).	Hyvinvointijohtaja ja sivistysjohtaja	Sivistystoimialalta sekä hyvinvointitoimialalta ollaan mukana eri seudullisissa verkostoissa, ja hyödynnetään alueellisia palveluita tarpeisiin perustuen.
	Turvaamme oikea-aikaisella ja ennakoivalla tuella saumattoman opinpolun .	Sivistysjohtaja	Toteutuu.
Orimattilan elävä kaupunkikeskusta sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	Kehitämme keskustaa kaupunkilaisten olohuoneena siten, että puitteet tapahtumatarjonnalle, kokoontumiselle ja viihtymiselle toteutuvat.	Elinkeinopäällikkö, kaupunkikehitysjohtaja, sivistysjohtaja, hyvinvointijohtaja, kaupunginjohtaja, kaupunkikehitys- ja tekninen valiokunta sekä kaupunginhallitus	Osallisuuden näkökulmasta olemme olleet mukana Yhdessä Päijät-Häme-hankeessa, ja kehittäneet yhdessä kuntalaisten kanssa yhteisen olohuoneen konseptia. Hanke on kesken. Erkonkaaren rakentaminen käynnistyy keväällä 2024 ja Orionaukion suunnittelu toteutuu vuoden 2024 aikana,

			Palojoen hankesuunnitelma on valmis.
	Uudistamme, tiivistämme ja parannamme keskustan tehokkuutta (palvelujen monipuolistaminen) järjestelmällisesti jo tehtyjen kehittämistyöpajojen ja suunnitelmien perusteella	Elinkeinopäällikkö, kaupunkikehitysjohtaja ja kaupunginjohtaja sekä kaupunginhallitus	Keskustan alueesta tehtiin elinvoimalaskenta, raportti valmistui 28.12.2023. Prisman ja Erkonkaaren rakentaminen käynnistyy keväällä 2024. Orionaukion kehittäminen ja suunnittelu käynnistyy vuoden 2024 aikana.
	Tuemme kylien yhteisöllisyyttä ja omaleimaisuutta tukemalla tapahtumia ja toimintaa sekä kartoittamalla vaihtoehtoja tietoliikenteen ja digitaalisten ratkaisujen parantamiseen (mm. etätyö, senioripalvelut, yrittäjien tarvitsemat palvelut)	Elinkeinopäällikkö, hyvinvointijohtaja, talous- ja konsernijohtaja sekä kaupunginhallitus	Aluekumppanuuspöytien toimintaa on tuettu, ja ikääntyneiden palveluita on viety kyliin mm. kyläkahvien merkeissä sekä osana kirjastoauton reittiä.
	Jatkamme Pohjois-Orimattilan kehittämistä ja markkinointia. Hennasta laaditaan kehittämissuunnitelma.	Viestintä- ja markkinointi asiantuntija, elinkeinopäällikkö, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus	Markkinointia jatkettu osana muuta markkinointia. Hennasta on laadittu kehittämissuunnitelma. Yritystontteja on lisätty Tonttipalveluun.
	Lisäämme positiivista tiedottamista.	Viestintä- ja markkinointi asiantuntija, toimialajohtajat, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus	Kaupungin omista toiminnoista on tiedotettu entistä enemmän. Myös kaupungin tapahtumia/palveluita on tuotu enemmän esiin.
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta <ul style="list-style-type: none"> • vuosikate/poistot (%) • investointien tulo-rahoitusosuus (%) • velkaantuneisuus, sis. leasingvuokrat (%) 	Pidämme verotuksen, maksut ja taksat seudullisesti kilpailukykyisinä - pitkän tähtäimen tavoitteena on verotuksen keventäminen.	Kaupunginhallitus	Veroprocentit ovat Hollolaa, Heinolaa ja Lahtea suuremmat. Taksoja korotettiin.
	Toteutamme resurssien mukaan kestäväälle pohjalle rakentuvan tulevaisuuden palveluverkon.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus	Palveluverkkoselvitystä jatkettu erityisesti sivistystoimialan osalta. Osana talouden tasapainotustyötä on tarkasteltu ruoka- ja puhtauspalveluiden tuottamisen tapaa sekä tarkasteltu palveluverkkoa valmistus- ja palvelukeittiöiden osalta.

	<p>Mitoitamme investoinnit taloudellisen kantokyvyn mukaisesti, ja ylläpidämme kiinteistökantaa kiinteistöstrategian linjausten mukaisella tasolla.</p>	<p>Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus</p>	<p>Investoinnit on sopeutettu kaupungin taloudellisen tilanteen mukaiseksi. Investointien kriittinen tarkastelu toteutetaan vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä.</p>
	<p>Panostamme energiaomavaraisuuteen.</p>	<p>Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus</p>	<p>Kaupunki kuuluu Kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS). Vuoden 2025 loppuun mennessä on asetettu energiansäästötavoite -10,5 %, joka saavutettiin jo vuoden 2023 lopussa. Valmistelussa on myös aurinkoenergiaprojekteja eri kohteisiin.</p>
	<p>Toteutamme kaupungin tilojen suunnittelussa ja käytössä monikäyttöisyyttä ja nostamme tilojen käyttöastetta.</p>	<p>Kaupunkikehitysjohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus</p>	<p>Tilojen monikäyttöisyys toteutunut mm. nuorisokahvilan ja kaupungintalon osalta</p>
	<p>Kartoitamme palvelutuotannossa kustannustehokkaat ratkaisut ja hyödynnämme seudullista yhteistyötä.</p>	<p>Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus</p>	<p>Yhteistyötä tehdään aktiivisesti mm. vesihuollon kehittämisen, sekä teiden päällystysten osalta. Myös MAL-yhteistyö on aktiivista yhteistyössä Lahden seudun kuntien kanssa</p>
<p>Orimattila on houkutteleva paikka yrittää</p> <ul style="list-style-type: none"> • työpaikkaomavaraisuus (%) • työmarkkinatuen kuntaosuus (€) • muuttoliike 	<p>Varmistamme yrittäjäpalvelut sekä ketterät toimintamallit yrittäjien yhteydenotoissa ja takaamme yritystonttien ja toimitilojen riittävyyden.</p>	<p>Elinkeinopäällikkö, kaupunkikehitysjohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus</p>	<p>Yhteistyötä Ladecin kanssa on merkittävästi tiivistetty. Ladec osallistuu aktiivisesti yrittäjäpalveluille. Sen lisäksi Ladecin neuvontapalvelut on saatavilla lähipalveluna Orimattilassa joka toinen torstai ja aina tarvittaessa. Kaupunki ohjaa aktiivisesti yrittäjiä Ladecin palvelujen pariin. Yritystontteja on markkinoitu aktiivisesti niin Ladecin kautta sijoittuville yrityksille kuin muillekin. Yritystonttivarantoa pitää kasvattaa vapaaehtoisin maakaupoin ja tarvittaessa myös lunastusmenettelyin.</p>
	<p>Sujuvoitamme päätöksentekoa.</p>	<p>Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus</p>	<p>Päätöksenteon sähköistäminen jatkuu. Päämääränä ollut organisaation läpileikkaava sähköisen kokousjärjestelmän käyttöönotto viivästyi eikä sitä toteutettu kokonaisuudessaan vuoden 2023 aikana.</p> <p>Hallintosääntöuudistus toteutettiin lokakuussa 2023.</p>

	Lisäämme yritysten ja oppilaitosten vuorovaikutusta.	Elinkeinopäällikkö ja kaupunginjohtaja	Yhteistyötä tehdään mm. Orimattilan Yrittäjien ja heidän oppilaitostyön kautta. Kaupunki on toiminut linkkinä mm. yritysten ja Koulutuskeskus Salpauksen välillä.
	Parannamme työvoiman saatavuutta ja saavutettavuutta.	Toimialajohtajat ja kaupunginjohtaja sekä kaupunginhallitus	Varhaiskavatus- ja opetuspalveluissa pystyttiin 1.6. 2023 paikallisesti sovitulla erillä lisäämään tiettyjen työntekijäryhmien osalta palkkakilpailukykyä.
	Käymme markkinavuoropuhelua yritysten kanssa, ja otamme huomioon yritysvaikutukset sekä kaupungin että konserniyhtiöiden päätöksenteossa.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, valiokunnat ja kaupunginhallitus	Markkinavuoropuhelua ei ole toteutettu. Valtuusto koolle yrittäjien kanssa -ilta on vakiintunut toimintatavaksi.
	Lisäämme markkinointia mm. kannattavana siirtona kehittyvälle teknologiateollisuudelle ja nopeiden yhteyksien kaupunkina yliopistokeskuksiin.	Viestintä- ja markkinointi asiantuntija, elinkeinopäällikkö, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus	Markkinointia tästä näkökulmasta ei ole lisätty.
	Hyödynnämme sijaintia.	Kaupunginhallitus	Uusia perustettuja yrityksiä 2023 60 kpl, lakanneet yritykset 45 kpl, yritysten lukumäärän kasvoi yhteensä 15 kpl
Orimattila on hyvin verkostoitunut ja haluttu kumppani	Toimimme aktiivisesti yli kuntarajojen ja pidämme yhteyttä sidosryhmiin.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus	Sivistystoimialan osalta aktiivinen yhteistyö Päijät-Hämeen seutuvistyksessä ja esim. vuonna 2023 alkaneessa Kuntaliiton Verkstoperuskoulu-hankkeessa. Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala toimii aktiivisesti eri hankkeissa Lahden seutukuntien kanssa.
	Osallistumme aktiivisesti liikennehankkeisiin, jotka parantavat kaupungin saavutettavuutta ja edistävät elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.	Elinkeinopäällikkö, kaupunkikehitysjohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus	Erylisiä liikenteeseen liittyviä hankkeita ei ole ollut, mutta yhteistyötä on tehty joukkoliikenteen kehittämiseksi LSL:n ja sen jäsenkuntien kanssa. LSL:n kehittämiseen on viety yritysten toiveita mm. linjojen reiteistä, nopeuksista ja aikatauluista.
	Edistämme aktiivisesti hankkeiden saamista MAL-toimenpideohjelmaan.	Kaupunkikehitysjohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus	MAL-yhteistyö Lahden seutukuntien kanssa on aktiivista ja varsin toimivaa.

	Haemme rahoitusta monikuntaisissa hankkeissa.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, valiokunnat ja kaupunginhallitus	Hankerahoitusta on ollut kolmessa monikunnallisessa hankkeessa, uusia monikuntaisia hankehakuja ei ole tehty.
	Toimimme tuloksellisessa yhteistyössä kaupungin yhdistysten ja sen eri alueiden kanssa.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, valiokunnat ja kaupunginhallitus	Järjestetty yhdistysiltoja ja toimittu yhteistyöhankkeissa yhdistysten kanssa.
	Toimimme aktiivisesti osana Lahden seudun aluekehitystyötä .	Kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus	Toimimme aktiivisesti osana Lahden seudun aluekehitystyötä.
Orimattila on tunnettu, kiinnostava ja työntekijöistään huolehtiva, luotettava kuntatyönantaja • viran ja toimen keskimääräinen täyttöaika (vrk) • Henkilöstökyselyt	Kehitämme kaupungin työnantajakuva kehittymismahdollisuuksien ja palkitsemisen avulla.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus	Henkilöstöetuja on kehitetty vakiinnuttamalla kulttuuri- ja liikuntaetu henkilöstön käyttöön. Työsuhdepolkupyörä oli käytäntönä vuoden 2023 aikana.
	Kannamme yhdessä vastuuta hyvästä ilmapiiristä ja kaupungin imagosta .	Koko kaupungin organisaatio	Viestintää kaupungin avoimista tehtävistä on lisätty. Avoimiin työpaikkoihin on tullut hyvin hakemuksia.
	Toteutamme sisäisen ja ulkoisen tuottavuuden parantamista yhteistyössä henkilöstön kanssa.	Koko kaupungin organisaatio	Toimintoja uudistamalla ja toimintatapoja tarkastamalla on pyritty tuottavuuden kehittämiseen entisestään.
	Tiivistämme yhteistyötä henkilöstön saatavuuteen liittyen TE-palveluiden, oppilaitosten, korkeakoulujen ja yritysten kanssa	Työllisyyspalvelut, hallintojohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus	Yhteistyötä on tiivistetty paikalliset tarpeet huomioiden mm. oppilaitosyhteistyöllä.

2.2 Käyttötalouden toteutuminen

2.2.1 Konsernipalveluiden toimiala

1. Tehtävälueen kuvaus

Kuntalain 38 §:n perusteella kaupunginhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kuntalain 39 §:ssä todetaan, että kunnanhallituksen tulee vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta, valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta, valvoa kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa sekä edustaa kuntaa työnantajana. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta, omistajaohjauksesta sekä kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallituksen tulosalueisiin kuuluvat päätöksenteko- ja yhteistoiminta, hallinto- ja tukipalvelut, työllisyys-, nuorten työvalmennus-, elinvoimapaalvelut, ateria- ja puhtauspalvelut ja maaseututoimi.

2. Talouden ja toiminnan toteutuminen (jokainen tulosalue kirjoittaa kappaleen omaan korttiin)

Tuloslaskelma (ulkoiset ja sisäiset)

Konsernipalveluiden toimiala	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	3 925 602	-200 000	3 725 602	3 889 884	164 282	4,41 %
MYYNTITUOTOT	3 259 602	0	3 259 602	3 303 869	44 267	1,36 %
TUET JA AVUSTUKSET	516 000	-100 000	416 000	543 161	127 161	30,57 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	150 000	-100 000	50 000	42 854	-7 146	-14,29 %
TOIMINTAKULUT	-11 749 165	80 300	-11 668 865	-11 868 843	-199 978	-1,71 %
HENKILÖSTÖKULUT	-4 754 734	0	-4 754 734	-4 851 980	-97 246	-2,05 %
PALKAT JA PALKKIOT	-3 280 330	0	-3 280 330	-3 328 304	-47 974	-1,46 %
HENKILÖSIVUKULUT	-1 474 404	0	-1 474 404	-1 523 676	-49 272	-3,34 %
ELÄKEKULUT	-1 354 934	0	-1 354 934	-1 407 579	-52 645	-3,89 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-119 470	0	-119 470	-116 097	3 373	2,82 %
PALVELUJEN OSTOT	-3 670 840	0	-3 670 840	-3 907 216	-236 376	-6,44 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-860 360	0	-860 360	-845 307	15 053	1,75 %
AVUSTUKSET	-1 546 036	0	-1 546 036	-1 513 509	32 527	2,10 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-917 195	80 300	-836 895	-750 830	86 065	10,28 %
TOIMINTAKATE	-7 823 563	-119 700	-7 943 263	-7 978 958	-35 695	-0,45 %

Toimintatuotot ylittivät talousarvion johtuen tuista ja avustuksista, johtuen joukkoliikenteen valtionavustuksien toteuman olleen ennakoitua suuremmat. Toimintakulut ylittivät talousarvion palvelujen ostojen ylittäessä ennakoitun johtuen seutu- ja palveluliikenteen kustannusten ollessa ennakoitua suuremmat. Koska toimintatuotot ja toimintakulut ylittivät talousarvion, toimintakate toteutui lähes muutetun talousarvion mukaisesti.

3. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen
Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso	Toteuma 31.12.	Tila
Orimattilan elävä kaupunkikeskuksista sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	Toteutamme positiivista tiedottamista, jolla kehitämme kaupunkikuvaa. Panostamme myös markkinointiin, joka tuo esiin kaupungin parhaita puolia.	Meltwater-seuranta	Orimattila esiintyy sekä sosiaalisessa että perinteisissä mediassa myönteisessä valossa ja näkyvyys kasvaa.	Orimattilan näkyvyys esim. maakuntalehdessä on kasvanut. Maakuntalehti myös uutisoi kaupungista positiivisessa valossa. Kaupungin näkyvyys omilla sosiaalisen median kanavissa on kasvanut ja maksettu mainonta on toiminut hyvin.	Toteutu osittain
	Koordinoimme ja edistämme valokuituhankkeita kaupungin alueella yhdessä muun kaupunki-infrasuunnittelun ja rakentamisen yhteydessä.	Laadullinen arviointi	Jokaisen yhdyskuntatekniikan rakennustyön yhteydessä kartoitettu valokuitukaapelin veto.	Jokaisen yhdyskuntatekniikan rakennustyön yhteydessä on kartoitettu valokuitukaapelin veto.	Toteutu
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Hallitun investointitason määrittäminen.	Kyllä/ ei	Vuosikate kattaa poistot.	Vuosikate kattoi poistot.	Toteutu
Orimattila on houkutteleva paikka yrittää	Tavoitteena on piristää kaupungin elinkeinoelämää ja työpaikkakehitystä myymällä ja vuokraamalla yritystontteja.	Myytyjen ja vuokrattujen yritystonttien määrä.	4 yritystonttia	0	Ei toteudu
	Tavoitteena on kehittää yrittäjien ja kaupungin välistä yhteistyötä ja tehdä Orimattilasta parempi paikka yrittää.	Yritysvierailujen ja tapaamisten määrä.	vähintään 50 tapaamista ja yritysvierailua.	150	Toteutu
	Käytämme hankinnoissamme aktiivisesti markkinavuoropuhelua.	Markkinavuoropuhelujen määrä.	3	1	Toteutu osittain

	Toteutamme toimenpiteitä, joiden avulla alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyys laskee 10 %:iin.	Alle 25-vuotiaiden työttömyys-%	10 %	19 %	Ei toteudu ☐
	Nuorten työvalmennuspalveluiden näkyvyys kuntalaisille sekä ohjautumisen kehittäminen ja valmennuspaikkojen lisääminen.	Kaksi avointa työnhaun asiointipäivää / vuosi, sekä säännölliset asiakastapaamiset nuorten työvalmennuspalveluissa. Nuorten työkokeilupaiikkojen lisääminen 20:sta 30:een. Palkkatukipaikkojen määrä 8 valmentautujaa / vuosi.	Toiminta on saanut näkyvyyttä ja työvalmennus on vakiintunut osaksi Orimattilan nuorten työllisyyden hoitoa. Vapaat palkkatuki- ja työkokeilupaiikat on saatu täytettyä.	Uusien toimitilojen käyttöönotto on antanut toivottua näkyvyyttä ja helpottanut monen nuoren palveluun pääsyä. Lisäksi kuntakokeilun omavalmentajan työhuoneen sijainti työvalmennuspalveluiden tiloissa on helpottanut palveluun ohjausta. Työkokeilijoita oli vuoden aikana 26 ja palkkatuettuja nuoria 3. Lisäksi 2 nuorta koulutussopimuksella.	Toteutuu osittain ☐
Orimattila on hyvin verkostoitunut ja haluttu kumppani	Tavoitteena on olla aktiivinen kuntatoimija yhteistyöverkostoissa ja osallistua mahdollisiin yhteistyöhankkeisiin.	Yhteistyöhankkeiden määrä ja rahoituksen määrä.		Vuoden 2023 aikana ei konsernipalveluissa ole haettu yhteistyöhankkeita toisten kuntaorganisaatioiden kanssa.	Ei toteudu ☐
Orimattila on tunnettu, kiinnostava ja työntekijöistään huolehtiva, luotettava kuntatyönantaja	Henkilöstön hyvinvoinnin kehittäminen kaupunkitasoisesti.	Henkilöstön vaihtuvuus Työhyvinvointikysely		Työhyvinvointikyselyn vastausten perusteella panostuksia työhyvinvointiin toivotaan edelleen kehitettävän.	Toteutuu osittain ☐

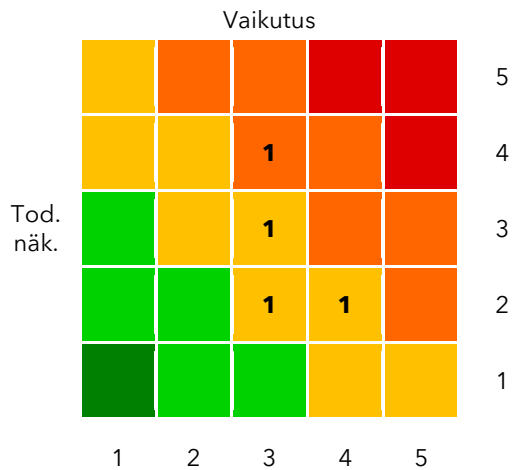
Henkilöstömäärät

Henkilöstömäärä	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Päätöksenteko ja yhteistoiminta (htv)		1,48	1	1,38
Hallinto- ja tukipalvelut (htv)		8,54	8	9,89
Työllisyys- ja elinvoimapalvelut (htv)		10,73	12	16,95
Ateria- ja puhtauspalvelut (htv)	58	52	51	52,69
Maaseututoimi (htv)	2,6	3,1	3	2,98
Toimiala yht.		78,55	75	83,89

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Kaupunginhallitus Kokousten lukumäärä	24	22	25	23
Käsiteltyjen asioiden lukumäärä	536	498	500	417
Ruokapalveluiden ateriamäärä (2023 tunnusluna pelkästään lounaat)	998000	600 000 suoritetta. Koululounaita 378511 kpl ja päiväkotilounaita 82625 kpl, erityisruokavalioaterioita 22201. Lisäksi henkilöstöruokailua, aamupaloja, välipaloja, päivällisruokia ja iltapaloja.	500 000	541 000 suoritetta 375 000 koululounasta, päiväkotilounaita 117 000 ja henkilökuntaruokailuja 48 600. Lisäksi aamupaloja, välipaloja, päivällistä ja iltapaloja.
Maatilojen lukumäärä (aktiivivilat) Maksetut tuet, milj. euroa	771 31,4	750 30	750 31	744 27
Työasemien lukumäärä hallinto	309	310	310	320
opetus	950	1 000	1 000	1 000
opetus, tabletit	320	320	-	
kiinteistöt, muut	30	50	50	50

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Strateginen riski	Tietoliikenteeseen ja ICT-infraan kohdistuvat uhat	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 3 6	Kaupunkitasoinen tietoturvakoulutus	Kaupunkitasoinen tietoturvakoulutus järjestetty.	Riskiarvo pysynyt ennallaan →
Toiminnallinen riski	Rekrytoinnin haasteet	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 3 12	Työnantajakuvaan kehittäminen	Osassa tehtävissä ollut rekrytointihaasteita. Rekrytoinnit saatu toteutettua.	Riskiarvo noussut ↗
Taloudellinen riski	Investointitason hallinnassa epäonnistuminen ja korkojen huomattava nousu	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 4 8	Investointitaso määritetään poistojen kautta siten, että vuosikate riittää poistoihin.	Investointien taso ollut korkealla johtuen isoista hankkeista.	Riski poistunut ✓
Toiminnallinen riski	Prosessien toimimattomuus	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 3 9	Sisäinen viestintä, yhteiset ohjeistukset, yhteistyön kehittäminen	Yhteisien ohjeistusten päivittämistä ja kehittämistä toteutettu.	Riskiarvo laskenut ↘

Valtuusto
1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Valtuusto	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	25 000	0	25 000	29 654	4 654	18,62 %
MYYNTITUOTOT	25 000	0	25 000	0	-25 000	-100,00 %
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	29 654	29 654	0,00 %
TOIMINTAKULUT	-159 790	0	-159 790	-170 113	-10 323	-6,46 %
HENKILÖSTÖKULUT	-103 390	0	-103 390	-112 895	-9 505	-9,19 %
PALKAT JA PALKKIOT	-97 500	0	-97 500	-106 638	-9 138	-9,37 %
HENKILÖSIVUKULUT	-5 890	0	-5 890	-6 257	-367	-6,22 %
ELÄKEKULUT	-5 140	0	-5 140	-5 402	-262	-5,09 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-750	0	-750	-855	-105	-14,01 %
PALVELUJEN OSTOT	-44 900	0	-44 900	-39 979	4 921	10,96 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 620	0	-2 620	-3 637	-1 017	-38,80 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-8 880	0	-8 880	-13 603	-4 723	-53,19 %
TOIMINTAKATE	-134 790	0	-134 790	-140 458	-5 668	-4,21 %

Huhtikuussa 2024 järjestettiin eduskuntavaalit. Valtio tuki eduskuntavaalien järjestämiseen oli 29 654 euroa.

Henkilöstökulut ylittivät talousarvion 9 505 eurolla. Ylitys selittyy maksettujen kokouspalkkioiden määrällä sekä määräaikaisille työntekijöille (vaalityöntekijät) maksetuilla palkoilla.

Vuoden 2023 aikana järjestettiin valtuustoseminaarit 27.1.2023, 17.4.2023 ja 2.-3.10.2023. Kokouskäytänteitä kehitettiin edelleen muuttamalla valtuustoinfojen aikatauluja siten, että valtuustoinfot toteutetaan viikkoa ennen valtuuston kokousta maanantaisin. Valtuustoinfo on pidetty aikaisemmin valtuuston kokousta edeltävänä torstaina.

Päätöksenteko ja yhteistoiminta
1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Päätöksenteko ja yhteistoiminta	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	292 000	-200 000	92 000	233 632	141 632	153,95 %
MYyntITUOTOT	0	0	0	521	521	0,00 %
TUET JA AVUSTUKSET	142 000	-100 000	42 000	190 407	148 407	353,35 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	150 000	-100 000	50 000	42 704	-7 296	-14,59 %
TOIMINTAKULUT	-2 271 030	0	-2 271 030	-2 187 871	83 159	3,66 %
HENKILÖSTÖKULUT	-269 460	0	-269 460	-262 648	6 812	2,53 %
PALKAT JA PALKKIOT	-235 480	0	-235 480	-228 054	7 426	3,15 %
HENKILÖSIVUKULUT	-33 980	0	-33 980	-34 594	-614	-1,81 %
ELÄKEKULUT	-28 410	0	-28 410	-28 718	-308	-1,08 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-5 570	0	-5 570	-5 876	-306	-5,50 %
PALVELUJEN OSTOT	-1 628 570	0	-1 628 570	-1 864 815	-236 245	-14,51 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 400	0	-3 400	-25 658	-22 258	-654,65 %
AVUSTUKSET	-202 800	0	-202 800	-846	201 954	99,58 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-166 800	0	-166 800	-33 903	132 897	79,67 %
TOIMINTAKATE	-1 979 030	-200 000	-2 179 030	-1 954 239	224 791	10,32 %

Talousarviomuutos päätettiin kaupunginvaltuustossa 13.11.2023 § 71. Konsernipalveluiden tuloihin tehtävä muutos johtui maanmyyntitulojen ja hankeavustusten jäämisestä alle alkuperäisen talousarvion. Konsernipalveluiden menoihin tehtävä muutos johtui siitä, että sisäisiä vuokria kohdistui kaupunkikehityksen- ja teknisen toimialalle. Henkilöstökulut alittivat talousarvioon varatut määrärahat. Henkilöstövaihdosten aikana sijaisia ei palkattu vaan tehtäviä hoidettiin oman toimen ohella. Lisäksi henkilöstöpäällikkö aloitti virassaan kesäkuussa 2023 ja virkaan oli varattu määrärahat koko vuodeksi

Palvelujen ostot sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittivät talousarvioon varatut määrärahat. Ylitykset selittyvät seutu- ja palveluliikenteen kustannuksilla sekä kaupungin kokonaisvarautumiseen liittyvillä asioilla.

Hallinto- ja tukipalvelut

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Hallinto- ja tukipalvelut	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	105 000	0	105 000	201 734	96 734	92,13 %
MYyntITUOTOT	0	0	0	5 814	5 814	0,00 %
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0,00 %
TUET JA AVUSTUKSET	105 000	0	105 000	195 770	90 770	86,45 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	150	150	0,00 %
TOIMINTAKULUT	-2 780 484	80 300	-2 700 184	-2 914 470	-214 286	-7,94 %
HENKILÖSTÖKULUT	-1 381 394	0	-1 381 394	-1 439 139	-57 745	-4,18 %
PALKAT JA PALKKIOT	-478 640	0	-478 640	-475 604	3 036	0,63 %
HENKILÖSIVUKULUT	-902 754	0	-902 754	-963 535	-60 781	-6,73 %
ELÄKEKULUT	-884 394	0	-884 394	-875 668	8 726	0,99 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-18 360	0	-18 360	-16 831	1 529	8,33 %
PALVELUJEN OSTOT	-1 252 990	0	-1 252 990	-1 318 738	-65 748	-5,25 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-6 000	0	-6 000	-14 915	-8 915	-148,59 %
AVUSTUKSET	0	0	0	-1 200	-1 200	0,00 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-140 100	80 300	-59 800	-140 477	-80 677	-134,91 %
TOIMINTAKATE	-2 675 484	80 300	-2 595 184	-2 712 736	-117 552	-4,53 %

Hallinto- ja tukipalvelut palvelualueen tuotot toteutuivat arvioitua paremmin.

Henkilöstökulut ylittyivät lähes 58 000 eurolla. Ylitystä selittää kesätyöntekijöiden palkkojen kirjaus, jota ei oltu huomioitu talousarviovaiheessa, yhteistoimintaan osoitettujen palkkojen arvioitua suurempi toteutuminen sekä määräaikaisten työntekijöiden palkat.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavarihin varattu määräraha ylittyi 8 900 eurolla. Osaa ylitystä selittää kalustehankinnat, joihin ei oltu osattu varautua talousarviovaiheessa.

Toimintaa kehitettiin muun muassa avaamalla kaupungintalolla toimiva Kelan etäpalvelupiste, edistämällä kaupunkitasoista sähköisen arkiston käyttöönottoa järjestämällä koulutuksia sekä toteuttamalla aineistosiirtoja vanhoista tietokannoista. Taloushallinnossa valmistauduttiin kaupunkitasoisen ostolaskuportaalin muutokseen. Valmistelu siirtoon aloitettiin syksyllä 2023.

Henkilöstöhallinnossa, henkilöstöpäällikön aloitettua virassaan, on kehitetty kaupunkitasoista työhyvinvoinnin johtamista ja sisäistä viestintää, yhteinäistetty henkilöstöhallinnon toimintatapoja, päivitetty ohjeistuksia sekä ylläpidetty yhteistoimintaa. Työsuojelun vastuualueella otettiin käyttöön kaupunkitasoinen työturvallisuusjärjestelmä.

Syksyllä 2023 toteutettiin henkilöstökysely kaupunkitasoisesti. Henkilöstöpäällikkö analysoi tuloksia esihenkilötasoisesti esihenkilöiden kanssa ja tuloksista johdettiin tulevien vuosien tavoitteita mm. henkilöstön työhyvinvoinnin, osaamisen, tuottavuuden ja johtamisen näkökulmasta.

Tietosuojaan liittyvissä asioissa toteutettiin kaupunkitasoinen koulutus koko henkilöstölle. Lisäksi esihenkilöt suorittivat tietosuojan lisäkurssin esihenkilötyöhön liittyen.

Työllisyyspalvelut

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Työllisyyspalvelut	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	255 000	0	255 000	97 450	-157 550	-61,78 %
MYYNTITUOTOT	0	0	0	3 700	3 700	0,00 %
TUET JA AVUSTUKSET	255 000	0	255 000	93 750	-161 250	-63,24 %
TOIMINTAKULUT	-2 928 021	0	-2 928 021	-2 926 988	1 033	0,04 %
HENKILÖSTÖKULUT	-868 310	0	-868 310	-781 026	87 284	10,05 %
PALKAT JA PALKKIOT	-714 430	0	-714 430	-648 929	65 501	9,17 %
HENKILÖSIVUKULUT	-153 880	0	-153 880	-132 097	21 783	14,16 %
ELÄKEKULUT	-126 440	0	-126 440	-108 402	18 038	14,27 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-27 440	0	-27 440	-23 695	3 745	13,65 %
PALVELUJEN OSTOT	-571 000	0	-571 000	-502 032	68 968	12,08 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-26 950	0	-26 950	-53 126	-26 176	-97,13 %
AVUSTUKSET	-1 343 236	0	-1 343 236	-1 511 463	-168 227	-12,52 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-118 525	0	-118 525	-79 342	39 183	33,06 %
TOIMINTAKATE	-2 673 021	0	-2 673 021	-2 829 538	-156 517	-5,86 %

Työllisyyspalvelut tulosalueeseen kuuluu työllisyidenhoito, elinkeinotoimi sekä viestintä ja markkinointi

Työllisyydenhoidon vuosi painottui edelleen työllisyyden kuntakokeilun tehtäviin. Työllisyyspalvelut pääsivät muuttamaan uusiin toimitiloihin ja asiakastyötä päästiin tekemään lähityönä entistä enemmän, kun myös henkilöresurssit olivat riittävät määräaikaisten rekrytointien johdosta. Työmarkkinatuen kuntaosuuksia maksettiin 1 394 474 euroa ja siihen oli budjetoitu 1 200 000 euroa. Tästä ylityksestä johtuu pitkälti koko tulosalueen määrärahaylitykset. Työllisyydenhoidossa nähtiin monia onnistumisia, mutta yleinen taloudellinen tilanne on lisännyt työttömyyttä loppuvuoden aikana. Työllisyydenhoitoon varattuja henkilöstömäärärahoja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen käytettiin 90 000 euroa (varattuna 120 000 euroa) ja sen myötä myös palkkatukia tuli maksuun budjetoitua vähemmän. Veloitetyöllistämiseen varattua määrärahaa käytettiin puolet varatusta (n. 50 000 euroa). Orimattila-lisää maksettiin yrittäjille n. 32 000 euroa sisältäen myös nuorten kesätyöllistämisen tuet. Nuorten työvalmennuspalvelut Duunarin toimintavuosi nykyisenlaisena konseptina toteutui suunnitellusti niin talouden kuin toiminnankin osalta. Avustusta toimintaan saatiin aluehallintovirastolta 65 000 euroa ja yhden työvalmentajan palkka maksettiin testamenttivaroista. Nuoria palvelussa oli yhteensä 31, joista noin kolmannes on edennyt töihin tai opintoihin. Loput asiakkaista on siirtynyt itselleen soveltuvampaan palveluun tai jakso duunarilla on vielä kesken. Vuoden 2023 aikana nuoret suunnittelivat ja osallistuivat Duunarin uusien toimitilojen rakentamiseen sekä osallistuivat kuntakokeilun omavalmentajille tehtyjen toimistotilojen rakentamiseen. Nämä työtehtävät olivat laajuudeltaan työpajatoiminnan näkökulmasta mittavat. Uusien toimitilojen käyttöönotto on antanut toivottua näkyvyyttä ja helpottanut monen nuoren palveluun pääsyä. Lisäksi pilotoitiin uusi Visio-toimiala, jonka tavoitteena oli jäljitellä valtakunnallista starttivalmennusmallia. Visio-toimiala toi nuorille mahdollisuuden aloittaa matalan kynnyksen työkokeilu 4 viikkotyötuntia kevyemmällä sopimuksella.

Orimattilan kaupungin viestintää ja markkinointia kehitettiin vuoden 2023 aikana kokonaisvaltaisesti. Kaupungin brändiuudistus valmistui keväällä 2023 ja vuoden aikana valmistui myös kaupungin viestintästrategia sekä sisäisen viestinnän suunnitelma. Vuoden lopulla aloitettiin myös kotisivu-uudistus sekä työnantajamielikuvan kehittämistyö. Näillä uudistuksilla kaupungin viestintä ja markkinointi nostetaan uudelle tasolle ja Orimattilaa saadaan enemmän ja paremmassa valossa esiin niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin. Mittausta toteutetaan mediaseurannan työkalun avulla ja tuloksia seurataan jatkuvasti.

Ateria- ja puhtauspalvelut
1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Ateria- ja puhtauspalvelut	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	3 145 080	0	3 145 080	3 233 410	88 330	2,81 %
MYYNNTITUOTOT	3 131 080	0	3 131 080	3 199 830	68 750	2,20 %
TUET JA AVUSTUKSET	14 000	0	14 000	33 580	19 580	139,85 %
TOIMINTAKULUT	-3 393 160	0	-3 393 160	-3 471 751	-78 591	-2,32 %
HENKILÖSTÖKULUT	-1 953 900	0	-1 953 900	-2 089 543	-135 643	-6,94 %
PALKAT JA PALKKIOT	-1 607 600	0	-1 607 600	-1 729 818	-122 218	-7,60 %
HENKILÖSIVUKULUT	-346 300	0	-346 300	-359 725	-13 425	-3,88 %
ELÄKEKULUT	-284 590	0	-284 590	-295 821	-11 231	-3,95 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-61 710	0	-61 710	-63 904	-2 194	-3,56 %
PALVELUJEN OSTOT	-157 480	0	-157 480	-166 419	-8 939	-5,68 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-818 990	0	-818 990	-747 582	71 408	8,72 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-462 790	0	-462 790	-468 207	-5 417	-1,17 %
TOIMINTAKATE	-248 080	0	-248 080	-238 341	9 739	3,93 %

Ateria- ja puhtauspalvelut tuottivat kaupungin kohteisiin ateria- ja puhtauspalveluita.

Asiakkainamme olivat kaupungin muut toimialat, sekä hyvinvointialue. Palolaitos ja poliisin tilat siirtyivät hyvinvointialueelle, vastaavasti kunnan eläinlääkäriin tilat tulivat kaupungin hoidettavaksi.

Kohonneet elintarvike- ja palkkakustannukset loivat painetta palvelun tuottamiselle taloudellisesti. Elintarvikemenoihin kiinnitettiin erityistä huomioita ruokalistasuunnittelulla ja vaihtamalla elintarvikkeita reseptiikkaan.

Maaseututoimi
1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Maaseututoimi	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	103 522	0	103 522	94 004	-9 518	-9,19 %
MYyntITUOTOT	103 522	0	103 522	94 004	-9 518	-9,19 %
TOIMINTAKULUT	-216 680	0	-216 680	-197 650	19 030	8,78 %
HENKILÖSTÖKULUT	-178 280	0	-178 280	-166 729	11 551	6,48 %
PALKAT JA PALKKIOT	-146 680	0	-146 680	-139 261	7 419	5,06 %
HENKILÖSIVUKULUT	-31 600	0	-31 600	-27 468	4 132	13,08 %
ELÄKEKULUT	-25 960	0	-25 960	-22 532	3 428	13,21 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-5 640	0	-5 640	-4 936	704	12,48 %
PALVELUJEN OSTOT	-15 900	0	-15 900	-15 233	667	4,19 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 400	0	-2 400	-390	2 010	83,75 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-20 100	0	-20 100	-15 298	4 802	23,89 %
TOIMINTAKATE	-113 158	0	-113 158	-103 647	9 511	8,41 %

EU:n uusi ohjelmakausi CAP27 alkoi vuoden 2023 alusta. Uusi ohjelmakausi toi mukanaan paljon muutoksia viljelijätukiin ja muutti tukihaun kokonaan sähköiseksi.

Maaseututoimi järjesti koulutusta yhteistyössä muiden yhteistoiminta-alueiden kanssa viljelijöille. Maaseututoimen työtehtävät myös osittain muuttuivat ja henkilöstö on koulututtanut uusiin tehtäviin.

Kokonaisuutena maaseututoimen taloudellinen/toiminnallinen tavoite on vuonna 2023 toteutunut suunnitellun mukaisesti.

2.2.2 Hyvinvointitoimiala

1. Tehtävälueen kuvaus

Hyvinvointivaliokunta

Riitta Lonka, puheenjohtaja

Arja Simola, varapuheenjohtaja

Sari Eiranen, jäsen

Juho Kananen, jäsen

Pekka Törrönen, jäsen

Nuorisovaltuuston edustaja: Pinja Hämäläinen

Kaupunginhallituksen edustaja: Tuomo Jussila

Hyvinvointitoimialan tehtävänä on edistää kaupungin strategiassa määriteltyjä tavoitteita erityisesti kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta tiiviissä ja hyvässä yhteistyössä muiden toimialojen ja yhteistyötahojen kanssa. Hyvinvointitoimialan tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi asukkaat, seurakunnat, yhdistykset, järjestöt, eri viranomaiset sekä hyvinvointialue. Hyvinvointitoimiala muodostuu liikuntapalvelujen tuottamisesta ja liikuntaan liittyvien olosuhteiden ylläpidosta, osallisuudesta, maahanmuuttopalveluista, senioripalveluista sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kaupunkitasoinen johtamisesta ja kehittämisestä. Lisäksi hyvinvointitoimialalta koordinoidaan aluekumppanuuspöytätyön toimintaa osana monimuotoista osallisuutta. Hyvinvointitoimialan toiminta on arkipäiväistä ja koskettaa kaikkia ikäryhmiä sekä on luonteeltaan toimialat läpileikkaavaa.

Liikuntapalvelut ovat toimialan suurin kokonaisuus. Liikuntapalveluiden tehtävä on järjestää liikuntapalveluja ja terveyttä sekä hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, ylläpitää ja kehittää liikuntapaikkoja sekä tukea kansalaistoimintaa. Liikuntapalvelut vastaavat myös liikuntaneuvonnasta sekä osin koulujen uinninopetuksesta.

Hyvinvointitoimiala vastaa vanhus- ja vammaisneuvoston sekä sotiemme veteraanien neuvottelukunnan käytännön toiminnan toteuttamisesta. Hyvinvointitoimialan toimialajohtaja toimii kaupungin työntekijöiden työsuojelupäällikkönä ja vastaa työnantajan edustajana työsuojeluun liittyvästä yhteistoiminnasta, henkilöstön työsuojelun kehittämisestä ja yhteistyöstä esimiesten, työntekijöiden sekä työterveyshuollon kanssa. 1.1-31.12.2023 työsuojelun kokonaisuudesta vastasi kaupunginjohtajan päätöksellä hallintojohtaja ja osan vuodesta nuorisopalvelupäällikkö. Hyvinvointitoimialan toimialajohtaja toimi ko. ajan työllisyyspalveluiden palvelualuejohtajana.

2. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Vuoden 2023 tavoiteltiin erityisesti viestinnän ja digitaalisuuden kehittämistä, osallisuuden rakenteiden kehittämistä ja osallisuuden edistämistä sekä uimahallin ja areenan toimintojen vakiinnuttamista.

Viestinnän työnjakoa tehtiin sisäisesti ja viestintämateriaalit päivitettiin kaupungin brändin mukaiseksi. Liikuntapalveluiden viestinnän ja digitaalisuuden osalta tarkempi kuvaus palvelualueen toiminnan kuvauksessa. Vuoden aikana tehtiin tiivistä yhteistyötä viranomaisten, seurojen, yhdistysten, järjestöjen ja kolmannen sektorin sekä asukkaiden kanssa. Hyvinvointitoimialalla osallisuuden edistämisen perusajatus on yhä vahvemmin tukea asukkaiden omaa aktiivisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa ja toteuttaa hyvinvointia omassa elinympäristössään. Aluekumppanuuspöytätyön toimintaa on tuettu osallisuuskoordinaattorin toimesta, ja aluekumppanuuspöydät ovatkin järjestäneet useita osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistavia toimintojen omilla toiminta-alueillaan. Osallisuuskoordinaattori on järjestänyt myös useita muita tilaisuuksia, joissa on ollut mahdollisuus esittää kehitysideoita kaupunkilaisten osallisuudenkokemuksen lisäämiseksi. Maaliskuussa 2023 aloittanut osallisuuskoordinaattori on toiminut läpileikkaavasti kaikilla kaupungin toimialoilla ja laajasti yhteistyössä eri toimijoiden, kuten esimerkiksi yhdistysten ja hyvinvointialueen kanssa.

Osallisuuteen liittyy lisäksi maahanmuuttotyö. Vuoden 2023 alusta kuntaan siirtyi maahanmuuttotyössä uusia tehtäviä, joihin pyrittiin vastaamaan ohjaamalla näihin tehtäviin osallisuuskoordinaattorin työpanosta. Uusia kiintiöpakolaisia saapui kaupunkiin viiden perheen verran ja heidän kotoutumisen edistämiseen sekä arjen tukemiseen yhdessä muiden maahanmuuton tehtävien kanssa oli osoitettava lisäresursseja määräaikaisen, osa-aikaisen kotouttamisohjaajan muodossa loppuvuoden 2023 ajaksi. Ikääntyneiden osallisuutta edistettiin senioriohjaajan työpanoksen kautta.

Senioriohjaajan laaja-alaiset toiminnot lisäsivät ikääntyneiden mahdollisuuksia osallistua itseään kiinnostaviin arjen aktiviteetteihin.

Uimahallin ja Areenan toiminnot alkoivat vuoden 2023 aikana vakiintua omiin uomiinsa, ja tämä näkyi mm. asiakasmäärien kasvuna. Uimahallin ja areenan toiminnot tarkemmin kuvattuna liikunnan palvelualueen toiminnan kuvauksessa.

Talousarviossa havaittiin vuoden aikana joitakin puutteita, joita ei ole talousarviota laadittaessa osattu ottaa huomioon. Näihin on pyritty vuoden aikana vastaamaan talousarviomuutoksilla, mutta edelleen joitain tiliryhmäkohtaisia ylityksiä/alituksia on nähtävissä. Kokonaisuutena hyvinvointitoimiala suoriutui vuodesta hyvin, ja ulkoiset ja sisäiset tulot sekä menot huomioiden talousarvio alitettiin 3,68 % verran. Talousarvion alitus johtuu suurilta osin liikuntapalveluiden sisäisten vuokrien virheestä, joka korjattiin loppuvuoden aikana vastaamaan todellisuutta. Merkittävimpiä ylityksiä oli hyvinvointipalveluiden tulosalueella, joissa ylityksiä on mm. ICT-palveluiden osalta. Henkilöstömenoissa näkyy niin ikään ylityksiä, mutta ne johtuvat suurilta osin testamenttivaroin palkattujen työntekijöiden palkkamenosta, jotka on kompensoitu tulopuolella siirtämällä testamenttivaroista palkkoja vastaava summa toimialan tuloksi. Muun muassa siitä johtuu toimialan suuremmat toimintatuotot. Palvelualuekohtaisissa erittelyissä on avattu taloudellista tilannetta tarkemmin.

Liikuntapalveluihin haettiin rahoitusta Aluehallintoviraston liikunnallisen elämäntavan paikalliseen kehittämiseen 22 000 euroa (arvio talousarviossa 17 000 euroa) ja avustus saatiin täysimääräisenä. Hanke toteutui suunnitelman mukaisesti ja sillä edistettiin erityisesti ikäihmisten liikuntapaikkojen saavutettavuutta, yhdenvertaisuutta sekä perheiden liikkumista.

Liikuntapalveluiden investoinnit vuodelle 2023 olivat moottorikelkka latukoneella, luontopolkujen kunnostus (opasteiden uusiminen) sekä Jymylinnan liikuntareitin saneeraus (valaistus, urien korjaus, pinnoitteen uusimista, kameravalvonta urheilukentälle). Moottorikelkan hankinta ja luontopolkujen opasteiden uusiminen toteutuivat suunnitelman mukaisesti. Jymylinnan liikuntareitin saneeraukseen haettiin avustusta Aluehallintovirastolta, mutta avustusta ei myönnetty. Investointi toteutettiin sen vuoksi talousarvioon varatulla omalla määrärahalla supistetusti. Saneeraushankkeessa uusittiin ainoastaan reitin valaistus liiketunnistimella toimivaksi LED-valaistukseksi ja saneerauksen myötä reitistön sähkölaskuissa saatiin merkittäviä säästöjä.

Tuloslaskelma (ulkoiset ja sisäiset)

Hyvinvointitoimiala	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	552 800	20 000	572 800	721 101	148 301	25,89 %
MYYNTITUOTOT	226 000	0	226 000	155 207	-70 793	-31,32 %
MAKSUTUOTOT	270 800	0	270 800	293 352	22 552	8,33 %
TUET JA AVUSTUKSET	21 000	20 000	41 000	117 784	76 784	187,28 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	35 000	0	35 000	154 758	119 758	342,17 %
TOIMINTAKULUT	-4 174 522	-675 388	-4 849 910	-4 840 600	9 310	0,19 %
HENKILÖSTÖKULUT	-543 060	-39 000	-582 060	-712 593	-130 533	-22,43 %
PALKAT JA PALKKIOT	-447 820	-39 000	-486 820	-592 231	-105 411	-21,65 %
HENKILÖSIVUKULUT	-95 240	0	-95 240	-120 362	-25 122	-26,38 %
ELÄKEKULUT	-78 290	0	-78 290	-99 089	-20 799	-26,57 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-16 950	0	-16 950	-21 272	-4 322	-25,50 %
PALVELUJEN OSTOT	-411 350	-35 800	-447 150	-487 669	-40 519	-9,06 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-98 550	-5 000	-103 550	-109 560	-6 010	-5,80 %
AVUSTUKSET	-46 000	0	-46 000	-42 140	3 860	8,39 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 075 562	-595 588	-3 671 150	-3 488 638	182 512	4,97 %
TOIMINTAKATE	-3 621 722	-655 388	-4 277 110	-4 119 499	157 611	3,68 %

3. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso	Toteuma 31.12.	Tila
Orimattilassa on asioihin vaikuttavat, hyvinvoivat asukkaat ja yhteisöt	Hyvinvointiavustuksen pilotointi orimattilalaisille yhdistyksille ja järjestöille (pl. muihin kaupungin avustuksiin oikeutetut yhdistykset ja järjestöt),	Hyvinvointiavustuksen kriteerit on laadittu: kyllä/ei Hyvinvointiavustuksen kriteerit on hyväksytty: kyllä/ei Hyvinvointiavustukset on jaettu: kyllä/ei	Hyvinvointiavustuksen kriteerit on laadittu ja hyväksytty ja avustukset jaettu.	Hyvinvointiavustuksen, eli kansalaistoiminnan kevytrahan kriteerit on laadittu ja hyväksytty, ja avustuksia on myönnetty kolmelle hakijalle yhteensä 1140 euroa loppuvuoden aikana.	Toteutu
	Liikuntaneuvonnan kehittäminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa	Liikuntaneuvonnalle on laadittu yhteiset toimintaperiaatteet ja vastuunjaot: kyllä / ei	Liikuntaneuvonnan yhteiset toimintaperiaatteet ja vastuunjaot on laadittu	Liikuntaneuvontayhteistyö käynnistettiin työterveyshuollon ja yläkoulujen kanssa. Koulujen PT-toiminnassa laadittiin yhteiset toimintaperiaatteet. Liikuntaneuvonta yhteistyötä käynnistettiin myös neuvolan kanssa, mutta koko hyvinvointialueen toimintojen kattava liikuntaneuvonta yhteistyö hakee vielä muotoaan alueuudistuksen jäljiltä.	Toteutu osittain
	Liikunnan edistämistoimenpiteissä huomioidaan erityisesti liian vähän tai ei lainkaan liikkuvat	Liian vähän tai ei lainkaan liikkuvat kuntalaiset ovat mukana suunnitelmassa heille suunnattuja palveluja: toteutunut / ei toteutunut	Liian vähän tai ei lainkaan liikkuvat ovat suunnittelemassa heille suunnattuja palveluja	Liian vähän liikkuvat työikäiset (pienien lasten vanhemmat) osallistuivat palvelujen kehittämiseen opinnäytetyön kautta ja työn pohjalta laaditut toimenpiteet käynnistettiin syksyllä 2023.	Toteutu
Orimattilan tasapainoisen kuntatalous mahdollista kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Liikuntatilojen käyttöastetta nostetaan helpottamalla tilojen varausta ja saavutettavuutta yhdessä tilapalvelun kanssa.	Uusi tilavarausjärjestelmä verkkokaupalla ja iLoq -integraatiolla on käytössä: kyllä / ei	Uusi tilavarausjärjestelmä verkkokaupalla ja integraatiolla on käytössä	Uusi tilavarausjärjestelmä käyttöön otettiin ja integraatiot sekä taloushallintajärjestelmiin, kulunvalvontajärjestelmiin että verkkokauppaan luotiin. Verkkokauppa on testivaiheessa ja otetaan asiakaskäyttöön vuoden 2024 aikana.	Toteutu

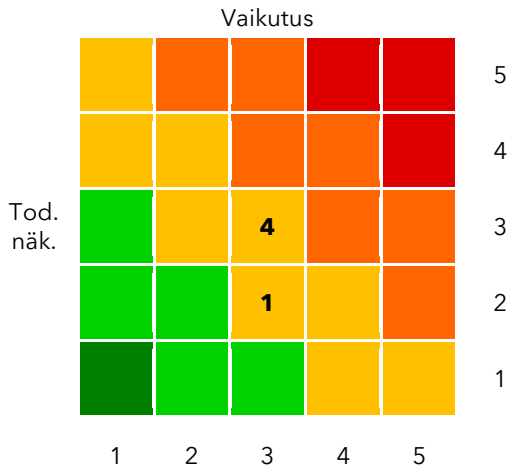
Henkilöstömäärät

Henkilöstömäärä	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Hyvinvointipalvelut		2	3	3(+1 määräaikainen testamenttivaroin)
Liikuntapalvelut		8 (+1)	9	8 (+1 määräaikainen testamenttivaroin)
Toimiala yht.		10 (+1 määräaikainen testamenttivaroin)	12	13 (joista 2 testamenttivaroin)

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Uimahallin kävijät		33 672	85 000	61909
Kuntosalin kävijät		11 359	35 000	28439
Liikuntaryhmien kävijät		9 771	12 000	9326
Liikuntaneuvonnan asiakkaat			30	71
Senioritoiminnan asiakkaat				1903

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Vahinkoriski	Liikuntapalveluiden tiloissa, ryhmissä tai tapahtumissa asiakkaille tai vierailijoille tapahtuvat tapaturmatilanteet.	Tod. näk.: 3 Vaikutus : 3 9	Henkilöstön koulutus, turvallisuusasiakirjojen päivitykset ja turvallisuuskoulutukset	Liikuntatilojen turvallisuusasiakirjat on laadittu ja päivitetty. Uimahallin henkilökunta on koulutettu mahdollisten hätä- ja poikkeustilanteiden varalle. Koko henkilöstö on ensiapukoulutettu (EA1) ja uimahallin tapahtumapäiväkirjan merkinnät / läheltä piti tilanteet ilmoitetaan kiinteistönhoidolle välittömästi.	Riskiarvo pysynyt ennallaan →
Toiminnallinen riski	Tiedon käsittelyyn liittyy aina riskejä, jotka toteutuessaan voivat aiheuttaa organisaatiolle merkittävästi lisätyötä ja toisaalta aiheuttaa tietoturvariskejä sekä mainehaittaa. Mahdolliset ulkoisen serverin kaatumiset voivat aiheuttaa tiedonkulkuun merkittäviäkin ongelmia.	Tod. näk.: 2 Vaikutus : 3 6	Laaditaan kaupunkitason ohjeistus tietosuojasta. Suojataan työkäytössä olevat puhelimet ja koneet asianmukaisesti ja koulutetaan tietosuojasioita.	Kaupunkitasoista ohjeistusta tietosuojaan liittyen ei ole laadittu. Koko toimialan henkilöstö on kuitenkin suorittanut tietosuojan abc -koulutuksen.	Riskiarvo pysynyt ennallaan →
Toiminnallinen riski	Toimialalla on pieni määrä henkilöstöä, joilla on erityisosaamista.	Tod. näk.: 3 Vaikutus	Päivitetään tehtäväkuvaukset ajantasalle. Jaetaan keskeisistä asioista tietoa	Koko liikuntapalveluiden henkilöstölle on laadittu ja päivitetty tehtäväkuvaukset.	Riskiarvo laskenut

	Henkilöstön vaihtuvuus aiheuttaa hiljaisen tiedon menettämistä sekä osaamisvajetta.	: 3 9	toimialalla. Panostetaan työhyvinvointiin ja työn mielekkyyden lisäämiseen.	Hyvinvointitoimialan muun henkilöstön tehtäväkuvaukset on laadittu, mutta niitä päivitetään edelleen. Henkilöstöä toimialan sisällä on koulutettu toisten työtehtäviin sijaistustarpeiden varalle. Työhyvinvoinnin kehittämisessä on huomioitu työntekijöiden toiveet ja toimialan työhyvinvointikyselyn tulokset olivat kiitettävällä tasolla.	
Taloudellinen riski	Maailmanpoliittinen tilanne saattaa vaikuttaa myös talouteen. Esimerkiksi sähkön, bensiinin ja dieselin hinnan nousut aiheuttavat ennakoimattomia menojen kasvuja.	Tod. näk.: 3 Vaikutus : 3 9	Liikuntapaikkojen hoidon priorisointisuunnitelma	Liikuntapaikkojen hoidosta on tehty priorisointisuunnitelma ja palveluverkkoa on karsittu resurssia vastaavaksi talvikaudelle 2023-2024.	Riskiarvo laskenut
Taloudellinen riski	Riskinä voi olla, että koronapandemia aktivoituu uudelleen tai tulee jokin vastaavalainen tilanne, joka sulkee liikuntapalveluiden toiminnot.	Tod. näk.: 3 Vaikutus : 3 9	Palvelunostosopimuksissa on huomioitu mahdolliset force majeure -tilanteet.	Palvelunostosopimuksissa ja yleisissä hinnastojen ehtoissa on huomioitu force majeure -tilanteet.	Riskiarvo laskenut

Hyvinvointipalvelut

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Hyvinvointipalvelut	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	34 000	15 000	49 000	117 386	68 386	139,56 %
MYYNNTITUOTOT	30 000	0	30 000	68 809	38 809	129,36 %
TUET JA AVUSTUKSET	4 000	15 000	19 000	48 577	29 577	155,67 %
TOIMINTAKULUT	-223 090	-42 000	-265 090	-383 734	-118 644	-44,76 %
HENKILÖSTÖKULUT	-183 690	-14 000	-197 690	-270 947	-73 257	-37,06 %
PALKAT JA PALKKIOT	-151 140	-14 000	-165 140	-226 227	-61 087	-36,99 %
HENKILÖSIVUKULUT	-32 550	0	-32 550	-44 720	-12 170	-37,39 %
ELÄKEKULUT	-26 750	0	-26 750	-36 821	-10 071	-37,65 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-5 800	0	-5 800	-7 899	-2 099	-36,18 %
PALVELUJEN OSTOT	-29 000	-17 000	-46 000	-70 517	-24 517	-53,30 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 200	-5 000	-6 200	-18 589	-12 389	-199,82 %
AVUSTUKSET	-5 000	0	-5 000	-1 140	3 860	77,20 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-4 200	-6 000	-10 200	-22 542	-12 342	-121,00 %
TOIMINTAKATE	-189 090	-27 000	-216 090	-266 348	-50 258	-23,26 %

Palvelualueen toimintakate on 23% yli budjetoidun. Toimintatuottoihin on kirjautunut palvelualueen tuloksi testamenttivarjoista siirretyt 40 000 euroa, joka kaupunginhallituksen päätöksellä myönnettiin senioriohjaajan palkkaan. Lisäksi maahanmuuttoon liittyviä korvauksia on maksettu ennakoitua enemmän. Ennakoitua suuremmat tulot tasaantuu menopuolella, jossa on ennakoitua enemmän myös menoja liittyen kiintiöpakolaisten asuntojen vuokriin, asuntojen kalustamiseen ja muihin toimintamenoihin joita ei alkuperäisessä talousarviossa oltu osattu ottaa huomioon tehtävien siirryttyä vuoden alusta kuntien vastuulle.

Henkilöstökulujen ylitykset aiheutuvat palkkojen jaksotuksista (n. 20 000 euroa) sekä senioriohjaajan palkkamenoista. Palveluiden ostoissa ylitykset aiheutuvat suurilta osin ICT-kuluista, jotka puolestaan aiheutuvat yhteisten käyttöjärjestelmien hyvinvointitoimialan osuudesta. Aineet ja tarvikkeet tiliryhmässä, sekä muissa toimintakuluissa ylitystä näkyy maahanmuuttotyöhön liittyvissä kustannuksissa, jotka kuitenkin täysimääräisesti korvataan. Vuoden 2023 osalta korvauksia on kirjautumatta vielä n. 40 000 euroa, jotka kirjautuvat vuodelle 2024 tuloksi.

Hyvinvointipalvelut palvelualueella huolehditaan maahanmuuttotyöhön, osallisuuden edistämiseen, hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen koordinointiin, ehkäisevään työhön sekä senioritoimintaan liittyvistä kokonaisuuksista. Palvelualueen suurimmat onnistumiset vuoden 2023 osalta ovat uusien toimintojen käynnistäminen niin senioripalveluiden kuin osallisuuden editämisenkin osalta. Ikääntyneiden hyvinvoinnin- terveyden-, sekä osallisuuden edistämisen kokonaisuudet ovat ottaneet suuren harppauksen eteenpäin, ja ikääntyneiden toiminnoissa onkin kohdattu lähes 2000 seniorikuntalaista, joilta saadun palautteen pohjalta toimintaa on kehitetty nykyiseen suuntaan. Ikääntyneen väestön terveyttä edistävää liikuntaa on kehitetty liikuntapalveluiden kanssa, ja esimerkiksi hankkeen kautta mahdollistuneet kuljetukset uimahallille olivat hyvin suosittuja. Ikääntyneiden päivätoiminta on jatkunut, ja toimintaa on suuresta osanottajamäärästä johtuen jaettu useammalle päivälle. Päivätoiminnan tilat ja kuntotupa muuttivat vuoden 2023 aikana uusiin tiloihin Kuismanpolulle. Senioripalveluissa järjestetään paljon kokoavaa toimintaa, joka vähentää yksinäisyyttä ja mahdollistaa myös yksilöllisen tuen tapaamisten aikana tai niiden jälkeen. Loppusyksyn pimeisiin iltoihin jaettiin liikkumisen turvaksi heijastinvaljaita sekä edellisvuosien tapaan kengänpohjiin laitettavia liukuesteit. Senioriohjaaja on vastannut myös vanhus- ja vammaisneuvoston käytännön toiminnasta ja neuvosto on omalla panoksellaan tukenut senioriohjaajan toiminnan käynnistymistä. Senioriohjaaja tekee myös poikkihallinnollista yhteistyötä kaupungin muiden palvelualueiden kanssa, kuten esimerkiksi kirjasto- ja kulttuuripalveluiden kanssa järjestetyt ryhmätoiminnot. Osallisuuskoordinaattori on tukenut aluekumppanuuspyörien toimintaa sekä järjestänyt kuntalaisia osallistavia tilaisuuksia kaupungin toimintojen kehittämiseksi. Yhdessä Päijät-Häme - hankkeen kanssa on laadittu suunnitelmaa yhteisöllisen kuntalaisten kokoontumistilan kehittämisestä Orimattilaan. Hanke, ja kehitystyö on vielä kesken, mutta kuntalaisten ja yhdistysten keskuudesta tilan tarve on tunnustettu. Osallisuuden rakenteiden luominen kaupunkiin on yksi tärkeistä pohjatöistä, jota osallisuuskoordinaattori on tehnyt yhdessä palvelualueiden ja kuntalaisten kanssa. Tämän työn pohjalta rakentuu Orimattilan kaupungin osallisuusohjelma.

Liikuntatoimi

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Liikuntatoimi	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	518 800	5 000	523 800	603 715	79 915	15,26 %
MYYNITUOTOT	196 000	0	196 000	86 398	-109 602	-55,92 %
MAKSUTUOTOT	270 800	0	270 800	293 352	22 552	8,33 %
TUET JA AVUSTUKSET	17 000	5 000	22 000	69 207	47 207	214,58 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	35 000	0	35 000	154 758	119 758	342,17 %
TOIMINTAKULUT	-3 926 792	-633 388	-4 560 180	-4 442 625	117 555	2,58 %
HENKILÖSTÖKULUT	-351 730	-25 000	-376 730	-440 387	-63 657	-16,90 %
PALKAT JA PALKKIOT	-289 400	-25 000	-314 400	-364 810	-50 410	-16,03 %
HENKILÖSIVUKULUT	-62 330	0	-62 330	-75 577	-13 247	-21,25 %
ELÄKEKULUT	-51 220	0	-51 220	-62 216	-10 996	-21,47 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-11 110	0	-11 110	-13 361	-2 251	-20,26 %
PALVELUJEN OSTOT	-380 350	-18 800	-399 150	-411 886	-12 736	-3,19 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-82 350	0	-82 350	-85 679	-3 329	-4,04 %
AVUSTUKSET	-41 000	0	-41 000	-41 000	0	0,00 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 071 362	-589 588	-3 660 950	-3 463 674	197 276	5,39 %
TOIMINTAKATE	-3 407 992	-628 388	-4 036 380	-3 838 910	197 470	4,89 %

Liikuntapalvelujen tulosalueen toimintakate on 95,1 %.

Toimintatuotot ylittivät 80 000 euroa (15,3 %), joista ulkoisten tulojen ylitys on 66 000 euroa. Osa vuoden 2023 vuokrasta on vielä laskuttamatta, joten vuokratuotoissa on alituksia. Sen sijaan uimahallin ja kuntosalin maksutuotot ylittivät hieman arvioidusta. Tuet ja avustukset ylittivät reilusti (214,6 %), ja ylitykset johtuvat perintövaroista siirretyn liikunnanohjaajan palkkamäärärahoista sekä palkkituella työllistetyin henkilön työllistämistuesta.

Sisäisten toimintamenojen alitus (197 000 euroa) johtuu Urheilumaja -kiinteistön virheellisestä budjetoinnista vuosivuokran sijaan kuukausivuokrana, joka havaittiin vasta joulukuussa 2023. Henkilöstömenojen ylitystä selittää perintövaroista palkatun ja palkkатуella työllistetyin henkilöstön palkkakulut, jotka kompensoituvat ulkoisten tulojen kautta. Kokonaisuudessaan ulkoisen toimintakattein ylitys on 8000 euroa, joka selittyy joulukuussa toteutetun yhteiskoulun liikuntapaikan urakka- ja valaistussuunnitelmien teettämisellä.

Vuoden 2023 toiminnan onnistumisia olivat uimahallin ja kuntosalien kävijämäärän kasvu, Jymyllin liikuntareitin valaistussaneeraus, Areena- ja uimahallikiinteistön toimintakäytänteiden ja toiminnan vakiinnuttaminen. Lisäksi vuoden aikana käyttöön otettiin uusi tilavarauksjärjestelmä, jonka toimintoja ja integraatioita edelleen kehitetään. Uuden tilavarauksjärjestelmän myötä liikuntatilojen varaaminen onnistuu suoraan tilavarauksjärjestelmässä. Liikunnanohjaustoiminta kehittyi jatkuvasti ja senioriliikuntaan painottuvan liikunnanohjaajan yhteistyö senioriohjaajan kanssa on tuonut uudenlaisia toimintoja senioriliikuntaan ja vakituinen liikunnanohjaajamme on pystynyt panostamaan työikäisten, lapsiperheiden sekä nuorten liikunnallisen elämäntavan kehittämiseen. Myös keväällä 2023 valmistunut opinnäytetyö toi uudenlaisia toiminnan kehittämismalleja etenkin lapsiperheiden liikkumisen lisäämiseen ja sen yhteydessä kehitetyt toimintamallit pääsivät osin jo vakiintumaan syksyn 2023 aikana.

Liikuntapalveluiden vuoden 2023 onnistumisia oli myös viestintä. Uudet liikuntapalveluiden kotisivut saatiin käyttöön alkuvuodesta 2023 ja palvelualueella tehtiin työnjakoa viestinnän vastuualueista. Viestintää pystyttiin tehostamaan ja esimerkiksi someviestinnästä tuli kiitosta kuntalaisilta. Myös palautekanavien saavutettavuutta kehitettiin ja asiakaspalautteita tuli sen myötä aikaisempia vuosia huomattavasti enemmän, jolloin kuntalaisten osallisuutta palvelujen kehittämisessä on pystytty hyödyntämään entistä paremmin.

Osallisuuden edistäminen

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Osallisuuden edistäminen	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTAKULUT	-24 640	0	-24 640	-14 241	10 399	42,20 %
HENKILÖSTÖKULUT	-7 640	0	-7 640	-1 260	6 380	83,51 %
PALKAT JA PALKKIOT	-7 280	0	-7 280	-1 194	6 086	83,59 %
HENKILÖSIVUKULUT	-360	0	-360	-65	295	81,91 %
ELÄKEKULUT	-320	0	-320	-53	267	83,59 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-40	0	-40	-13	27	68,47 %
PALVELUJEN OSTOT	-2 000	0	-2 000	-5 267	-3 267	-163,34 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-15 000	0	-15 000	-5 292	9 708	64,72 %
MUUT TOIMINTAKULUT	0	0	0	-2 423	-2 423	0,00 %
TOIMINTAKATE	-24 640	0	-24 640	-14 241	10 399	42,20 %

Osallisuuden edistäminen palvelualueella talouden näkökulmasta seurataan ainoastaan aluekumppanuuspöytien toimintamenoja. Toimintamenot alittuivat lähes jokaisella pöydällä. Aluekumppanuuspöytien toimintaan varattuja rahoja jäi käyttämättä n. 10 000 euroa. Osa poikkeamasta selittyy sillä, että aluekumppanuuspöytien kokouspalkkioita oli maksettu virheellisesti jo vuoden 2022 puolella, jonka vuoksi kokouspalkkioita ei kirjautunut vuoden 2023 osalta merkittävästi.

Kukin aluekumppanuuspöytä kokoontui n. kuusi kertaa ja he järjestivät alueellaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisääviä tilaisuuksia sekä jättivät kaupungille aluettaan koskevia lausuntoja sekä aloitteita.

2.2.3 Sivistystoimiala

1. Tehtävälueen kuvaus

Sivistysvaliokunta

Mirva Illi-Lampio, puheenjohtaja

Sanna Heikkinen, varapuheenjohtaja

Arja Simola, jäsen

Tuija Pessinen, jäsen

Tuomo Jussila, jäsen

Marko Suuronen, jäsen

Vesa Teräs, jäsen

Myrskylän edustaja: Tuomo Vehnilä,

Nuorisovaltuuston edustaja: Aava Hämäläinen

Kaupunginhallituksen edustaja: Jari Kaitaranta

Sivistystoimiala keskittyy omassa palvelutuotannossa lakisääteisten palvelujen järjestämiseen sekä toimii yksityisten ja kolmannen sektorin palvelutuottajien kumppanina. Toimiala tuottaa kuntalaisille henkistä kasvua ja palveluja varhaiskasvatukseen, opetuksen, kirjaston, kulttuurin ja museon sekä nuorisotyön palvelualueilla. Palvelut tuotetaan lähialueilla tai keskitetysti. Omaa palvelutuotantoa täydennetään tarvittaessa yksityisillä ostopalveluilla.

2. Talouden ja toiminnan toteutuminen (jokainen tulosalue kirjoittaa kappaleen omaan korttiin)

Sivistystoimialalla vuosi 2023 oli osin selkeämpää normaalin toiminnan aikaa useiden koronavuosien jälkeen. Tosin 2022 alkanut Ukrainan sota aiheutti ylimääräistä varautumistoimintaa. Vuoden aikana saatiin käyntiin useita kehityshankkeita (vrt. tavoitteet), joita on valitettavasti vuoden 2023 lopulta lähtien jouduttu lykkäämään, karsimaan tai lopettamaan työmäärä- ja/tai taloussyistä. Palveluverkkoselvitystä jatkettiin kaikkien palvelualueiden osalta.

Tuloslaskelma (ulkoiset ja sisäiset)

Sivistystoimiala	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	3 235 100	-710 000	2 525 100	2 853 477	328 377	13,00 %
MYYNTITUOTOT	1 467 100	0	1 467 100	1 556 521	89 421	6,10 %
MAKSUTUOTOT	619 000	-270 000	349 000	362 515	13 515	3,87 %
TUET JA AVUSTUKSET	1 131 500	-440 000	691 500	918 372	226 872	32,81 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	17 500	0	17 500	16 069	-1 431	-8,18 %
TOIMINTAKULUT	-35 061 000	0	-35 061 000	-35 236 928	-175 928	-0,50 %
HENKILÖSTÖKULUT	-19 918 800	0	-19 918 800	-20 095 794	-176 994	-0,89 %
PALKAT JA PALKKIOT	-16 362 460	0	-16 362 460	-16 585 395	-222 935	-1,36 %
HENKILÖSIVUKULUT	-3 556 340	0	-3 556 340	-3 510 400	45 940	1,29 %
ELÄKEKULUT	-2 927 460	0	-2 927 460	-2 882 718	44 742	1,53 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-628 880	0	-628 880	-627 682	1 198	0,19 %
PALVELUJEN OSTOT	-8 354 770	0	-8 354 770	-8 510 496	-155 726	-1,86 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-836 290	0	-836 290	-685 968	150 322	17,97 %
AVUSTUKSET	-735 100	0	-735 100	-646 131	88 969	12,10 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-5 216 040	0	-5 216 040	-5 298 538	-82 498	-1,58 %
TOIMINTAKATE	-31 825 900	-710 000	-32 535 900	-32 383 451	152 449	0,47 %

Koko toimialan tasolla toimintatuotot ovat yhteensä 2,9 milj. euroa, toimintatuotoissa on ylitystä muutettuun talousarvioon 13,0 %. Muutostalousarviossa on alennettu alkuperäisen talousarvion toimintatuottoja yhteensä 710 000 euroa. Muutostalousarviossa on vähennetty varhaiskasvatusmaksujen tuotto-odotusta sekä Valtiolta saatavien hanketuottojen tuottoarviota. Maksutuotoissa on ylitystä 3,4 % ja Tuissa ja avustuksissa on valtiolta saaduissa hanketuotoissa ollut tuottoa enemmän kuin on muutostalousarviota tehdessä arvioitu.

Toimintakulut ovat koko toimialan tasolla olleet 35,2 milj. euroa. Toimintakulujen toteutumisprosentti on 100,5 %, joten ylitystä talousarvioon verrattuna on 176 000 euroa. Palvelujen ostoissa on talousarvioon nähden yhteensä 156 000 euroa ylitystä (1,9 %). Palveluiden ostoihin kuuluvat kuljetuskustannukset ovat toteutuneet 172 000 euroa talousarviota korkeampana (13,6 %). Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa on alitusta talousarvioon 150 000 euroa (82,0 %) Avustusten toteutuma on 89 000 euroa talousarviota alempi (87,9 %). Muut toimintakulut ovat toteutuneet 83 000 t euroa talousarviota suurempina (101,6 %).

Toimintakate on Sivistystoimialalla yhteensä alittunut 152 000 euroa ollen 99,5 %.

3. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso	Toteuma 31.12.	Tila
Orimattila on tunnettu, kiinnostava ja työntekijöistään huolehtiva, luotettava kuntatyönantaja	Sivistystoimialan hallinnon toiminnallisena tavoitteena on yhteistyössä keskushallinnon ja muiden toimialojen kanssa jatkaa erityisesti talous- ja henkilöstöhallintoon liittyvien keskeisten prosessien selkiyttämistä/kuvaamista. Toimintatapoihin, linjauksiin yms. liittyvää sisäistä tiedotusta ja dokumentaatiota parannetaan.	Tavoitetason toteutuminen	Keskeiset talous- ja henkilöstöhallintoon liittyvät prosessit on kuvattu. Kuvaukset on dokumentoitu siten, että tieto on helposti kaikkien sitä tarvitsevien saatavilla.	Talous- ja henkilöstöhallinnon yhteistyötä tiivistettiin 2023 toimialan ja konsernipalveluiden välillä. Tämä näkyi mm. yhteisinä työtilaratkaisuina palkkahallinnossa, tiiviinä päivittäisenä yhteistyönä sekä esim. henkilöstöpäällikkö resurssin myötä lisääntyneenä kaupunkitasoisena ohjauksena. Vuoden aikana tapahtuneet konsernipalveluiden henkilövaihdokset, sivistystoimialan sairauspoissaolot sekä tästä aiheutunut työkuorma on osaltaan hidastanut tavoitteen saavuttamista esim. prosessien kuvaamisen osalta.	Toteutuu osittain
Orimattilan tasapainoisen kuntatalouden mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen	Sivistystoimialan keskeinen kehittämistavoite vuodelle 2023 on kaupunkitasoisen palveluverkkoselvityksen edistäminen valtuuston	Tavoitetason toteutuminen	Palveluverkkoon liittyvä selvitys- ja valmistelutyö on edennyt suunnitellusti. Yksikkökohtaisiin päätöksiin liittyen	Tavoite ei tule toteutumaan alkuperäisen tavoitteen mukaisena johtuen palveluverkkotyön viivästyisestä.	Toteutuu osittain

aseman perusta	kesäkuussa 2022 vahvistamien palveluverkkosuunnittelu a ohjaavien periaatteiden ja etenemisaikataulun mukaisesti: <ul style="list-style-type: none"> o Valtuuston vahvistamien palveluverkkoa ohjaavien periaatteiden perusteella tavoitteena on, että Itä- ja Länsi-Orimattilassa jatkaa yksi koulu nykyisen kahden sijasta 1.8. 2024 alkaen. Yksikkötasoiset ratkaisut valmistellaan ja tehdään vuoden 2023 aikana. o Varhaiskasvatuksen palveluverkkoon ei valmistella muutoksia Itä- ja Länsi-Orimattilassa. o Keskustan ja Pohjois-Orimattilan alueiden palveluverkkovalmistelua jatketaan ja keskeiset linjaukset tehdään vuoden 2024 talousarvion valmistelun yhteydessä. Ratkaistavana haasteena on useat eri rakennukset ja toiminnot: päiväkodit, koulut, kirjasto, taidemuseo, nuoriso- sekä hallintotilat. Yksittäisten hankkeiden sijaan tavoitteena toimiala- ja kaupunkitasoiset 		on kaupunkilaisia ja eri sidosryhmiä kuultu/osallistettu. Lapsivaikutusten arviointi on tehty.	Palveluverkkoselvitys tä jatkettiin huhtikuun -23 valtuustoseminaarin jälkeen ja uusia/päivitettyjä tietoja on käsitelty mm. sivistysvaliokunnan iltakoulussa 21.9, valtuustoseminaarissa 2.-3.10. 2023, osana TA24 prosessia sekä joulukuussa käynnistettyä talouden tasapainottamistyötä.	
----------------	--	--	--	---	--

	kokonaisratkaisut (monitoimitalot) huomioiden hyväksytyt palveluverkkoa ohjaavat periaatteet.				
Orimattilassa on asioihin vaikuttavat, hyvinvoivat asukkaat ja yhteisöt	Orimattilassa käynnistetään vuoden 2023 aikana tiedekasvatushanke yhteistyössä Lahden Yliopistokampuksen kanssa. Orimattila pilotoi soveltaen esi-, perus- ja lukiokoulutuksessa ensimmäisenä kehyskuntana aiemmin Lahdessa käynnistettyä juniori-yliopisto toimintaa.	Tavoitetason toteutuminen	Elokuussa 2023 käynnistyy vähintään yhdellä koulu-/luokka-asteella valtakunnallista ja paikallista opetussuunnitelmaa täydentävä tiedekasvatushanke, joka toteutetaan suunnitellusti Lahden Yliopistokampuksen kanssa. Toiminta jatkuu ja laajenee seuraavana lukuvuonna.	Yhteistyö Lahden junnuyliopiston kanssa on aloitettu elokuussa 2023 esiopetusyksiköiden vesiaiheisen kokonaisuuden osalta. Toiminnan laajentumista koskeva suunnittelu- ja kehittämistyö on kesken.	Toteutuu
	Varhaiskasvatuksen pedagogista laatua, johtamisrakenteita ja yhteisöjen hyvinvointiin vaikuttavaa toimintakulttuuria kehitetään kaikkiin henkilöstöryhmiin ulottuvalla prosessikoulutuksella. Arviointituloksia käsitellään yksilö-, ryhmä-, yksikkö- ja kaupunkitasoisesti. Lapsikohtaiset oppimissuunnitelmat siirretään sähköiseen muotoon, jolloin ne ovat huoltajien saavutettavissa ajantasaisesti.	Tavoitetason toteutuminen	Prosessikoulutus etenee suunnitellusti. Observointi, itsearvioinnit ja asiakaskyselyt on suoritettu suunnitellussa aikataulussa. Keskeiset tulokset on julkistettu. Toimintakulttuurin kehittäminen on dokumentoitu toimintasuunnitelmiin ja -kertomuksiin. Lapsikohtaiset oppimissuunnitelmat on siirretty sähköiseen muotoon ja niiden saavutettavuutta sekä toimivuutta on arvioitu.	Prosessikoulutus toteutunut suunnitellusti. Observointi, itsearvioinnit ja asiakaskyselyt on suoritettu suunnitellussa aikataulussa. Keskeiset tulokset on julkistettu. Toimintakulttuurin kehittäminen on dokumentoitu toimintasuunnitelmiin ja -kertomuksiin. Lapsikohtaiset oppimissuunnitelmat on siirretty sähköiseen muotoon ja huoltajat ovat arvioineet niiden saavutettavuutta sekä toimivuutta.	Toteutuu
Orimattila on tunnettu, kiinnostava ja työntekijöistä	Varhaiskasvatuksessa valmistaudutaan henkilöstörakennetta	Tavoitetason toteutuminen	Varhaiskasvatuksen sosionomin polkuopinnot ja tehtävään	Työelämäyhteistyön järjestettävät varhaiskasvatuksen sosionomin	Toteutuu

än huolehtiva, luotettava kuntatyönantaja	koskevaan lakimuutokseen. Digitaalisen laitteiston, kuten työasemien ja ipadien määrää tarkistetaan toiminnan tarpeita vastaavaksi. Kalusteita uusitaan henkilökunnan työergonomian parantamiseksi.		rekrytointi on aloitettu. Ict- laitteiston uusimisessa edetään varhaiskasvatukseen digisuunnitelman perustuen. Kalusteita on uusittu.	polkuopinnot ovat toteutuneet. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävään on rekrytoitu kaksi henkilöä. Ict- laitteiston uusimisessa on edetty varhaiskasvatuksen digisuunnitelmaan perustuen. Talousvuoden aikana ilmeni uusia puutteita päiväkotien ict-runkoverkkojen kunnossa ja toimivuudessa, jotta laitteistoa voidaan asianmukaisesti käyttää ja työtehtäviä suorittaa. Ict-runkoverkkojen tilattu uudistaminen ei toteutunut tilikauden aikana sovitus. Kalusteita on uusittu.	
Orimattilassa on asioihin vaikuttavat, hyvinvoivat asukkaat ja yhteisöt	Panostetaan opetuspalveluissa ICT infrastruktuurin (yhteydet, laitteet, esitystekniikka, tukipalvelut) sekä sen hyödyntämiseen liittyvän pedagogisen osaamisen vahvistamiseen. Tavoitteen toteuttamiseksi laaditaan ohjelma, jonka pohjalta suunnitelmallinen kehittäminen toteutuu vuoteen 2025 mennessä (osa opetuspalveluiden kokonaiskehittämissuunnitelmaa). Varaudutaan myös oppilashallintojärjestelmän uusimiseen vuosien 2024-2025 aikana (Digione-hanke).	Tavoitetason toteutuminen/edistyminen.	Koulujen ICT infrastruktuuri sekä sen hyödyntämiseen liittyvän pedagogisen osaamisen vahvistuu suunnitelmallisesti vuosien 2023-2025 aikana.	Koulujen verkkoyhteyksiä parannettiin vuoden 2023 aikana. Toteutusta haastoi kumppani Tieran toimintatavat ja kustannustaso. 6. luokkalaisille hankittiin suunnitellusti kannettavat tietokoneet, mutta niitä ei pystytty ottamaan oppilaiden henkilökohtaiseen käyttöön Tieran laitehallintaongelmissa vuoksi. Koneiden käyttöönottoon liittyen järjestettiin opettajille teknistä ja ped. koulutusta.	Toteutuu
	Toteutetaan opetuspalveluihin sekä niiden laatuun ja kehittämiseen tähtäävä osallistava ja fasilitoitu verkkoprosessi, joka	Tavoitetason toteutuminen	Osallistava verkkoprosessi on toteutettu ja siihen on saatu vastaajiksi/osallistujiksi kattava	Osallistava verkkoprosessi toteutettiin huhtikuussa 2023. Osallistujista noin 1600 oli oppijoita ja	Toteutuu

	<p>kohdennetaan kaikille kaupungin huoltajille, oppilaille ja opetus-/kasvatushenkilöstölle. Sen tavoitteena on luoda opetuspalvelut Orimattilassa 2030 visio, joka toimii mm. tulevan kehittämissuunnitelman pohjana.</p>		<p>joukko eri kohderyhmien edustajia. Tuloksia voidaan hedelmällisesti hyödyntää opetuspalveluiden visio-/kehittämistyössä.</p>	<p>490 aikuisia, heistä puolet huoltajia ja noin 30 prosenttia perusopetuksen henkilöstöä. Perusopetuksen nykytilassa nähtiin paljon hyvää, mutta myös epävarmuutta ja huolta tulevasta kehityssuunnasta. Etenkin aikuiset vastaajat nostivat esiin huolenaiheen siitä, että opetuspalveluiden kehityssuunta tuntuu epäselkeältä. Nuoret puolestaan nostivat enemmän esiin koulunkäynnin haastavuuteen, organisointiin ja koulun kuormittavuuteen liittyviä haasteita. Sivistysvaliokunta käsitteli 12.9. 2023 § 105 verkkoavoriisiin tuloksia ja loppuraporttia ja päätti, että loppuraportti huomioidaan osana TA-arviointia ja palveluverkkosuunnitelmaa ja että tulokset toimivat myös osana lapsivaikutusten arviointia palveluverkkoselvityksessä.</p>	
	<p>Opetuspalveluissa kehitetään koulujen turvallisuuskulttuuria ja oppimisympäristöjen turvallisuutta mm. koko henkilöstölle toteutettavan uuden koulutuskokonaisuuden avulla.</p>	<p>Tavoitetason toteutuminen</p>	<p>Turvallisuuden sekä kiusaamisen ja väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyyn liittyvä koulutuskokonaisuus on toteutettu suunnitellusti koko opetushenkilöstölle.</p>	<p>Opetuspalveluiden henkilöstön turvallisuuskoulutus on toteutettu. Haastavien tilanteiden ennakointiin, tilanteissa toimimiseen ja tilanteiden purkamiseen on olemassa yhdenmukaiset toimintaohjeet ja tavat.</p>	<p>Toteutuu</p>
<p>Orimattilan elävä kaupunkikeskus</p>	<p>Kirjasto- ja kulttuuripalvelut järjestävät kulttuuritalon</p>	<p>Tapahtumien määrä, kävijöiden määrä, saatu palaute.</p>	<p>Kulttuuritalolla järjestetään vähintään 20 eri</p>	<p>Vuoden 2023 aikana kirjasto-, kulttuuri- ja museopalvelut</p>	<p>Toteutuu</p>

usta sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	30-vuotisjuhlavuonna kirjastolla, taidemuseolla ja kulttuuritalon pihapiirissä monipuolisia tapahtumia eri kohderyhmille.		tapahtumaa vuoden aikana, joissa käy yhteensä vähintään 1000 kävijää. Erilaisilla tapahtumilla edistetään kuntalaisten hyvinvointia ja Orimattilan elin- ja vetovoimaa sekä tarjotaan mahdollisuuksia kuntalaisten osallisuuteen. Kulttuuritaloa tehdään näkyväksi ja tutuksi ja sen palveluiden piiriin saadaan uusia asiakkaita.	organisoivat yhteensä 345 eri kokokoista tilaisuutta ja tapahtumaa. Tilaisuuksissa kävi yhteensä 3971 osallistujaa. Palautteen perusteella muun muassa Tapahtumien ilta on tarkoitus järjestää uudelleen syksyllä 2024.	
Orimattilan tasapainoisen kuntatalouden mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut valmistautuvat kulttuuritalossa lähivuosina tehtävään peruskorjaukseen laatomalla kirjastolle ja taidemuseolle väistötilas suunnitelmat ja varautumalla tuleviin toiminnallisiin muutoksiin. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut osallistuvat kulttuuritalon hankesuunnitelman laadintaan.	Tavoitetason toteutuminen	Kirjastolla ja taidemuseolla on valmiit väistötilas suunnitelmat, joihin sisältyy toiminnallisiin muutoksiin varautuminen. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat osallistuneet kulttuuritalon hankesuunnitelman laadintaan.	Suunnitelmat eivät ole valmistuneet vuoden 2023 aikana. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat osallistuneet vuoden 2023 aikana suunnitteluun.	Toteutuu osittain
Orimattilan elävä kaupunkikeskusta sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	Jatketaan selvittämis- ja suunnittelutyötä nuorisokahvilan perustamiseksi Orimattilaan monialaisessa yhteistyössä muiden toimialojen ja paikallisten toimijoiden kanssa. Avataan nuorisokahvila syksyllä 2023. Selvitetään liikkuvan nuorisotilan mahdollisuutta yhteistyössä kirjasto- ja kulttuuripalvelujen kanssa kirjastoauton yhteyteen nuorisopalvelujen saavutettavuuden lisäämiseksi Orimattilan	Tavoitetason toteutuminen	Nuorisokahvilan avaaminen syksyllä 2023. Liikkuvan nuorisotilan lanseeraaminen osaksi nuorisopalveluja yhteistyössä kirjasto- ja kulttuuripalveluiden kanssa.	Nuorisokahvila avattiin joulukuussa 2023 ja kehittämistyö aloitetaan ohjaus- ja palvelupisteen sekä nuorten tilan kehittämiseksi edelleen 2024 yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Ikärajaa lasketaan suunnitellusta, jotta tila palvelisi ja tavoittaisi enemmän nuoria. Yhteistyössä kirjaston kanssa järjestettiin tammikuussa 2023	Toteutuu

	kyliin keskusta-alueen ulkopuolelle.			Liikkuva nuorisotalo -päiviä kirjastoautolla. Mutta yhteistyö ei ole muuten vakiintunut vuoden 2023 aikana.	
Orimattila on tunnettu, kiinnostava ja työntekijöistään huolehtiva, luotettava kuntatyönantaja	Nuorisopalveluissa vahvistetaan esihenkilötyötä ja tulosalueen laadullista kehittämistä. Luodaan seuraavan toimikauden strategia osallistamalla ja sitouttamalla koko henkilöstö samojen arvojen ja päämäärien ympärille.	Tavoitetason toteutuminen.	Työhyvinvoinnin lisääminen Yhteisiin arvoihin ja toimintaperiaatteisiin sitoutuminen	Strategia / kehittämisohjelma on laadittu keväällä 2023. Muutosneuvotteluiden vuoksi esihenkilötehtävän vakinaistaminen ei toteutunut.	Toteutuu
Orimattilan elävä kaupunkikeskusta sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	Suunnitellaan ja toteutetaan nuorisopalveluissa yhteistyössä organisaation toimialojen, nuorisovaltuuston sekä paikallisten toimijoiden (yhdistykset) kanssa lapsiperheiden ja nuorten tapahtumapäivä elokuussa. Tapahtumapäivästä tehdään perinne tuleville vuosille.	Tavoitetason toteutuminen	Yhteisöllinen tapahtumapäivä järjestetään Orimattilan keskustassa 5.8.2023 lapsiperheille ja nuorille. Päivän suunnitteluun ja toteuttamiseen on osallistunut laaja joukko toimijoita kaupungin organisaatiosta ja paikallisista toimijoista. Tapahtuman järjestämisessä on vahvasti huomioitu nuorten osallistaminen. Tapahtumapäivästä on tehty perinne, joka huomioidaan tulevan vuoden talousarviossa.	Taiteiden-ilta järjestettiin 6.10.2023 yhteistyössä kirjasto-, kulttuuri-, museopalveluiden sekä paikallisten yhdistysten ja toimijoiden kanssa. Tapahtuman runsas kävijämäärä ja hyvä palaute sekä toimijoilta että osallistujilta antoivat signaalin tapahtuman järjestämiseksi edelleen syksyllä 2024.	Toteutuu

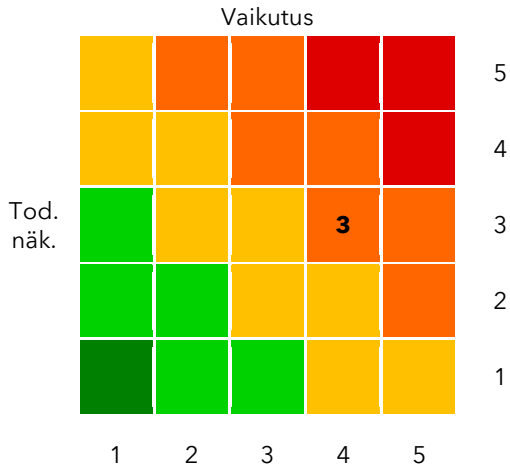
Henkilöstömäärät

Henkilöstömäärä	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Hallinto	4	3,8	3,5	3,8
Opetuspalvelut	231	221	222	224
Kulttuuripalvelut	0,2	0,16	0	0,04
Museopalvelut	1,5	1,93	2	2,3
Kirjastopalvelut	7,8	7,56	7	6,1
Nuorisopalvelut	8	6,4	7	7
Varhaiskasvatuspalvelut	144	149,5	150	138,5
Toimiala yht.	396,5	390,4	391,5	381,74

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Lapsia kunnallisten varhaiskasvatuspalvelujen ja esiopetuksen piirissä lkm	608	551	603	554
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	150	152	160	167
Perusopetuksen kustannukset € / oppilas	10 294	10 478	10 996	11 658
Perusopetuksen oppilasmäärä	1 798	1 774	1 750	1767
Lukiokoulutuksen kustannukset € / oppilas	10 557	10 880	10 017	14 430
Lukion opiskelijamäärän keskiarvo	195	195	200	177
Opetuskiinteistöt	10	10	10	10
Pääkirjaston ja kirjastoauton käyntikerrat	Pääkirjasto 45 894 kirjastoauto 8 378	Pääkirjasto 51 620 kirjastoauto 9 315	60 000	Pääkirjasto 59 157 kirjastoauto 8 290
Kokonaislainaus	203 527	197 940	200 000	230 267
Kävijät nuorisopalvelujen tapahtumissa	5 200	7 069	5 000	6 020
Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä	147	141	150	153
Taidemuseon kävijämäärä	3 134	4 078	3 800	4 860
Kulttuuripalveluiden järjestämät tapahtumat	135	110	20	157
Wellamo-opiston orimattilaiset opiskelijat	1 138	1 198	1 300	1 423
Avoin päiväkotikiinpan kävijät	3 395	3 478	500	967

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	Henkilöstön vaihtuvuuden jatkuminen	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Henkilöstön hyvinvointiin panostaminen. Esihenkilötyön tukeminen.	Ei toteutunut isossa kuvassa. Kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluiden johtajan tehtävässä iso vaihtuvuus vuoden aikana.	Riskiarvo pysynyt ennallaan →
Toiminnallinen riski	Osaavan/kelpoisen henkilöstön rekrytointiongelmat	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Työntajakuvan parantaminen.	Toteutui pieneltä osin. Osaan tehtävistä ja/tai toimipisteistä vähän tai ei lainkaan kelpoisia hakijoita. Esimerkkeinä VAKA/VEO sekä Järvikunnan LO/rehtori tehtävät.	Riskiarvo pysynyt ennallaan →
Taloudellinen riski	Sisäilma-tms. tilahaasteiden realisoituminen ennakoitua nopeampina/akuutteina väistötila- tms. tarpeina.	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12		Toteutui osittain esim. pahentuneina sisäilmahaasteina muutamassa yksikössä (esim. Pappilantie, Järvikunnan koulu, keskustan päiväkodit)	Riskiarvo nousut ↗

Hallinto
1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Hallinto	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	1 916	1 916	0,00 %
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	1 916	1 916	0,00 %
TOIMINTAKULUT	-488 920	0	-488 920	-493 339	-4 419	-0,90 %
HENKILÖSTÖKULUT	-262 090	0	-262 090	-295 827	-33 737	-12,87 %
PALKAT JA PALKKIOT	-215 630	0	-215 630	-248 519	-32 889	-15,25 %
HENKILÖSIVUKULUT	-46 460	0	-46 460	-47 308	-848	-1,82 %
ELÄKEKULUT	-38 170	0	-38 170	-38 954	-784	-2,05 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-8 290	0	-8 290	-8 354	-64	-0,77 %
PALVELUJEN OSTOT	-161 280	0	-161 280	-120 974	40 306	24,99 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-8 600	0	-8 600	-6 379	2 221	25,82 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-56 950	0	-56 950	-70 159	-13 209	-23,19 %
TOIMINTAKATE	-488 920	0	-488 920	-491 423	-2 503	-0,51 %

Toimialan hallinnossa vuosi 2023 oli pitkälti palveluverkon ja talouden suunnitteluun keskittyvää. Toimialan johtoryhmän työskentelyä kehitettiin onnistuneesti, vaikka useat sijaisuudet ja pidemmät poissaolot toivat haastetta tehtävien hoidolle. Pappilantien sisäilmaongelmista johtuen hankittiin yhteistyössä Tilakeskuksen kanssa toimialan hallinnolle uudet tilapäiset toimitilat, joihin muutto tapahtuu alkuvuonna 2024.

Hallinnon palvelualueella toimintakulut yhteensä ovat 493 000 euroa. Toimintakulujen toteutumisprosentti on 100,9 %, joten ylitystä talousarvioon verrattuna on 4 000 euroa ja 0,9 %. Henkilöstökulut ovat ylittäneet 34 000 eurolla talousarvion (Tot-%112,9). Palvelujen ostot ja Kuljetuskustannukset ovat alittaneet talousarvion. Muissa toimintakuluissa ylitystä on 13 000 euroa (Tot-%123,2). Ylityksen syynä ovat Koneiden ja laitteiden vuokratkustannukset, joihin ei ole varattu tarpeeksi määrärahaa vuoden 2023 talousarvioon.

Toimintakate on Sivistystoimialan hallinnossa ylittynyt 3 000 euroa ollen 100,5 %.

Varhaiskasvatuspalvelut

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Varhaiskasvatuspalvelut	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	858 100	-370 000	488 100	623 422	135 322	27,72 %
MYYNTITUOTOT	39 100	0	39 100	55 244	16 144	41,29 %
MAKSUTUOTOT	592 000	-270 000	322 000	315 494	-6 506	-2,02 %
TUET JA AVUSTUKSET	227 000	-100 000	127 000	251 323	124 323	97,89 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	1 361	1 361	0,00 %
TOIMINTAKULUT	-11 157 010	0	-11 157 010	-11 109 884	47 126	0,42 %
HENKILÖSTÖKULUT	-6 430 360	0	-6 430 360	-6 539 037	-108 677	-1,69 %
PALKAT JA PALKKIOT	-5 264 580	0	-5 264 580	-5 407 524	-142 944	-2,72 %
HENKILÖSIVUKULUT	-1 165 780	0	-1 165 780	-1 131 513	34 267	2,94 %
ELÄKEKULUT	-963 120	0	-963 120	-933 378	29 742	3,09 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-202 660	0	-202 660	-198 134	4 526	2,23 %
PALVELUJEN OSTOT	-2 957 450	0	-2 957 450	-2 920 269	37 181	1,26 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-110 950	0	-110 950	-72 848	38 102	34,34 %
AVUSTUKSET	-700 000	0	-700 000	-610 867	89 133	12,73 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-958 250	0	-958 250	-966 862	-8 612	-0,90 %
TOIMINTAKATE	-10 298 910	-370 000	-10 668 910	-10 486 462	182 448	1,71 %

Varhaiskasvatusryhmien ja tilankäytön suunnittelua 1.8. alkavalle toimintakaudelle haastoi hakemusten vähäisyys ja paikkojen totuttua hitaampi täyttyminen. Ratkaisuna perhepäivähoidon ryhmiä vähennettiin kahdella ja tämä osoittautui taloudellisesti tarkasteltaessa ratkaisevaksi toimenpiteeksi henkilöstökulujen hallinnassa vuonna 2023. Avoin varhaiskasvatus Kimpan toimipiste siirrettiin Peltolan päiväkodin yhteyteen tilankäytön tehostamiseksi. Yksi vapautunut päiväkodin johtajan virka jätettiin täyttämättä ennakoiden myöhempiä palveluverkkomuutoksia.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja useisiin opettajien toimiin ei saatu rekrytoitua kelpoista henkilöstöä. Pedagogisesti koulutetuimman henkilöstön vaje vaikeuttaa merkittävästi varhaiskasvatuksen lain mukaista toteuttamista ja lisäksi myös kuormittaa muuta henkilöstöä. Lain mukaiseen uuteen henkilöstörakenteeseen kuuluvia varhaiskasvatuksen sosionomeja rekrytoitiin ensimmäistä kertaa ja tehtävät onnistuttiin täyttämään. Lastenhoitajien henkilöstöryhmässä saatavuus oli hyvällä tasolla.

Oppimisen ja kasvun tuen rakenteellisten ratkaisujen koordinoitua ja läpinäkyvyyttä, kuten tuen henkilöstöresurssin myöntämisperiaatteita kehitettiin voimakkaasti. Lasten aggressiivikäyttäytymistä ennaltaehkäisevää ja samalla myös henkilökunnan työsuojelua parantavaa täydenniskoulutusta järjestettiin. Koulutuksellisen tasa-arvon erityisavustuksella palkattiin tuen resurssin henkilöstöä. Lisäksi jatkuivat digitaalisen oppimisen hankkeet päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa.

Täydenniskoulutusta toteutettiin laadun, arvioinnin ja johtamisen kehittämiseen vaikuttavana valtion erityisavustusrahoitteisena hankkeena. Hanke sisälsi päiväkotien kaikkiin henkilöstöryhmiin ulottuvan prosessikoulutuksen sekä ulkopuolisen observoijan laatiman nykytila-analyysin varhaiskasvatuksen laadusta. Kansallinen digitaalinen laadunarviointijärjestelmä Valssi otettiin käyttöön syksyllä.

Henkilöstökyselyn mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstö on työkykyistä ja omaa osaamista pystytään työssä hyödyntämään. Yhteishenki koetaan hyväksi sekä apua ja tukea on saatavilla hyvin. Esihenkilötyössä onnistutaan. Kehittämiskohteena koetaan, että työhyvinvointiin tulisi laajemmin kiinnittää yhteistä huomiota.

Päiväkotien ICT-verkon toimivuutta ei kyetty parantamaan tyydyttävälle tasolle.

Varhaiskasvatuksen palvelualueen toimintatuotot ovat yhteensä 623 000 euroa, toimintatuotoissa on ylitystä muutettuun talousarvioon 27,7 %. Varhaiskasvatuksen osalta talousarviossa on alennettu alkuperäisen talousarvion toimintatuotto tavoitetta 370 000 euroa. Muutostalousarviossa maksutuottojen alentaminen johtui lain muutoksesta aiheutuneesta vanhempien tuloarajojen noususta, joka alentaa varhaiskasvatusmaksuja. Maksutuotot toteutuivat 7 000

euroa (97,9 %) muutettua tavoitetta matalampina. Tuki ja avustustuotoissa on vuodelle 2024 siirtyvien hanketuottojen jaksotuksen jälkeen toteutumisprosentti 197,9 % ja euromääräinen ylitys 124 000 euroa.

Toimintakulut yhteensä ovat 11,1 milj. euroa ja kulujen alitusta on talousarvioon verrattuna on 47 000 euroa (99,6 %). Henkilöstökulut ovat ylittyneet 109 000 euroa (101,7 %). Palvelujen ostoissa, Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa sekä Avustuskuluissa talousarvio on alittunut yhteensä 127 000 euroa (83,9 %). Muut toimintakulut ovat toteutuneet 9 000 euroa talousarviota suurempina (100,9 %).

Toimintakate on Varhaiskasvatuksessa alittunut 182 000 t euroa ollen 98,3 %.

Opetuspalvelut

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Opetuspalvelut	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	2 199 500	-300 000	1 899 500	2 062 182	162 682	8,56 %
MYYNSTITUOTOT	1 425 000	0	1 425 000	1 498 431	73 431	5,15 %
MAKSUTUOTOT	17 000	0	17 000	19 434	2 434	14,32 %
TUET JA AVUSTUKSET	756 500	-300 000	456 500	542 046	85 546	18,74 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 000	0	1 000	2 272	1 272	127,15 %
TOIMINTAKULUT	-21 644 140	0	-21 644 140	-21 842 819	-198 679	-0,92 %
HENKILÖSTÖKULUT	-12 421 210	0	-12 421 210	-12 448 996	-27 786	-0,22 %
PALKAT JA PALKKIOT	-10 219 820	0	-10 219 820	-10 260 875	-41 055	-0,40 %
HENKILÖSIVUKULUT	-2 201 390	0	-2 201 390	-2 188 121	13 269	0,60 %
ELÄKEKULUT	-1 808 930	0	-1 808 930	-1 792 099	16 831	0,93 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-392 460	0	-392 460	-396 022	-3 562	-0,91 %
PALVELUJEN OSTOT	-4 958 540	0	-4 958 540	-5 200 569	-242 029	-4,88 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-540 600	0	-540 600	-456 228	84 372	15,61 %
AVUSTUKSET	0	0	0	-164	-164	0,00 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 723 790	0	-3 723 790	-3 736 863	-13 073	-0,35 %
TOIMINTAKATE	-19 444 640	-300 000	-19 744 640	-19 780 637	-35 997	-0,18 %

Toiminnan osalta opetuspalveluissa asetetut tavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti. Opetushenkilöstön rekrytoinneissa onnistuttiin alkuvuoden aikana hyvin, kun kelpoisia hakijoita oli moniin tehtäviin saatavilla. Tilanne kuitenkin heikkeni kesää kohden ja esim. pieneten koulujen luokanopettaja/rehtori- tehtäviin ei päteviä hakijoita ollut osin lainkaan. Syksyn aikana talousarvion laadinta ja talouden tervehdyttäminen nostivat pintaan merkittävät säästötarpeet. Tämä vauhditti myös palveluverkkosuunnittelun etenemistä.

Sivistysvaliokunta hyväksyi perusopetuksen hyvinvointiohjelman osaksi paikallista opetussuunnitelmaa. Viikoittaiset hyvinvointitunnit aloitettiin 1-6-luokilla ja samalla ohjelman kehittäminen 7.-9-luokille sekä lukioon alkavaksi lv. 2024-2025. Henkilöstö koulutettiin hyvinvointitaitojen opettamiseen. Ohjelma käynnistettiin yhteistyöllä opiskeluhoitopalvelujen kanssa.

Koko opetuspalveluiden henkilöstöön kohdistettiin isoja koulutuskokonaisuuksia turvallisuuteen, työhön liittyviin lakisäädöksiin sekä hyvinvointiin. Opetuspalveluissa kehitettiin johtamisjärjestelmää. Jokaiselle koululle nimettiin rehtori aiemman aluerehtorijärjestelmän sijasta. Kolmen keskustan koulun hallinnollinen yhdistäminen valmisteltiin päätöksentekoon alkavaksi 1.8. 2024.

Alueellinen Päijät-Hämeen poissaoloihin puuttumisen malli otettiin käyttöön ja linjattiin kuntakohtaiset toimenpiteet kouluun kiinnittämiseen sekä poissaolojen seurantaan. Oppimisen tuen suunnitelman tavoitteet painoutuivat v. 2023 koulujen hyvinvointityön ja hyvinvointitaitojen opettamiseen, tehostetun oppilaanohjauksen, joustavan perusopetuksen sekä kouluun kiinnittämisen kehittämiseen.

Orimattilassa avattiin vastaanottokeskus, joka tuotti perusopetukseen valmistavaan opetukseen n. 50 oppilasta. Perustettiin 5 valmistavan opetuksen luokkaa.

Lasten parlamenttitoiminta aloitettiin opetuspalvelujen valmistelemana.

Opetuspalveluiden palvelualueella toimintatuotot ovat yhteensä 2,0 milj. euroa, toimintatuotoissa on ylitystä muutettuun talousarvioon 8,6 %. Muutostalousarviossa on alennettu opetuspalveluiden alkuperäisen talousarvion toimintatuottoja 300 t euroa, tämä johtuu Valtion hanketuotoista. Kotikuntakorvaukset ovat ylittäneet talousarvion 119 000 (9,7 %). Tuissa ja avustuksissa on valtiolta saaduissa hanketuotoissa ollut tuottoa enemmän kuin muutostalousarviota tehdessä arvioitu. Tämä johtuu hankejaksotuksista.

Toimintakulut ovat koko toimialan tasolla olleet 21,8 milj. euroa. Toimintakulujen toteutusprosentti on 100,9 %, ylitystä talousarvioon verrattuna on 198 000 euroa. Henkilöstökulut ovat ylittyneet 28 000 euroa (0,2 %) Palvelujen

ostoissa on talousarvioon nähden ylitystä 242 000 euroa ylitystä (4,9 %). Kuljetuskustannukset ovat toteutuneet 77 000 euroa talousarviota korkeampana (6,2 %). Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa on alitusta talousarvioon 84 000 euroa (tot-% 84,4). Muut toimintakulut ovat toteutuneet 13 000 euroa talousarviota suurempina (tot-%100,2).

Toimintakate on Opetuspalveluissa ylittynyt 36 000 euroa ollen 100,2 %.

Aikuiskoulutus

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Aikuiskoulutus	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTAKULUT	-152 400	0	-152 400	-167 454	-15 054	-9,88 %
PALVELUJEN OSTOT	-66 400	0	-66 400	-50 989	15 411	23,21 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-86 000	0	-86 000	-116 465	-30 465	-35,42 %
TOIMINTAKATE	-152 400	0	-152 400	-167 454	-15 054	-9,88 %

Aikuiskoulutuksen eli Wellamo-opiston palvelualueella toimintakulut ovat ylittyneet 15 000 euroa (tot-% 109,9). Vuokratuloihin on varattu liian vähän määrärahaa, toteutuma on 30 000 euroa talousarviota suurempi. Palvelujen ostot ovat alittuneet 15 000 euroa, kaupungin maksuosuus Wellamo-opiston palvelusta on ollut talousarvion määräraha-arviota pienempi. Orimattilan maksuosuus määräytyy siten, että Wellamon kaikista yhteisistä menoista vähennetään Wellamon saamat tulot (kurssimaksut, valtionosuus) ja jäljelle jäävä netto jaetaan maksettavaksi Orimattilassa pidettyjen tuntien suhteessa. Orimattilan maksuosuus laski vuonna 2023, koska Orimattilassa toteutuneiden tuntien osuus laski edellisestä vuodesta noin tuhannella tunnilla (toteutui 4 694 h). Toteutumattomat tunnit johtuivat erityisesti siitä, ettei lapsi- ja nuorisoryhmiin sekä aikuispuolella kieliryhmiin saatu riittävästi osallistujia tuntien toteuttamiseksi, vaikka Wellamo jousti minimiryhmäkokoja koskevista säännöistään. Taiteen perusopetuksen osalta vuonna 2023 loppui näyttämötaiteen opetus kokonaan ja musiikin opetuksenkin osalta oppilasmäärät pienenivät. Toiminnallisesti orimattilalaisia opiskelijoita Wellamo-opistossa oli silti vuonna 2023 edellistä vuotta enemmän. Vuoden 2024 aikana yhteistyötä Wellamo-opiston kanssa jatketaan ja painopisteenä ovat taiteen perusopetus, Harrastamisen Suomen mallin mukaisten kulttuuriharrastusmahdollisuuksien toteuttaminen sekä 65+-opetus- ja ryhmätarjonnan kehittäminen.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	77 500	-40 000	37 500	34 340	-3 160	-8,43 %
MYYNNTITUOTOT	3 000	0	3 000	2 846	-154	-5,13 %
MAKSUTUOTOT	10 000	0	10 000	18 125	8 125	81,25 %
TUET JA AVUSTUKSET	48 000	-40 000	8 000	933	-7 067	-88,33 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	16 500	0	16 500	12 436	-4 064	-24,63 %
TOIMINTAKULUT	-1 010 320	0	-1 010 320	-1 032 881	-22 561	-2,23 %
HENKILÖSTÖKULUT	-426 670	0	-426 670	-455 994	-29 324	-6,87 %
PALKAT JA PALKKIOT	-351 040	0	-351 040	-373 166	-22 126	-6,30 %
HENKILÖSIVUKULUT	-75 630	0	-75 630	-82 828	-7 198	-9,52 %
ELÄKEKULUT	-62 130	0	-62 130	-68 483	-6 353	-10,23 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-13 500	0	-13 500	-14 345	-845	-6,26 %
PALVELUJEN OSTOT	-139 300	0	-139 300	-131 888	7 412	5,32 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-139 800	0	-139 800	-128 690	11 110	7,95 %
AVUSTUKSET	-18 000	0	-18 000	-18 000	0	0,00 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-286 550	0	-286 550	-298 309	-11 759	-4,10 %
TOIMINTAKATE	-932 820	-40 000	-972 820	-998 541	-25 721	-2,64 %

Kirjasto-, kulttuuri- ja museopalvelujen toteutuneissa toimintakuluissa on ollut ennustettua enemmän nousua laitteiden vuokrissa ja henkilöstömenoissa. Henkilöstömenoja ovat lisänneet pitkät sairauspoissaolot ja niihin liittyvät sijaisjärjestelyt. Toimintatuotot ovat selvästi alittuneet saatujen avustusten osalta, mutta toisaalta maksutuotot ylittävät merkittävästi talousarvio-odotukset. Kirjasto-, kulttuuri- ja museopalvelujen muutto pois Kulttuuritalolta ei edistynyt vuonna 2023. Vuonna 2023 aloitettua yhteistyötä kirjastoauton ja Nuorisopalveluiden kesken pyritään jatkamaan vuonna 2024. Kirjaston lainausmäärät lisääntyivät merkittävästi ja taidemuseokäynnit lisääntyivät vuodesta 2023. Taiteiden-ilta on tarkoitus järjestää toistamiseen yhteistyössä muiden kaupunkitoimijoiden sekä yhdistysten ja yritysten kanssa syksyllä 2024.

Kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluiden toimintatuotot ovat yhteensä 34 000 euroa, toimintatuotoissa on alitusta muutettuun talousarvioon (tot-% 91,6). Muutostalousarviossa on alennettu Kirjasto- kulttuuri ja museopalveluiden palvelualueella tuottoarviota 40 000 euroa. Muutos on tehty valtion avustustuottoihin. Maksutuotoissa talousarvio on ylittynyt 20,7 %, mutta Tuet ja avustukset ovat muutetun talousarvion jälkeenkin alittuneet 7 000 euroa (tot-% 88,3 %).

Toimintakulut yhteensä ovat toteutuneet 23 000 euroa talousarviota suurempina. Toimintakulujen toteutumisprosentti on 102,2 %. Henkilöstökulut ovat ylittyneet 29 000 euroa (6,8 %) Palvelujen ostoissa ja Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa on talousarvioon nähden alitusta 19 000 euroa. Avustuksiin varattu talousarviomääräraha on käytetty kokonaan. Muut toimintakulut ovat toteutuneet 10 800 euroa talousarviota suurempina (tot-%104,1).

Toimintakate on Kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluissa ylittynyt 26 000 euroa ollen 100,2 %.

Nuorisotoimi

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Nuorisotoimi	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	100 000	0	100 000	131 617	31 617	31,62 %
MAKSUTUOTOT	0	0	0	9 462	9 462	0,00 %
TUET JA AVUSTUKSET	100 000	0	100 000	122 155	22 155	22,15 %
TOIMINTAKULUT	-608 210	0	-608 210	-590 552	17 658	2,90 %
HENKILÖSTÖKULUT	-378 470	0	-378 470	-355 941	22 529	5,95 %
PALKAT JA PALKKIOT	-311 390	0	-311 390	-295 311	16 079	5,16 %
HENKILÖSIVUKULUT	-67 080	0	-67 080	-60 630	6 450	9,61 %
ELÄKEKULUT	-55 110	0	-55 110	-49 804	5 306	9,63 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-11 970	0	-11 970	-10 827	1 143	9,55 %
PALVELUJEN OSTOT	-71 800	0	-71 800	-85 807	-14 007	-19,51 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-36 340	0	-36 340	-21 823	14 517	39,95 %
AVUSTUKSET	-17 100	0	-17 100	-17 100	0	0,00 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-104 500	0	-104 500	-109 881	-5 381	-5,15 %
TOIMINTAKATE	-508 210	0	-508 210	-458 935	49 275	9,70 %

Vuoden 2023 aikana nuorisopalveluissa avattiin uusi toimintapiste Erkontielle. Tilan tavoitteena on tarjota orimattilalaisille nuorille matalan kynnyksen ohjaus- ja palvelupiste sekä yhteisöllinen tila. Kehitystyö jää seuraavien talousvuosien tehtäväksi, sillä 2023 monet epävarmuustekijät viivästyttivät tilan avautumista tapahtuen joulukuussa 2023.

Resursoidulla esihenkilötyöllä vahvistettiin tiimitoimintaa perus- koulu- ja etsivässä nuorisotyössä ja vakiinnutettiin edelleen v. 2022 aloitetun etsivän nuorisotyön työparitoimintamallia.

Liikkuvaa nuorisotilaa pilotoitiin yhteistyössä kirjasto- ja kulttuuripalveluiden kanssa. Henkilöstöresurssi ei mahdollista liikkuvan nuorisotilan työtä arkena mikäli nuorisotiloja ylläpidetään. Nuorisotiloilla kävijämäärät ovat pysyneet edellisvuoden tasolla. Loma-aikoina pilotoitiin loma-aikojen toimintaa kylillä.

Nuorisopalveluiden kehittämissuunnitelma on laadittu vuosille 2023-2025.

Toimintatuotot ylittyivät nuorisotoiminnan kehittämiseen saadun hankeavustuksen (30 t€) vuoksi. Hankeavustus kohdistetaan nuorten kahvilan ts. ohjaus- ja palvelupisteen kehittämiseen v. 2024. Toimintakuluissa ylläpidettiin varsinkin viimeisellä vuosineljänneksellä erittäin tarkkaa taloudenpitoa ja toteutettiin veloitettuja säästötoimia talouden pitämiseksi ylijäämäisenä. Toimenpiteet onnistuivat.

Nuorisotoimen palvelualueen toimintatuotot ovat yhteensä 132 000 euroa, toimintatuotoissa on ylitystä muutettuun talousarvioon 32 000 (tot-% 132,6). Maksutuotoissa talousarvio on ylittynyt 20,7 %, mutta Tuet ja avustukset ovat muutetun talousarvion jälkeenkin alittuneet 7 000 euroa (tot-% 88,3 %). Maksutuottoja on kertynyt 9 000 euroa, talousarvioon ei ole määritelty tuloarviota. Valtion avustuksissa on ylitystä 22 000 euroa.

Toimintakulut yhteensä ovat toteutuneet 18 000 euroa talousarviota alemmina. Toimintakulujen toteutumisprosentti on 97,1 %. Henkilöstökulut ovat alittuneet 23 000 euroa (tot-% 94,1). Palvelujen ostot ovat ylittyneet 14 000 euroa. Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa on talousarvioon nähden alitusta 15 000 euroa. Avustuksiin varattu talousarviomääräraha on käytetty kokonaan. Muut toimintakulut ovat toteutuneet 5 000 euroa talousarviota suurempina (tot-%105,2).

Toimintakate on Nuorisopalveluissa alittunut 49 000 euroa ollen 90,3 %.

2.2.4 Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala

1. Tehtävälueen kuvaus

Kaupunkikehitys- ja tekninen valiokunta:

Tero Rönkkö, puheenjohtaja
 Antti Tuomala, varapuheenjohtaja
 Arja Simola, jäsen
 Sari Eiranen, jäsen
 Ari Anttila, jäsen
 Jukka Mölsä, jäsen
 Tuula Koivunen, jäsen (1.6.2023-)
 Sini Vilja, jäsen (-31.5.2023)
 Nuorisovaltuuston edustaja: Silja Majuri
 Kaupunginhallituksen edustaja: Riitta Lonka

Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala jakautuu kuuteen palvelualueeseen; kaupunkikehitys- ja tekninen hallinto, maankäyttöpalvelut, yhdyskuntateknikka, tilapalvelu, lupa- ja valvontapalvelut sekä vesilaitos.

Kaupunkikehitys- ja tekniseen hallintoon kuuluu toimialan hallinto. Maankäyttöpalveluihin kuuluvat kaavoitus, mitta- ja karttapalvelut sekä maaomaisuuden hallinta. Yhdyskuntateknikkaan kuuluvat liikennealueet, yksityistiet, katuvalaistus, sillat, matonpesupaikat, tori, puistot ja leikkipaikat, soranottoalueet, maankaatopaikat, lumenkaatopaikka, maa- ja metsäalueet ja hulevesijärjestelmät. Tilapalveluun kuuluvat tilapalvelun hallinto, rakennuttaminen, kiinteistönhoito, kiinteistöjen kunnossapito, käyttäjäpalvelut, toimitilojen saneeraus ja sisäilma-asiat. Lupa- ja valvontapalvelut vastaavat rakennusvalvonnan ja ympäristösuojelun tehtävistä.

Vesilaitos vastaa vesihuollon järjestämisestä kunnan hyväksymällä toiminta-alueella. Vesilaitos huolehtii veden hankinnasta ja jakelusta, syntyneiden jätevesien vastaanottamisesta ja puhdistuksesta sekä vesi- ja viemäriverkoston ylläpidosta. Vesilaitos toimii taseyksikkönä.

2. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Tuloslaskelma (ulkoiset ja sisäiset)

Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	13 091 632	589 588	13 681 220	13 940 414	259 194	1,89 %
MYYNTITUOTOT	3 079 840	0	3 079 840	3 045 674	-34 166	-1,11 %
MAKSUTUOTOT	216 500	0	216 500	176 551	-39 949	-18,45 %
TUET JA AVUSTUKSET	14 000	0	14 000	17 837	3 837	27,41 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	9 781 292	589 588	10 370 880	10 700 352	329 472	3,18 %
TOIMINTAKULUT	-10 936 560	-363 900	-11 300 460	-10 544 798	755 662	6,69 %
HENKILÖSTÖKULUT	-2 119 890	0	-2 119 890	-2 016 387	103 503	4,88 %
PALKAT JA PALKKIOT	-1 743 130	0	-1 743 130	-1 677 579	65 551	3,76 %
HENKILÖSIVUKULUT	-376 760	0	-376 760	-338 808	37 952	10,07 %
ELÄKEKULUT	-309 710	0	-309 710	-281 122	28 588	9,23 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-67 050	0	-67 050	-57 685	9 365	13,97 %
PALVELUJEN OSTOT	-4 267 050	-255 000	-4 522 050	-4 235 299	286 751	6,34 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 880 400	-28 600	-2 909 000	-2 525 140	383 860	13,20 %
AVUSTUKSET	-154 720	0	-154 720	-154 627	93	0,06 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 514 500	-80 300	-1 594 800	-1 613 346	-18 546	-1,16 %
TOIMINTAKATE	2 155 072	225 688	2 380 760	3 395 616	1 014 856	42,63 %

Käyttötalouden ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 208 600 euroa, mikä johtuu suurelta osin kertaluonteisista tuotoista eli tilapalvelun kiinteistöjen myynneistä 133 000 euroa, vesilaitoksen vakuutuskorvauksesta 95 000 euroa ja muista kertaluonteisista tuotoista 43 000 euroa, mutta myös rakennusten vuokratulojen ylityksestä 71 000 euroa. Vesilaitoksen ulkoiset myyntituotot alittuivat 107 000 euroa kulutuksen vähenemisen myötä ja lupa- ja valvontapalveluiden maksutuotot 48 000 euroa.

Ulkoiset toimintakulut alittuivat muutettuun talousarvioon nähden 794 000 euroa, mihin vaikutti osittain se, että syksyllä 2023 aloitettiin talouden tasapainottaminen. Henkilöstökustannukset alittuivat 103 500 euroa, mikä johtui henkilöstömuutoksista ja -vajauksesta.

Palvelujen ostot alittuivat kokonaisuudessaan 305 000 euroa, mikä johtuu siitä, että maankäyttöpalvelut ovat käyttäneet arvioitua vähemmän asiantuntijapalveluita, 50 000 euroa, ja yhdyskuntatekniikan ja tilapalvelun rakennuskustannukset alittuivat 387 000 euroa. Ylitystä oli ict- ja atk-palveluissa 62 800 euroa, kiinteistöjen ylläpidossa ja huollossa 73 000 euroa, vesi- ja viemäriverkoston kunnossapidossa 44 000 euroa ja koneiden, kaluston ja laitteiden huolloissa 32 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat-ryhmä alittui 403 000 euroa, koska sähkökustannukset olivatkin arvioitua pienemmät (306 800 euroa), kalustohankintoja tehtiin vähemmän (46 500 euroa) ja muita materiaalikustannuksia oli vähemmän (48 000 euroa). Mutta kaukolämmityksen kustannukset nousivat, mikä aiheutti talousarvion ylityksen 77 000 euroa ja rakennusmateriaaleja tarvittiin arvioitua enemmän 59 000 euroa.

Sisäiset toimintatuotot alittuivat 529 000 euroa, mikä selittyi enimmäkseen tilapalvelun vuokratulon vähennyksellä (596 000 euroa). Vesilaitoksen myyntituotto kasvoi 42 000 euroa ja tilapalvelun muu myyntituotto 17 000 euroa. Sisäisten toimintakulujen alitus 42 000 euroa, johtuu enimmäkseen sisäisen vuokran pienentymisestä 80 000 eurolla, samalla kun sisäiset vesi- ja jätevesimenot ovat nousseet 41 000 euroa.

Yhteensä ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot ylittyivät 259 200 euroa ja toimintakulut alittuivat 756 000 euroa ja näin toimintakate muodostui n. 1,01 miljoonaa euroa muutettua talousarviota paremmaksi. Toimintakate oli muutettua talousarviota parempi kaikilla muilla tulosalueilla paitsi lupa- ja valvontapalveluissa, missä alitusta oli 4 500 euroa.

Investointien toteuma alitti muutetun talousarvion 1,4 milj. euroa. Isoimmat investoinnit olivat uuden yhteiskoulun rakentamisen aloitus (8 122 400 euroa), Erkko-rakennuksen 0. ja 1. kerroksen peruskorjaus (528 000 euroa), Koivikon päiväkodin saneeraus (384 700 euroa), Pennalan uuden asuinalueen Porkkallio I:sen rakentaminen (922 000 euroa), Pasinan katujen saneerausurakan 2. vaihe (673 300 euroa), olemassa olevien katujen päällystäminen (319 600 euroa), tilapalvelun kiinteistöjen teknistä tasoa ylläpitävä rakentaminen (274 900 euroa), isot liikenneturvallisuuskohteet ja puistopolut (161 000 euroa) ja kiinteistöjen pihojen leikkipaikat, Myllylän koulu (117 100 euroa).

Toiminnan toteutuminen on kuvattu yksilöidysti palvelualuekohtaisissa yhteenvedoissa.

3. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Valtuustotason toiminnallisista tavoitteista toteutui 2 kpl ja osin toteutui 2 kpl. Valiokuntatason tavoitteista toteutui 6 kpl ja osin toteutui 3 kpl.

Toiminnalliset tavoitteet

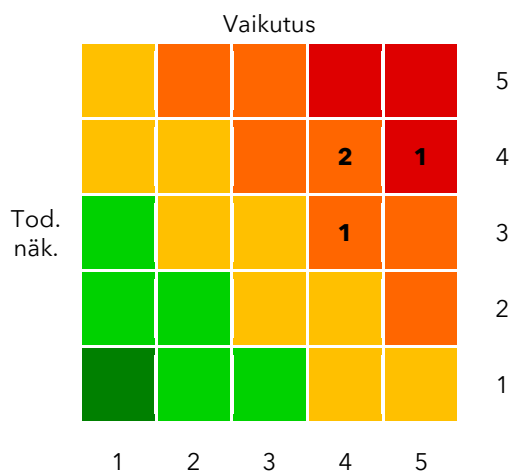
Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso	Toteuma 31.12.	Tila
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Laaditaan kiinteistöveroselvitys	Asemakaavoitettujen kerrostaloalueiden selvitys valmis 2023.	Vuonna 2023 tavoitteena on käydä läpi ja päivittää kaupungin asemakaavoitetun alueen kerrostalorakennusten tiedot. Seuraavina vuosina tarkoituksena on siirtää teollisuusrakennuksien, ja sen jälkeen asemakaavoitettujen alueiden pientaloalueisiin. Viimeisessä vaiheessa selvitetään haja-asutusalueen rakennuskantaa. Selvityksen lopullinen aikataulu riippuu käytettävissä olevista henkilöresursseista.	Tavoite on valtuustotason tavoite ja ajoittuu vuosille 2023 - 2028. Tavoite etenee laaditun aikataulun mukaisesti. Esiselvitys valmis kerrostalojen osalta. Seuraavassa vaiheessa tietojen syöttö.	Toteutu
Orimattilan elävä kaupunkikeskusta sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	Arvioidaan asemakaavojen ajantasaisuus. <ul style="list-style-type: none"> Orimattilassa on yli 160 asemakaavaa. Osa asemakaavoista on toteutunut vain osittain tai ei ollenkaan. MRL 60 § mukaan kunnan tulee seurata asemakaavojen ajanmukaista ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen 	Analyysi asemakaavojen ajantasaisuudesta tehty 2023.	Analyysi tehty 2023. Vanhentuneiden kohteiden osalta tehdään esitys vaihtoehtoisista etenemistavoista ja tuodaan tarvittavin osin valiokunnan, hallituksen tai valtuuston päätettäväksi 2023-2024: Kaavan kumoaminen, kaavan muuttaminen tai kaavan toteuttaminen sellaisenaan.	Yleiskaavojen rakentamiseen varatuista alueista tehty analyysi. Vapaat rantarakennuspaikat koottu kartalle. Asemakaavojen sisältöä koottu eri teemoista (ikä, toteutuneisuus, ympäristömääräykset, pysäköintimääräykset, rakentamattomat kadut, kaavan vastaiset liittymät). Muutostarveanalyysit ja yhteenvedot tekemättä. Valtuustotason tavoite jatkuu vuosille 2024 ja 2025. Paikkatietoasiantuntijan irtisanoutuminen on viivästyttänyt projektia.	Toteutu osittain

	uudistamiseksi. <ul style="list-style-type: none"> • Analyysin kautta löydetään kohteet, joissa asemakaava on vanhentunut. Työ tehdään omana asiantuntijatyönä vuoden 2023 kuluessa. • Vanhentuneiden kohteiden osalta tehdään esitys vaihtoehtoisista etenemistavoista ja tuodaan tarvittavin osin valiokunnan, hallituksen tai valtuuston päätettäväksi 2023-2024: kaavan kumoaminen, kaavan muuttaminen tai kaavan toteuttaminen sellaisenaan. 				
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Laaditaan Orimattilan kaupungin vesihuollon organisaatioselvitys ja tehdään myös liiketaloudellinen tarkastelu.	Organisaatioselvitys ja liiketaloudellinen tarkastelu valmis.	Organisaatioselvitys ja liiketaloudellinen tarkastelu valmis. Päätös organisaatiorakenteesta tehty ja se huomioidaan vuoden 2024 talousarvion valmistelussa.	Organisaatioselvitys on tehty.	Toteutuu

Henkilöstömäärät

Henkilöstömäärä	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Kaupunkikehitys- ja maankäyttö	8,50	9,6	8,6	8,16
Yhdyskuntatekniikan palvelut	3,6	3	3	3,16
Tilapalvelu	13,8	9,9	9,9	9,06
Vesilaitos	10	10	10	9,64
Toimiala yht.	36,85	32,5	31,5	30,02

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	Henkilöstön pysyvyys ja työhyvinvointi	Tod. näk.: 4 Vaikutus : 5 20	Onnistuneet rekrytoinnit, positiivinen toimintaympäristö, huumori, työhyvinvointikyselyn toimenpiteiden toteuttaminen. Henkilöstön jaksamisesta huolehtiminen/työmäärän arviointi. Kehityskeskustelut.	Tilapalvelussa henkilöstövaihdoksia	Riskiarvonousut
Taloudellinen riski	Energiakustannusten raju nousu	Tod. näk.: 3 Vaikutus : 4 12	Energiakulutuksen ja hintojen tarkka seuranta ja poikkeamiin reagointi. Tavoitteena energiankulutuksen vähentäminen.	Energiankulutusta seurataan aktiivisesti. Maakaasun kalleuteen on reagoitu joidenkin kohteiden osalta lisäämällä uudestaan öljyn käyttöä niissä kohteissa, missä öljyn käytölle on ollut	Riskiarvo laskenut

			Talouden sopeuttaminen mahdollisuuksien mukaan.	ennestään valmiudet. Maakaasukohteille etsitään kustannustehokkaampia energiamuotoja.	
Taloudellinen riski	Investointihankkeiden kustannusten raju nousu	Tod. näk.: 4 Vaikutus : 4 16	<p>Rakennuskustannusindeksin tarkka seuranta, hankkeiden laajuuden mahdollinen uudelleen arviointi tai hankkeen toteutusajankohdan siirto.</p> <p>Pyritään varmistumaan siitä, että investointihankkeisiin saadaan riittävä määrä tarjouksia.</p> <p>Tapauskohtaisesti on arvioitava indeksin käyttöä investointihankkeissa.</p> <p>Laadukkaalla suunnittelun ohjauksella ja suunnittelulla pyrittävä minimoimaan muutos- ja lisätyöt.</p>	Hankkeiden osalta seuranta on aktiivista, tällä hetkellä ei ole suuria kustannusten nousu paineita.	Riskiarvo pysynyt ennallaan ➔
Toiminnallinen riski	Tietoteknisten laitteiden, järjestelmien, ohjelmien sekä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuus.	Tod. näk.: 4 Vaikutus : 4 16	<p>Koko kaupungin sähköinen järjestelmä saatava toimintavarmemmaksi. Tieran palvelut saatava toimivimmiksi ja sille tasolle kuin ne kuuluvatkin olla ja myös sopimuksen sisältö on tarkistettava vastaamaan todellista tarvetta.</p> <p>Käyttökoulutukseen on myös panostettava ja siihen on varattava riittävät resurssit.</p>		Riskiarvo pysynyt ennallaan ➔

Yhdyskuntatekniikka

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Yhdyskuntatekniikka	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	256 500	0	256 500	257 814	1 314	0,51 %
MYYNTITUOTOT	133 500	0	133 500	118 425	-15 075	-11,29 %
MAKSUTUOTOT	2 000	0	2 000	11 592	9 592	479,58 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	121 000	0	121 000	127 798	6 798	5,62 %
TOIMINTAKULUT	-1 739 790	0	-1 739 790	-1 444 350	295 440	16,98 %
HENKILÖSTÖKULUT	-119 420	0	-119 420	-70 803	48 617	40,71 %
PALKAT JA PALKKIOT	-98 070	0	-98 070	-58 733	39 337	40,11 %
HENKILÖSIVUKULUT	-21 350	0	-21 350	-12 070	9 280	43,47 %
ELÄKEKULUT	-17 540	0	-17 540	-10 725	6 815	38,85 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-3 810	0	-3 810	-1 345	2 465	64,71 %
PALVELUJEN OSTOT	-1 250 800	0	-1 250 800	-1 148 882	101 918	8,15 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-207 550	0	-207 550	-61 333	146 217	70,45 %
AVUSTUKSET	-154 720	0	-154 720	-154 627	93	0,06 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-7 300	0	-7 300	-8 706	-1 406	-19,26 %
TOIMINTAKATE	-1 483 290	0	-1 483 290	-1 186 536	296 754	20,01 %

Yhdyskuntatekniikan toimintatuotot kokonaisuudessaan olivat talousarvion mukaiset, vaikka eri tuottoryhmien välillä oli pieniä poikkeamia. Toimintakulut alittuivat 295 400 euroa, mikä johtui pääosin liikennealueiden rakentamiskustannusten alittumisesta (86 600 euroa), puistojen ja leikkipaikkojen rakentamiskustannusten (56 000 euroa) ja materiaalikustannusten (28 000 euroa) alittumisesta, ja katuvalaistuksen sähkökustannusten alittumisesta (33 400 euroa). Toimintakate oli 31 400 euroa parempi kuin vuonna 2022.

Mustankorventielle tehtiin liikennejärjestelyjä turvallisuuden parantamiseksi.

Pasinassa jatkettiin katujen- ja vesihuollon kolmivuotista saneerausurakkaa. Keskustan kehittämissuunnitelmassa esille noussut Lemmenpolku rakennettiin Palojoen varteen. Hankkeeseen saatiin Aluehallintoviraston liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Pennalassa rakennettiin Porkkallion asuinalueen I-vaihe, johon valmistui myyntiin 21 tonttia.

Valaistusta saneerattiin ja uutta rakennettiin mm. Rajamäentiellä, Rauhankaarella, Karpalotien- ja Kottaraisen leikkikentillä.

Olemassa olevia katuja päällystettiin mm. seuraavasti Suurikylä, Untamontie, Peltopyynkuja, Orivillentie, Kuohutie, Erkontie, Heikkiläntie, Kanavapuistonkuja ja Rajamäentie.

Hennaan rakennettiin alueen korttelijätekeräyspiste.

Hulevesiohjelma ja metsästrategia hyväksyttiin valtuustossa.

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Kunnossapidettävät kaavatiet ja kevyen liikenteen väylät (km)	168	170 km	169	172
Metsät (ha)	500	504 ha	500	525
Maankaatopaikkojen kuormat yht. lkm	1911	1528 kuormaa =26857t	2000	4006
Katuvalaistus (energiakulutus) KWH	722 040	722040 kWh	722040	515079
	*muutos tilastointitavassa			
Katuvalojen määrä	2077	2090 kpl	2092	2100
Uusien hankittujen leikkivälineiden määrä (lkm)	22	10 kpl	12	11
Kunnostettujen viheralueiden määrä, kpl	5	4	3	1

Kaupunkikehitys- ja maankäyttö

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Kaupunkikehitys- ja maankäyttö	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	37 000	0	37 000	28 790	-8 210	-22,19 %
MYYNITUOTOT	23 000	0	23 000	17 034	-5 966	-25,94 %
MAKSUTUOTOT	14 000	0	14 000	9 840	-4 160	-29,71 %
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	1 916	1 916	0,00 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,00 %
TOIMINTAKULUT	-949 910	-80 300	-1 030 210	-941 624	88 586	8,60 %
HENKILÖSTÖKULUT	-584 910	0	-584 910	-576 066	8 844	1,51 %
PALKAT JA PALKKIOT	-482 290	0	-482 290	-479 684	2 606	0,54 %
HENKILÖSIVUKULUT	-102 620	0	-102 620	-96 382	6 238	6,08 %
ELÄKEKULUT	-84 470	0	-84 470	-79 761	4 709	5,58 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-18 150	0	-18 150	-16 621	1 529	8,42 %
PALVELUJEN OSTOT	-274 300	0	-274 300	-200 606	73 694	26,87 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-14 200	0	-14 200	-6 356	7 844	55,24 %
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0,00 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-76 500	-80 300	-156 800	-158 596	-1 796	-1,15 %
TOIMINTAKATE	-912 910	-80 300	-993 210	-912 834	80 376	8,09 %

Kaupunkikehityksen- ja maankäytön toimintatuotot alittivat talousarvion 8 200 euroa ja edellisen vuoden toteuman 8 400 euroa.

Toimintakulut alittuivat 88 600 euroa muutettuun talousarvioon nähden. Henkilöstökulut alittuivat 8 800 euroa. Palvelujen ostot alittuivat 73 700 euroa, mikä muodostui lähinnä kaavoituksen (49 800 euroa) ja teknisen hallinnon (17 600 euroa) asiantuntijapalveluiden alituksista. Ylitystä tuli teknisen hallinnon ICT- ja atk-palveluissa 16 200 euroa. Edellisvuoteen nähden toimintakulut kasvoivat 135 400 euroa, mistä suurin kasvu tuli sisäiseen vuokraan (85 300 euroa), mutta kasvua tuli myös henkilöstökuluihin 17 500 euroa ja asiantuntijapalveluihin 26 000 euroa. Toimintakate ylitti talousarvion 80 400 euroa, mutta huononi edellisvuodesta 143 800 euroa.

Kaavoitus

Kaupungin kaavoitus koostuu kaavoituspäälliköstä ja -insinööristä. Vuoden 2023 keväällä kaava- ja paikkatietoasiantuntija, jonka työpanos jakaantui kaavoituksen ja maankäyttöpalveluiden kesken, irtisanoutui. Tilalle palkattiin määräaikainen henkilö osaa työtehtäviä paikkaamaan. Hämeen hallinto-oikeus hylkäsi Prisman kaavamuutoksesta tehdyt valitukset ja kaava sai lainvoiman. Uusia asemakaavamuutoksia valmistui Orimattilan keskusta. Yksi asemakaavahanke keskeytettiin (kiertoliittymä Artjärventielle). Loppuvuodesta valmistui Kuivannon tuulivoimalan osayleiskaavan ehdotus, mutta sen nähtävillä olo siirrettiin alkamaan vasta joulupyhien jälkeen. Kaavoituspäällikkö teki neljä poikkeamispäätöstä (yksi kielteinen) ja yhden suunnittelutarveratkaisun. Parhaillaan on vireillä kaksi osayleiskaavaa ja kuusi asemakaavaa. Kaavoitusohjelmaan on lisätty kolme uutta asemakaavaa.

Kaavoituspäällikkö osallistuu MAL-neuvotteluihin ja seudullisiin maankäytön ja liikenteen hankkeisiin. Kaavoitusinsinööri vastaa katujen ja teiden nimistöasioista. Kaavoitusinsinööri päivittää vuosittain kaikki kaavoitusohjelman suunnittelukohteet karttapalveluun, joka on nähtävissä kaupungin verkkosivujen kautta.

Maankäyttöpalvelut

Kaupunki hankki maata n. 28,8 ha ja myi n. 2 ha. Merkittävin hankittu maa-alue oli Pennalan teollisuusalueelta hommattu n. 14,5 hehtaarin määräala. Lisäksi kaupunki käytti etuosto-oikeuttaan Hennan Tuuliharjan teollisuusalueella tehtyyn kauppaan, jossa maa-alueen koko oli noin 10 ha. Myynnit koostuivat pääasiallisesti kaupungille tarpeettomien kiinteistöjen myynnistä, kuten uuden pelastusaseman kiinteistön myynti P-H hyvinvointialueelle sekä parista Artjärvellä sijaitsevasta kiinteistön kaupasta.

Loppuvuodesta jatkettiin määräaikaisen kaava- ja paikkatietoasiantuntijan toimesta kiinteistöveroprojektin selvitystä. Selvityksessä ehdittiin käymään läpi melkein kaikki kaupungin kerrostalokiinteistöt.

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Myydyt omakotitalotontit	14	6	15	4 (2 vuokratontin lunastusta ja 2 tonttia vuokrattu)
Vapaat omakotitontit	77	95	120	123
Kaavoitetut uudet asuintontit	38	1	0	0
Hyväksytyt kaavat	1	4	3	2
Hyväksytyt kaavat (k-m ²)	14 818	4 600	300	700
Vähämerkityksellisen asemakaavan kierto-nopeus	-	8 kk	1 vuosi	6 kk
Asemakaavan kiertonopeus	18 kk	2 vuosi	2 vuosi	16 kk
Poikkeamisluvat/suunnittelu-tarveratkaisut	14	8	7	5
Uusien alueiden kustannustehokkuus			Toteuttaminen arvioidaan kannattavaksi	Uusia alueita ei tullut

Tilapalvelu

1. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Tilapalvelu	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	9 810 632	589 588	10 400 220	10 665 580	265 360	2,55 %
MYYNTITUOTOT	136 340	0	136 340	189 491	53 151	38,98 %
TUET JA AVUSTUKSET	14 000	0	14 000	0	-14 000	-100,00 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	9 660 292	589 588	10 249 880	10 476 088	226 208	2,21 %
TOIMINTAKULUT	-4 995 150	0	-4 995 150	-4 645 261	349 889	7,00 %
HENKILÖSTÖKULUT	-515 850	0	-515 850	-486 063	29 787	5,77 %
PALKAT JA PALKKIOT	-423 180	0	-423 180	-405 875	17 305	4,09 %
HENKILÖSIVUKULUT	-92 670	0	-92 670	-80 188	12 482	13,47 %
ELÄKEKULUT	-76 130	0	-76 130	-66 238	9 892	12,99 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-16 540	0	-16 540	-13 950	2 590	15,66 %
PALVELUJEN OSTOT	-2 086 150	0	-2 086 150	-1 906 425	179 725	8,62 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 128 150	0	-2 128 150	-1 985 727	142 423	6,69 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-265 000	0	-265 000	-267 046	-2 046	-0,77 %
TOIMINTAKATE	4 815 482	589 588	5 405 070	6 020 319	615 249	11,38 %

Tilapalvelun toimintatuotot ylittivät talousarvion 265 400 euroa, mikä muodostuu kiinteistöjen myyntituottojen (133 000 euroa), muiden myyntituottojen (53 100 euroa), muiden tuottojen (42 700 euroa) ja muiden rakennusten vuokrien (54 800 eur) ylityksistä. Kertaluonteisia tuottoja näistä ovat kiinteistöjen myyntituotot ja muut tuotot eli yhteensä 176 000 euroa.

Toimintakulut alittivat talousarvion 349 900 euroa. Suurimmat alitukset tulivat rakentamiskustannuksiin (260 400 euroa) ja sähkökustannuksiin (224 500 euroa). Ylityksiä tuli ICT- ja atk-palveluihin (25 500 eur), vesi- ja jätevesimaksuihin (34 700 eur), kiinteistöjen ylläpitoon ja huoltoon (73 000 euroa eur), kaukolämmitykseen (76 700 euroa) ja rakennusmateriaaleihin (52 300 euroa).

Edellisvuoteen nähden toimintatuotot kasvoivat 2,1 milj. euroa ja toimintakulut pienuivat 294 800 euroa ja näin ollen toimintakate kasvoi 2,4 milj. euroa. Energiakustannukset pienuivat yhteensä 119 000 euroa.

Muutama rakennus vaihtoi omistaa vuonna 2023; Uusi pelastusasema myytiin Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle, Artjärven varastohalli myytiin sekä Artjärven päiväkotit Vekkula lopetettiin ja toiminta siirtyi Vuorenmäen koululle.

Pienten rakennus- ja saneeraustöiden puitesopimuskuppani aloitti työt kesäkuussa.

Energiansäästötoimenpiteinä tehtiin mm. Orimattila Areenalle ja kaupungintalolle hankittiin autolatausasemat. Jymylinnan kaukolämpöpaketti uusittiin. Kankaanmäen kalliosuojan iv-koneet (3kpl) uusittiin sekä Virenojan koulun lämmitys muutettiin maakaasusta öljyyn.

Lukituksiin ja valvontaan kiinnitettiin erityistä huomiota. Tilojen varauksia varten otettiin käyttöön Timmi-varausjärjestelmä ja tilavaraajia varten asennettiin iLog-koodinäppäimistöjä useisiin kohteisiin. Kaikkiin jätekatoksiin jouduttiin asennettiin Salpakierron vaatimat iLog -putkilukot. Kirjaston kameravalvontajärjestelmä uusittiin.

Varsinaisia kiinteistöjen parannuksia tehtiin mm. Peltolan päiväkodin LVI-saneerauksen ja vanhan osan puron valmistelevat työt aloitettiin, Erkko-rakennuksen saneeraus valmistui ja se otettiin käyttöön. Koivikon päiväkodin toinen saneeraus valmistui, pihalle rakennettiin aidattu leikki- ja liikunta-alue. Tönnön koulun julkisivu maalattiin, Virenojan koulun julkisivu maalaus, samoin Myllylän koulun vesikatko maalattiin. Areenan ja uimahallin käyttövesivaraaja uusittiin, sekä tasaus- ja uima-aldaiden tyhjennys ja täydellinen pesu kesätauon aikana. Salusjärven leirikeskukseen vanha sauna asetettiin käyttökieltoon heikon kattorakenteen vuoksi.

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Rakennetut toimitilakiinteistöt lukumäärä (kpl)	43	39	39	39
Rakennusten bruttoala		78 663	69 625	65 225
Uudishankkeiden bruttoala		4 239	4 239	4239
Käynnissä olevat uudishankkeet		1	1	1
Rakennusten ylläpito-kunnossapito kulut	3 102 537	3 604 623	3 729 510	3 629 221
Rakennusten korjauskustannukset	717 236	583 496	835 380	772 234
Sähkökulutuksen kustannukset	756 960	794 090	937 500	712 978
Lämmitysenergia kustannukset	860 996	1 116 837	1 024 000	1 078 985

Lupa- ja valvontapalvelut (Ympäristövaliokunta)

1. Tehtävälueen kuvaus

Ympäristövaliokunta:

Tommi Hykkyrä, puheenjohtaja

Vesa Teräs, varapuheenjohtaja (-12.6.2023)

Veini Holopainen, varapuheenjohtaja (12.6.2023-)

Johanna Ekman, jäsen

Hanna Ylitalo, jäsen

Anssi Huhtala, jäsen

Kaupunginhallituksen edustaja: Venla Avelin

Tulosalueeseen kuuluvat rakennustarkastus ja ympäristönsuojelu.

2. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Lupa- ja valvontapalvelut (Ympäristövaliokunta)	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA- %
TOIMINTATUOTOT	203 000	0	203 000	167 298	-35 702	-17,59 %
MYYNITUOTOT	2 500	0	2 500	1 146	-1 354	-54,16 %
MAKSUTUOTOT	200 500	0	200 500	155 120	-45 380	-22,63 %
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	11 032	11 032	0,00 %
TOIMINTAKULUT	-453 230	0	-453 230	-422 006	31 224	6,89 %
HENKILÖSTÖKULUT	-370 030	0	-370 030	-382 499	-12 469	-3,37 %
PALKAT JA PALKKIOT	-304 270	0	-304 270	-318 610	-14 340	-4,71 %
HENKILÖSIVUKULUT	-65 760	0	-65 760	-63 889	1 871	2,85 %
ELÄKEKULUT	-54 030	0	-54 030	-52 704	1 326	2,45 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-11 730	0	-11 730	-11 185	545	4,65 %
PALVELUJEN OSTOT	-75 200	0	-75 200	-31 660	43 540	57,90 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 900	0	-3 900	-1 456	2 444	62,67 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-4 100	0	-4 100	-6 391	-2 291	-55,87 %
TOIMINTAKATE	-250 230	0	-250 230	-254 708	-4 478	-1,79 %

Ympäristövaliokunnan osalta myynti- ja maksutuotot alittuivat 47 000 euroa ja toimintakulut 31 200 euroa. Toimintakate alitti talousarvion 4 500. Palvelujen ostot alittuivat 43 500, mikä johtui ict- ja atk-palveluiden, muiden asiantuntijapalveluiden, painatuksien ja ilmoituksien ja postipalveluiden alituksista. Aineet, tarvikkeet ja tavarat-ryhmä alittui 2400 euroa ja muut toimintakulut ylittyivät 2 300 euroa.

Vuoteen 2022 nähden toimintatuotot pienenevät 55 500 euroa ja toimintakulut kasvoivat 35 700 euroa. Kuluihin vaikutti henkilöstömuutokset, joten tulos ei ole suoraan vertailukelpoinen.

Kaupungin strategiassa korostetaan asukkaiden ja yhteisöjen osallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämistä, elävää kaupunkikeskusta sekä viihtyisiä kyliä, jotka houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia, tasapainoista kuntataloutta, yrittäjyyttä, verkostoitumista sekä Orimattilan kaupungin luotettavuutta kuntatyönantajana.

Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun osalta suuri osa tehtävistä on asiakkaiden ohjausta ja neuvontaa sekä lakisääteisiä tehtäviä.

Ympäristönsuojelun sähköinen asiointi ei toteutunut sähköisen arkistoinnin puuttuessa. Rakennusvalvonnalla on käytössä sähköinen asiointi, mutta sähköinen arkistointi ei ole toteutunut vielä.

Ympäristönsuojelun kolmannen viranhaltijan virka täytettiin 14.8.2023 alkaen. Uusi viranhaltija sanoutui irti koeaikana yt-neuvotteluiden aiheuttaman epävarmuuden takia. Ympäristönsuojeluyksikkö toimi vuoden alusta elokuun puoliväliin täysin alimitoitettulla henkilöstöllä. Kolmannen viranhaltijan irtisanoutumisen jälkeen tilanne on jälleen sama: täysin riittämättömät henkilöstöresurssit eivät mahdollista kaikkien lakisääteisten tehtävien hoitamista kohtuujassa.

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso	Toteuma 31.12.	Tila
Orimattila on houkutteleva paikka yrittää	Ympäristönsuojelun uuden tiedon arkistointi ja sähköinen asiointi käyttöön asiahallintajärjestelmän kautta vuosina 2023-2024.	Käyttöönottoaste prosentteina.	Vuoden 2024 loppuun mennessä 100 %.	Sähköiseen asiointiin siirtyminen ympäristönsuojelussa ei ole mahdollista ennen kuin sähköinen arkistointi on saatu ratkaistua. Hallinto koordinoi hanketta.	Toteutuu osittain

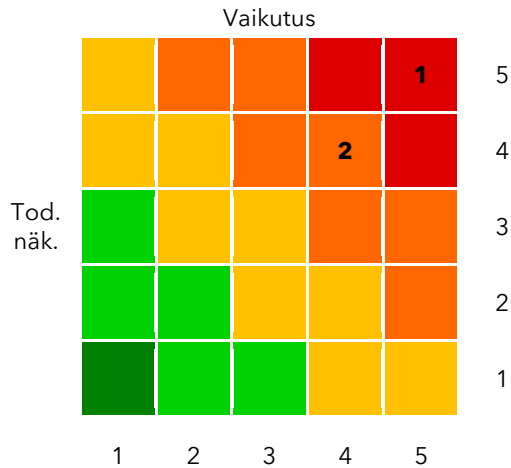
Henkilöstömäärät

Henkilöstömäärä	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Rakennustarkastus	2,5	2	2,75	2,75
Ympäristönsuojelu	2	2	3,25	3,22

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Rakennusluvut	223	240	250	168
Uudet asunnot luvilla	53	51	40	16
Kerrosala	11 200	17 900	20000	11000
Ympäristölupapäätökset ja yhdistelmäluvut	11	2	6	2
Maa-ainesluvut	0	0	3	1
Ilmoitukset	40	33	30	31
Rekisteröidyt	5	0	2	0
Maksulliset valvontakäynnit	15	11	30	23
Maksuttomat valvontakäynnit	46	51	30	40

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	Oikea henkilöstömitoitus, henkilöstön pysyvyys ja työhyvinvointi	Tod. näk.: 5 Vaikutus: 5 25	Henkilöstön jaksamisesta huolehtiminen ja työmäärän arviointi sekä henkilöstön oikea mitoitus tämän perusteella. Kehityskeskustelut. Onnistuneet rekrytoinnit, positiivinen toimintaympäristö, huumori, työhyvinvointikyselyn toteuttaminen.	Uusi ympäristötarkastaja aloittanut 14.8.2023, mutta irtisanoutunut koeajalla. Syy: yt-neuvottelujen aiheuttama epävarmuus.	Riskiarvo pysynyt ennallaan →
Taloudellinen riski	Ympäristövahinko, ympäristörikos	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	Ympäristönsuojelun tekemän säännöllisen valvonnan, tiedottamisen, neuvonnan ja ohjauksen lisäämisellä sekä sujuvoittamalla viranomaistyötä eri viranomaisten kesken. Ilman ympäristönsuojelun henkilöstömäärän lisäystä tämä ei onnistu.	Eryteisesti jätehuollon ja yhdistelmäluopien valvonnassa riskejä toteutunut riittämättömän valvonnan takia (riittämätön henkilöstömitoitus vuosien ajan).	Riskiarvo pysynyt ennallaan →
Toiminnallinen riski	Tietoteknisten laitteiden, järjestelmien, ohjelmien sekä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuus.	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	Koko kaupungin sähköinen järjestelmä saatava toimintavarmemmaksi. Trimblen ja Dynastyn yhteensovittaminen sähköisen arkistoinnin osalta.	Kaupungin oman tietotekniikkahenkilön työpanos paransi huomattavasti tilannetta. Kun hänen palkkaukseen ei enää ollut varaa niin taso laski.	Riskiarvo pysynyt ennallaan →

Vesilaitos, taseyksikkö

1. Tehtävälueen kuvaus

Vesilaitos vastaa vesihuollon järjestämisestä kunnan hyväksymällä toiminta-alueella. Vesilaitos huolehtii verkostojen ja laitosten käytöstä, huollosta ja kunnossapidosta ja vastaa asiakasrajapinnasta.

2. Talouden ja toiminnan toteutuminen

Vesilaitos, taseyksikkö	ALKUP. TA 2023	TA- MUUTOKSET	MUUT. TA 2023	TP 2023	POIKKEAMA	POIKKEAMA-%
LIKEVAIHTO	2 784 500	0	2 784 500	2 719 579	-64 921	-2,33 %
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	0	0	0	96 466	96 466	0,00 %
MUUT TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	4 888	4 888	0,00 %
MATERIAALIT JA PALVELUT	-1 107 200	-283 600	-1 390 800	-1 417 994	-27 194	-1,96 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-526 600	-28 600	-555 200	-470 268	84 932	15,30 %
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-526 600	-28 600	-555 200	-470 268	84 932	15,30 %
PALVELUJEN OSTOT	-580 600	-255 000	-835 600	-947 726	-112 126	-13,42 %
HENKILÖSTÖKULUT	-529 680	0	-529 680	-500 956	28 724	5,42 %
PALKAT JA PALKKIOT	-435 320	0	-435 320	-414 677	20 643	4,74 %
HENKILÖSIVUKULUT	-94 360	0	-94 360	-86 279	8 081	8,56 %
ELÄKEKULUT	-77 540	0	-77 540	-71 695	5 845	7,54 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-16 820	0	-16 820	-14 584	2 236	13,30 %
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-1 161 600	0	-1 161 600	-1 172 607	-11 007	-0,95 %
LIIKELIJJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHTEENSÄ	-13 980	-283 600	-297 580	-270 624	26 956	9,06 %
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	0	0	0	13 226	13 226	0,00 %
KORKOTUOTOT	0	0	0	6 879	6 879	0,00 %
MUUT RAHOITUSTUOTOT	0	0	0	6 351	6 351	0,00 %
MUUT RAHOITUSKULUT	0	0	0	-3	-3	0,00 %
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIA YHTEENSÄ	-13 980	-283 600	-297 580	-257 398	40 182	13,50 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-13 980	-283 600	-297 580	-257 398	40 182	13,50 %

Vesilaitoksen liikevaihto jäi 65 000 euroa talousarviota pienemmäksi. Liiketoiminnan muissa tuotoissa on vakuutuskorvauksia 95 100 euroa vesivahingon korjauksista. Perusmaksutulot ylittivät talousarvion noin 3,7 %, mutta muulta osin myyntitulot jäivät talousarviosta. Laskutetun veden määrä tippui 9 % ja laskutetun jäteveden määrä 6 % edellisvuodesta. Myös sako- ja umpikaivolietteiden vastaanottomäärissä tapahtui selkeä lasku edellisvuodesta.

Materiaalit ja palvelut ylittivät muutetun talousarvion 27 200 euroa, henkilöstökulut alittuivat 28 700 euroa ja liiketoiminnan muut kulut ylittyivät 11 000 euroa. Tilikauden tulos painui 257 400 euroa alijäämäiseksi, mikä on 40 200 euroa vähemmän kuin muutetussa talousarviossa.

Toiminnan kehittämisessä pääpaino oli omaisuudenhallinnan tehostamisessa. Omaisuudenhallinnan tehostaminen toteutettiin etäluettavien mittareiden käyttöönoton, vuotovesitutkimusten ja verkkotietojärjestelmän käytön tehostamisen avulla. Tehostamistoimenpiteissä onnistuttiin suunnitelmien mukaisesti, mutta työ on kaikilta osin vielä kesken.

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Veden tuotanto: Pumpattu vesi m ³	796 292	788 022	informatiivinen tieto	779 901
Laskutettu vesi m ³	585 751	597 298	informatiivinen tieto	543 964
Vuotovesiprosentti	25,3	23,0	21	27,5
Käytetty energia kWh/m ³	0,73	0,71	0,7	0,76
Vesijohtoverkosto: Liittyjien määrä kpl	3617	3 642	informatiivinen tieto	3 651
Uudet liittyjät kpl	25	21	informatiivinen tieto	10
Liittymisprosentti	73,7	73,8	informatiivinen tieto	73,9
Vesijohtoverkoston pituus m	242 703	246 849	informatiivinen tieto	260 587
Jäteveden puhdistus: Käsitelty jätevesi m ³	941 745	904 198	informatiivinen tieto	936 181
Laskutettu jätevesi m ³	564 428	568 228	informatiivinen tieto	533 019
Vuotovesiprosentti	40,1	37,2	informatiivinen tieto	43,1
Käytetty energia kWh/m ³	2,24	2,07	2,1	2,25
Viemäriverkosto: Liittyjien määrä kpl	3432	3 453	informatiivinen tieto	3 462
Uudet liittyjät kpl	25	19	informatiivinen tieto	8
Liittymisprosentti	72,3	72,4	informatiivinen tieto	72,5
Jätevesiverkoston pituus m	229 344	230 428	informatiivinen tieto	231924
Jätevesipumppaamot kpl	67	67	informatiivinen tieto	68

2.3 Tuloslaskelman toteutuminen

Sisältäen ulkoiset ja sisäiset erät	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Poikk-%
TOIMINTATUOTOT						
MYYNITUTUOTOT	8 032 542	0	8 032 542	8 061 271	28 729	0,36%
MAKSUTUOTOT	1 106 300	-270 000	836 300	832 418	-3 882	-0,46%
TUET JA AVUSTUKSET	1 682 500	-520 000	1 162 500	1 597 154	434 654	37,39%
MUUT TOIMINTATUOTOT	9 983 792	489 588	10 473 380	10 914 033	440 653	4,21%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	20 805 134	-300 412	20 504 722	21 404 876	900 154	4,39%
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-27 336 484	-39 000	-27 375 484	-27 676 754	-301 270	-1,1%
PALKAT JA PALKKIOT	-21 833 740	-39 000	-21 872 740	-22 183 509	-310 769	-1,42%
HENKILÖSIVUKULUT	-5 502 744	0	-5 502 744	-5 493 245	9 499	0,17%
ELÄKEKULUT	-4 670 394	0	-4 670 394	-4 670 509	-115	0,0%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-832 350	0	-832 350	-822 736	9 614	1,15%
PALVELUJEN OSTOT	-16 704 010	-290 800	-16 994 810	-17 140 680	-145 870	-0,86%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 675 600	-33 600	-4 709 200	-4 165 974	543 226	11,54%
AVUSTUKSET	-2 481 856	0	-2 481 856	-2 356 407	125 449	5,05%
MUUT TOIMINTAKULUT	-10 723 297	-595 588	-11 318 885	-11 151 353	167 532	1,48%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-61 921 247	-958 988	-62 880 235	-62 491 169	389 066	0,62%
TOIMINTAKATE	-41 116 113	-1 259 400	-42 375 513	-41 086 292	1 289 221	3,04%
VEROTULOT	33 627 000	0	33 627 000	35 563 696	1 936 696	5,76%
Kunnan tulovero	26 280 000	0	26 280 000	28 015 627	1 735 627	6,6%
Kiinteistövero	4 550 000	0	4 550 000	4 694 660	144 660	3,18%
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 797 000	0	2 797 000	2 853 410	56 410	2,02%
VALTIONOSUDET	13 978 555	0	13 978 555	13 607 596	-370 959	-2,65%
Kunnan peruspalvelujen valtion osuus	6 701 043	0	6 701 043	6 784 869	83 826	1,25%
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	6 299 326	0	6 299 326	6 305 918	6 592	0,1%
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionsuudet	-1 911 725	0	-1 911 725	-2 290 955	-379 230	-19,84%
Verotulomenetysten korvaus	2 889 911	0	2 889 911	2 807 764	-82 147	-2,84%
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
KORKOTUOTOT	150 000	0	150 000	663 188	513 188	342,13%
MUUT RAHOITUSTUOTOT	800 000	0	800 000	726 945	-73 055	-9,13%
KORKOKULUT	-700 000	0	-700 000	-928 290	-228 290	-32,61%
MUUT RAHOITUSKULUT	-2 500	0	-2 500	-21 950	-19 450	-777,99%
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	247 500	0	247 500	439 893	192 393	77,73%
VUOSIKATE	6 736 942	-1 259 400	5 477 542	8 524 893	3 047 351	55,63%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-6 260 000	0	-6 260 000	-6 501 042	-241 042	-3,85%
ARVONALENTUMISET	0	0	0	-1 874 055	-1 874 055	
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-6 260 000	0	-6 260 000	-8 375 096	-2 115 096	-33,79%
TILIKAUDEN TULOS	476 942	-1 259 400	-782 458	149 797	932 255	119,14%
POISTOERON MUUTOS	150 000	0	150 000	103 208	-46 792	-31,19%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	626 942	-1 259 400	-632 458	253 005	885 463	140,0%

2.4 Investointien toteutuminen

TOIMIELIMITTÄIN JA HANKKEITTAIN	Kustannus arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2023	TA-muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama	Poikkeama-%	Kustannusarvio sta käytetty 31.12.
Kaupunginvaltuusto									
<u>Aineeton käyttöomaisuus</u>									
Tulot			0	0	0	0	0	0	
Menot			0	0	0	2 360	-2 360		
Netto			0	0	0	-2 360	-2 360		
<u>Kiinteä omaisuus</u>									
Kiinteistöjen osto ja myynti									
Tulot			110 000	0	110 000	21 575	-88 425	-80,4	
Menot			1 500 000	0	1 500 000	518 845	981 155	65,4	518 845
Netto			-1 390 000	0	-1 390 000	-497 270	892 730	-15,0	
Kaupunginvaltuusto yhteensä									
Tulot			110 000	0	110 000	21 575	-88 425	-80,4	
Menot			1 500 000	0	1 500 000	521 205	978 795	65,4	
Netto			-1 390 000	0	-1 390 000	-499 630	890 370	-15,0	
Hyvinvointivaliokunta									
<u>Koneet ja kalusto</u>									
Liikuntatoimen koneet									
Tulot			0	0	0	0	0		20 238
Menot			20 000	0	20 000	20 238	-238	-1,2	
Netto			-20 000	0	-20 000	-20 238	-238	1,2	
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>									
Luontopolkujen kunnostus									
Tulot			32 000	0	32 000	0	-32 000		75 934
Menot			100 000	0	100 000	75 934	24 066	24,1	
Netto			-68 000	0	-68 000	-75 934	-7 934	-11,7	
Hyvinvointivaliokunta yhteensä									
Tulot			32 000	0	32 000	0	-32 000		
Menot			120 000	0	120 000	96 172	23 828	19,9	
Netto			-88 000	0	-88 000	-96 172	-8 172	-9,3	
Sivistysvaliokunta									
<u>Koneet ja kalusto</u>									
Opetustoimen kalustaminen									
Tulot			0	0	0	0	0		22 739
Menot			50 000	0	50 000	22 739	27 261	54,5	
Netto			-50 000	0	-50 000	-22 739	27 261	54,5	
Varhaiskasvatuksen kalustaminen									
Tulot			0	0	0	0	0		20 439
Menot			20 000	0	20 000	20 439	-439	-2,2	
Netto			-20 000	0	-20 000	-20 439	-439	-2,2	
Sivistysvaliokunta yhteensä									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			70 000	0	70 000	43 178	26 822	38,3	
Netto			-70 000	0	-70 000	-43 178	26 822	38,3	

TOIMIELIMITTÄIN JA HANKKEITTAIN	Kustannus arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2023	TA-muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama	Poikkeama-%	Kustannusarvio sta käytetty 31.12.
Kaupunkikehitys- ja tekninen valiokunta									
Kiinteä omaisuus									
Kiinteistöjen osto ja myynti									
Tulot			0	0	0	8 156 210	8 156 210		
Menot			0	0	0	0	0		0
Netto			0	0	0	8 156 210	8 156 210		
Rakennukset									
Yhteiskoulun uudisrakentaminen									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot	14 500 000	677 979	7 600 000	700 000	8 300 000	8 122 387	177 613	2,1	8 800 366
Netto			-7 600 000	-700 000	-8 300 000	-8 122 387	177 613	2,1	
Erkko-rakennus 0. ja 1. krs pk									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot		3 481 370	1 300 000	-770 000	530 000	527 994	2 006	0,4	4 009 364
Netto			-1 300 000	770 000	-530 000	-527 994	2 006	0,4	
Peltolan päiväkotiki/koivikko									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot		14 311	350 000	60 000	410 000	384 668	25 332	6,2	398 979
Netto			-350 000	-60 000	-410 000	-384 668	25 332	6,2	
Tilapalvelujen kiinteistöjen tekn. tasoa ylläpitävä rak.									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			850 000	-492 000	358 000	274 914	83 086	23,2	274 914
Netto			-850 000	492 000	-358 000	-274 914	83 086	23,2	
Kunnossapito									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			210 000	-210 000	0	0	0		0
Netto			-210 000	210 000	0	0	0	0,0	
Käyttäjäm muutokset									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			29 000	-29 000	0	0	0		0
Netto			-29 000	29 000	0	0	0	0,0	
Areenan lukitusmuutokset (Muut BEM-kohteet)									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			40 000	0	40 000	39 119	881	2,2	39 119
Netto			-40 000	0	-40 000	-39 119	881	2,2	
Myllylän koulun katon maalaus									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			80 000	-40 000	40 000	39 702	298	0,7	39 702
Netto			-80 000	40 000	-40 000	-39 702	298	0,7	
Kaupungintalon katto									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot		2 800	0	0	0	-2 800	2 800		0
Netto			0	0	0	2 800	2 800		
Kulttuuritalo									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot		11 416	100 000	0	100 000	20 017	79 983		31 433
Netto			-100 000	0	-100 000	-20 017	79 983		
Jokivarren koulun kattoremontti									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot		14 424	0	0	0	-14 424	14 424		0
Netto			0	0	0	14 424	14 424		
Investointeihin liitt.suunnittelukust.									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			100 000	0	100 000	0	100 000		0
Netto			-100 000	0	-100 000	0	100 000		
Uimahallin uudisrakennus									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			0	60 000	60 000	28 666	31 334		28 666
Netto			0	-60 000	-60 000	-28 666	31 334		
Kaupungintalon kehittäminen									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			80 000	0	80 000	15 600	64 400		15 600
Netto			-80 000	0	-80 000	-15 600	64 400		

TOIMIELIMITTÄIN JA HANKKEITTAIN	Kustannus arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2023	TA-muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama	Poikkeama-%	Kustannusarvio sta käytetty 31.12.
Kiinteät rakenteet ja laitteet									
Yhdyskuntatekniset väh.rakennushankkeet									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			250 000	0	250 000	134 304	115 696	46,3	134 304
Netto			-250 000	0	-250 000	-134 304	115 696	46,3	
Katuvalaistus ja liikennevalot									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			200 000	0	200 000	101 150	98 850	49,4	101 150
Netto			-200 000	0	-200 000	-101 150	98 850	49,4	
Pennalan uuden asuinalueen kadut									
Tulot			0	0	0	19 910	19 910		
Menot	63 112		1 500 000	-400 000	1 100 000	941 938	158 062	14,4	1 005 050
Netto			-1 500 000	400 000	-1 100 000	-922 028	177 972	14,4	
Katujen peruskorjaukset									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			710 000	0	710 000	673 343	36 657	5,2	673 343
Netto			-710 000	0	-710 000	-673 343	36 657	5,2	
Hennan asuinalueen katurakentaminen									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot	342 384		300 000	-220 000	80 000	31 791	48 209	60,3	374 175
Netto			-300 000	220 000	-80 000	-31 791	48 209	60,3	
Jokimäentien jatkaminen									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			100 000	-30 000	70 000	40 892	29 108	41,6	40 892
Netto			-100 000	30 000	-70 000	-40 892	29 108	41,6	
Isot liikenneturvallisuuskohteet ja puistopolut									
Tulot			24 000		24 000	12 000	-12 000		
Menot			140 000	70 000	210 000	173 046	36 954	17,6	173 046
Netto			-116 000	-70 000	-186 000	-161 046	24 954	17,6	
Olemassa olevien katujen päällystäminen									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			350 000		350 000	319 618	30 382	8,7	319 618
Netto			-350 000	0	-350 000	-319 618	30 382	8,7	
Olemassa olevien katujen peruskorjaus									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			70 000	-20 000	50 000	19 182	30 818	61,6	19 182
Netto			-70 000	20 000	-50 000	-19 182	30 818	61,6	
Hulevesijärjestelmien peruskorjaukset									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			150 000	0	150 000	45 024	104 976	70,0	45 024
Netto			-150 000	0	-150 000	-45 024	104 976	70,0	
Siltojen saneeraus									
Tulot			0	0	0	205 000	205 000		
Menot	701 302		30 000	0	30 000	185 449	-155 449	-518,2	886 751
Netto			-30 000	0	-30 000	19 551	49 551	-518,2	
Keskustan kehittäminen									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			150 000	-20 000	130 000	62 591	67 409	51,9	62 591
Netto			-150 000	20 000	-130 000	-62 591	67 409	51,9	

TOIMIELIMITTÄIN JA HANKKEITTAIN	Kustannus arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2023	TA-muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama	Poikkeama-%	Kustannusarvio sta käytetty 31.12.
Kiinteistöjen pihojen leikkipaikat									
Tulot			56 000	0	56 000	27 200	-28 800	-51,4	
Menot			140 000	0	140 000	144 335	-4 335	-3,1	144 335
Netto			-84 000	0	-84 000	-117 135	-33 135	-54,5	
Yleiset leikkipaikat									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			60 000	0	60 000	63 889	-3 889	-6,5	63 889
Netto			-60 000	0	-60 000	-63 889	-3 889	-6,5	
Yhteiskoulun lähiliikunta-alue									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			120 000	25 000	145 000	127 794	17 206	11,9	127 794
Netto			-120 000	-25 000	-145 000	-127 794	17 206	11,9	
Muut Pohjakartta									
Tulot			0	0	0	0	0		
Menot			50 000	0	50 000	49 260	740		49 260
Netto			-50 000	0	-50 000	-49 260	740		
Kaupunkikehitys- ja tekninen valiokunta yhteensä									
Tulot			80 000	0	80 000	8 420 320	8 340 320	10425,4	
Menot			15 059 000	-1 316 000	13 743 000	12 549 450	1 193 550	8,7	
Netto			-14 979 000	1 316 000	-13 663 000	-4 129 130	9 533 870	69,8	
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ									
Tulot			222 000	0	222 000	8 441 895	8 219 895	3702,7	
Menot			16 749 000	-1 316 000	15 433 000	13 210 005	2 222 995	14,4	
Netto			-16 527 000	1 316 000	-15 211 000	-4 768 111	10 442 889	68,7	

2.5 Rahoitusosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Poikk-%
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
VUOSIKATE	6 736 942,00	-1 259 400,00	5 477 542,00	8 524 893,23	3 047 351,23	55,6%
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-140 000,00	100 000,00	-40 000,00	-172 861,39	-132 861,39	332,2%
	6 596 942,00	-1 159 400,00	5 437 542,00	8 352 031,84	2 914 489,84	53,6%
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
INVESTOINTIMENOT	-16 749 000,00	1 316 000,00	-15 433 000,00	-13 210 005,28	2 222 994,72	-14,4%
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	112 000,00		112 000,00	264 110,00	152 110,00	135,8%
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	250 000,00	-100 000,00	150 000,00	8 350 645,89	8 200 645,89	5 467,1%
	-16 387 000,00	1 216 000,00	-15 171 000,00	-4 595 249,39	10 575 750,61	-69,7%
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-9 790 058,00	56 600,00	-9 733 458,00	3 756 782,45	13 490 240,45	-138,6%
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-1 450 000,00		-1 450 000,00	-1 495 698,96	-45 698,96	3,2%
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS			0,00	1 018 502,25	1 018 502,25	
	-1 450 000,00	0,00	-1 450 000,00	-477 196,71	972 803,29	-67,1%
LAINAKANNAN MUUTOKSET						
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	15 000 000,00		15 000 000,00	7 500 000,00	-7 500 000,00	-50,0%
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-10 595 000,00		-10 595 000,00	-10 936 858,99	-341 858,99	3,2%
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS				0,00	0,00	
	4 405 000,00	0,00	4 405 000,00	-3 436 858,99	-7 841 859,46	-178,0%
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				42 695,58	42 695,58	
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET						
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET				123 441,57	123 441,57	
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	8 100 000,00		8 100 000,00	-96 906,70	-8 196 906,70	-101,2%
SAAMISTEN MUUTOS			0,00	278 498,27	278 498,27	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS			0,00	-1 910 658,28	-1 910 658,28	
	8 100 000,00	0,00	8 100 000,00	-1 605 625,14	-9 829 066,71	-121,3%
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	11 055 000,00	0,00	11 055 000,00	-5 476 985,26	-16 698 122,88	-151,0%
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 264 942,00	56 600,00	1 321 542,00	-1 720 202,81	-3 207 882,43	-242,7%

2.6 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Talousarviossa määriteltiin, että käyttötalousosan tulot ja menot ovat valtuustoon nähden sitovia toimialatasolla. Investointiohjelman määrärahojen nettosummat ovat investointiryhmittäin valtuustoon nähden sitovia.

Toimiala / investointiryhmä		Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Poikk-%
Käyttötalous							
Konsernipalvelut	Tulot	3 925 602	-200 000	3 725 602	3 889 884	164 282	4,4 %
	Menot	-11 749 165	80 300	-11 668 865	-11 868 843	-199 978	1,7 %
	Kate	-7 823 563	-119 700	-7 943 263	-7 978 959	-35 696	0,4 %
Hyvinvointi	Tulot	552 800	20 000	572 800	721 101	148 301	25,9 %
	Menot	-4 174 522	-675 388	-4 849 910	-4 840 600	9 310	-0,2 %
	Kate	-3 621 722	-655 388	-4 277 110	-4 119 499	157 611	-3,7 %
Sivistys	Tulot	3 235 100	-710 000	2 525 100	2 853 477	328 377	13,0 %
	Menot	-35 061 000	0	-35 061 000	-35 236 928	-175 928	0,5 %
	Kate	-31 825 900	-710 000	-32 535 900	-32 383 451	152 449	-0,5 %
Kaupunkikehitys ja tekninen	Tulot	13 091 632	589 588	13 681 220	13 940 414	259 194	1,9 %
	Menot	-10 936 560	-363 900	-11 300 460	-10 544 798	755 662	-6,7 %
	Kate	2 155 072	225 688	2 380 760	3 395 616	1 014 856	42,6 %
Investoinnit							
Muut pitkävaikutteiset menot	Tulot						
	Menot	-50 000		-50 000	-51 620	-1 620	3,2 %
	Netto	-50 000	0	-50 000	-51 620	-1 620	3,2 %
Maa- ja vesialueet	Tulot	110 000		110 000	8 177 785	8 067 785	7334,4 %
	Menot	-1 500 000		-1 500 000	-518 845	981 155	-65,4 %
	Netto	-1 390 000	0	-1 390 000	7 658 940	9 048 940	-651,0 %
Talorakentaminen	Tulot						
	Menot	-10 739 000	-721 000	-10 018 000	-9 435 843	582 157	-5,8 %
	Netto	-10 739 000	-721 000	-10 018 000	-9 435 843	582 157	-5,8 %
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Tulot	112 000		112 000	264 110	152 110	135,8 %
	Menot	-4 370 000	-595 000	-3 775 000	-3 140 281	634 719	-16,8 %
	Netto	-4 258 000	-595 000	-3 663 000	-2 876 171	786 829	-21,5 %
Koneet ja kalusto	Tulot						
	Menot	-90 000		-90 000	-63 416	26 584	-29,5 %
	Netto	-90 000	0	-90 000	-63 416	26 584	-29,5 %

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

	01.01.-31.12.2023	01.01.-31.12.2022
Toimintatuotot	9 180 321,05	9 828 125,14
Myyntituotot	4 643 997,26	4 764 679,24
Maksutuotot	816 382,68	932 853,56
Tuet ja avustukset	1 597 154,21	1 479 741,57
Muut toimintatuotot	2 122 786,90	2 650 850,77
Toimintakulut	-50 266 613,14	-108 977 482,86
Henkilöstökulut	-27 676 753,84	-26 922 224,16
Palkat ja palkkiot	-22 183 804,20	-21 072 283,61
Henkilösivukulut	-5 492 949,64	-5 849 940,55
Eläkekulut	-4 670 272,90	-5 082 203,07
Muut henkilösivukulut	-822 676,74	-767 737,48
Palvelujen ostot	-13 896 962,17	-72 666 856,53
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 061 888,05	-4 332 321,54
Avustukset	-2 355 785,47	-2 487 943,80
Muut toimintakulut	-2 275 223,61	-2 568 136,83
TOIMINTAKATE	-41 086 292,09	-99 149 357,72
Verotulot	35 563 696,35	64 693 583,86
Valtionosuudet	13 607 596,00	39 182 314,00
Rahoitustuotot ja -kulut	439 892,97	776 058,29
Korkotuotot	663 188,08	157 755,35
Muut rahoitustuotot	726 944,62	1 085 543,58
Korkokulut	-928 289,86	-411 103,78
Muut rahoituskulut	-21 949,87	-56 136,86
VUOSIKATE	8 524 893,23	5 502 598,43
Poistot ja arvonalentumiset	-8 375 096,21	-6 143 540,56
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 501 041,51	-6 143 540,56
Arvonalentumiset	-1 874 054,70	0,00
TILIKAUDEN TULOS	149 797,02	-640 942,13
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	103 207,53	64 937,66
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)	0,00	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ(ALIJÄÄMÄ)	253 004,55	-576 004,47

3.2 Rahoituslaskelma

	01.01.-31.12.2023	01.01.-31.12.2022
Toiminnan rahavirta	8 352 031,84	5 065 228,91
Vuosikate	8 524 893,23	5 502 598,43
Tulorahoituksen korjaukset	-172 861,39	-437 369,52
Investointien rahavirta	-4 595 249,39	-11 764 591,35
Investointimenot	-13 210 005,28	-12 898 080,20
Rahoitusosuudet investointimenoihin	264 110,00	235 630,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	8 350 645,89	897 858,85
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 756 782,45	-6 699 362,44
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-1 495 698,96	-3 201 077,18
Antolainasaamisten vähennykset	1 018 502,25	782 922,43
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 500 000,00	20 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 936 858,99	-8 666 331,24
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	-4 000 000,00
Oman pääoman muutokset	42 695,58	200 061,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	123 441,57	-56 002,22
Vaihto-omaisuuden muutos	-96 906,70	-1 268,98
Saamisten muutos	292 946,38	1 958 579,57
Korottomien velkojen muutos	-1 925 106,39	1 148 034,05
Rahoituksen rahavirta	-5 476 985,26	8 164 917,43
Rahavarojen muutos	-1 720 202,81	1 465 554,99
Rahavarojen muutos		
Kassavarat 31.12.	5 108 602,64	6 828 805,45
Kassavarat 1.1.	6 828 805,45	5 363 250,46
	-1 720 202,81	1 465 554,99

3.3 Tase

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	124 781 164,55	133 283 373,89
Aineettomat hyödykkeet	49 260,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	49 260,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet	97 446 568,61	101 105 174,29
Maa ja vesialueet	10 661 163,93	10 163 893,71
Rakennukset	46 709 629,12	54 960 442,06
Kiinteät rakenteet ja laitteet	28 612 402,25	28 294 379,75
Koneet ja kalusto	366 547,56	468 641,96
Muut aineelliset hyödykkeet	102 181,06	102 181,06
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	10 994 644,69	7 115 635,75
Sijoitukset	27 285 335,94	32 178 199,60
Osakkeet ja osuudet	7 976 957,00	13 347 017,37
Muut lainasaamiset	18 552 648,11	18 032 378,22
Muut saamiset	755 730,83	798 804,01
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	430 073,38	655 857,15
Valtion toimeksiannot	322 674,00	551 116,93
Lahjoitusrahastojen varat	107 399,38	104 740,22
Muut toimeksiantojen varat		
VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 067 159,25	8 983 401,74
Vaihto- omaisuus	173 163,94	76 257,24
Aineet ja tarvikkeet	162 444,94	65 538,24
Valmiit tuotteet	10 719,00	10 719,00
Saamiset	1 785 392,67	2 078 339,05
Lyhytaikaiset saamiset	1 785 392,67	2 078 339,05
Myyntisaamiset	804 145,06	758 181,42
Lainasaamiset	8 142,00	55 705,00
Muut saamiset	527 769,82	719 149,85
Siirtosaamiset	445 335,79	545 302,78
Rahoitusarvopaperit	111 945,08	3 102 030,07
Muut arvopaperit	111 945,08	3 102 030,07
Rahat ja pankkisaamiset	4 996 657,56	3 726 775,38
	132 278 397,18	142 922 632,78

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA	47 223 839,71	52 248 167,20
Peruspääoma	36 022 229,84	41 342 257,46
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	10 948 605,32	11 481 914,21
Tilikauden yli-/alijäämä	253 004,55	-576 004,47
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	5 881 720,37	5 984 927,90
Poistoero	2 881 720,37	2 984 927,90
Vapaaehtoiset varaukset	3 000 000,00	3 000 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 895 810,51	2 998 152,71
Valtion toimeksiannot	298 772,11	527 215,04
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 597 038,40	2 470 937,67
VIERAS PÄÄOMA	76 277 026,59	81 691 384,97
Pitkäaikainen	58 268 459,32	62 212 152,18
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	58 268 459,32	61 394 765,47
Siirtovelat	0,00	817 386,71
Lyhytaikainen	18 008 567,27	19 479 232,79
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 626 306,15	10 936 858,99
Saadut ennakot	632 113,15	888 483,00
Ostovelat	2 919 579,25	3 043 214,74
Liittymismaksut ja muut velat	603 136,32	597 672,78
Siirtovelat	3 227 432,40	4 013 003,28
	132 278 397,18	142 922 632,78

3.4 Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma	01.01.-31.12.2023	01.01.-31.12.2022
Toimintatuotot	16 650 624,93	88 903 714,40
Toimintakulut	-58 124 689,43	-188 695 419,41
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-13 590,12	-45 389,69
Toimintakate	-41 487 654,62	-99 837 094,70
Verotulot	35 371 907,55	64 693 583,86
Valtionosuudet	17 951 342,71	43 406 764,95
Rahoitustuotot ja -kulut	171 857,65	791 614,19
Korkotuotot	382 520,86	-28 657,71
Muut rahoitustuotot	764 590,41	1 382 078,06
Korkokulut	-1 005 239,20	-491 147,56
Muut rahoituskulut	29 985,58	-70 658,60
Vuosikate	12 007 453,29	9 054 868,30
Poistot ja arvonalentumiset	-11 945 621,32	-9 923 301,92
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 347 628,06	-9 922 484,58
Arvonalentumiset	-2 597 993,26	-817,34
Satunnaiset erät	-3 958,28	-24 080,80
Tilikauden tulos	57 873,69	-892 514,42
Tilinpäätössiirrot	-1 835,74	-919,30
Tilikauden verot	7 945,03	-5 444,36
Laskennalliset verot	67 571,60	68 484,70
Vähemmistöosuudet	-79 714,84	19 137,30
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	51 839,74	-811 256,08

Konsernin rahoituslaskelma	01.01.-31.12.2023	01.01.-31.12.2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	12 007 453,30	9 054 868,81
Satunnaiset erät	-3 958,28	-24 080,80
Tilikauden verot	7 945,03	-5 444,36
Tulorahoituksen korjauserät	-135 682,37	1 255 614,34
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-19 156 200,85	-23 050 803,03
Rahoitusosuudet investointimenoihin	264 565,65	10 840,19
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	11 855 728,66	1 636 471,13
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 839 851,14	-11 122 533,73
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-258 173,52	0,00
Antolainasaamisten vähennys	24 528,24	26 710,10
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 297 726,55	22 930 400,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 191 641,12	-12 161 748,67
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-992 573,45	-2 076 327,07
Oman pääoman muutokset	-43 406,40	141 164,75
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 234 155,66	1 530 453,35
Rahoituksen rahavirta	-6 397 695,36	10 390 652,45
Rahavarojen muutos	-1 557 844,21	-731 881,27
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	9 163 114,77	16 598 830,18
Rahavarat 1.1.	10 720 958,97	17 330 711,46
	-1 557 844,21	-731 881,27

Konsernitase

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	145 838 359,58	168 095 377,66
Aineettomat hyödykkeet	130 816,44	149 297,90
Aineettomat oikeudet	29 642,20	84 354,28
Muut pitkävaikutteiset menot	101 174,24	17 824,17
Ennakkomaksut ja keskener. hyödykkeet	0,00	47 119,45
Aineelliset hyödykkeet	139 005 752,71	160 108 637,60
Maa- ja vesialueet	12 368 699,52	12 247 577,17
Rakennukset	70 491 274,83	94 485 596,83
Kiinteät rakenteet ja laitteet	42 174 066,22	39 357 562,85
Koneet ja kalusto	1 904 583,95	4 981 080,96
Muut aineelliset hyödykkeet	206 853,67	256 264,49
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	11 860 274,52	8 780 555,30
Sijoitukset	6 701 790,43	7 837 442,16
Osakkuusyhteisöosuudet	354 144,40	466 701,86
Muut osakkeet ja osuudet	4 579 205,68	5 789 940,03
Muut lainasaamiset	1 218 605,27	1 234 071,27
Muut saamiset	549 835,08	346 729,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	610 218,22	920 376,32
Valtion toimeksiannot	501 018,64	806 330,77
Lahjoitusrahastojen varat	107 399,38	104 740,22
Muut toimeksiantojen varat	1 800,20	9 305,33
VAIHTUVAT VASTAAVAT	11 977 298,68	27 823 639,50
Vaihto-omaisuus	304 941,11	857 993,50
Aineet ja tarvikkeet	212 293,43	779 591,32
Keskeneräiset tuotteet	78 560,36	63 562,11
Valmiit tuotteet	14 087,32	14 840,07
Saamiset	2 509 242,80	10 366 815,81
Pitkäaikaiset saamiset	238 272,29	583 525,94
Myyntisaamiset	0,00	359 313,65
Muut saamiset	183 698,72	169 638,72
Siirtosaamiset	54 573,57	54 573,57
Lyhytaikaiset saamiset	2 270 970,51	9 783 289,87
Myyntisaamiset	1 318 707,78	4 867 261,85
Lainasaamiset	8 142,00	55 705,00
Laskennalliset verosaamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	560 665,45	1 604 297,02
Siirtosaamiset	383 455,28	3 256 026,00
Rahoitusomaisuusarvopaperit	1 268 305,82	4 535 499,83
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 151 471,94	1 428 580,96
Joukkovelkakirjalainasaamiset	4 888,80	4 888,80
Muut arvopaperit	111 945,08	3 102 030,07
Rahat ja pankkisaamiset	7 894 808,95	12 063 330,36
VASTAAVAA YHTEENSÄ	158 425 876,50	196 839 393,48

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA	62 112 646,43	67 959 897,97
Peruspääoma	36 029 347,59	41 342 257,46
Arvonkorotusrahasto	16 591,22	44 630,66
Muut omat rahastot	2 406 879,49	2 422 525,54
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	23 607 988,39	24 961 740,89
Tilikauden yli-/alijäämä	51 839,74	-811256,58
VÄHEMMISTÖSUUS	532 857,15	539 347,67
PAKOLLISET VARAUKSET	125 980,90	2 791 810,88
Muut pakolliset varaukset	125 980,90	2 791 810,88
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 119 546,20	3 515 265,88
Valtion toimeksiannot	477 116,75	931 106,29
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 597 038,40	2 470 937,67
Muut toimeksiantojen pääomat	45 391,04	113 221,92
VIERAS PÄÄOMA	92 534 845,82	122 033 071,08
Pitkäaikainen	71 648 232,21	87 234 118,81
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	63 155 877,44	78 281 969,65
Lainat julkisyhteisöiltä	9 031,12	9 031,12
Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	7 774 736,39	7 411 956,27
Siirtovelat	0,00	750 851,43
Laskennalliset verovelat	708 587,26	780 310,34
Lyhytaikainen	20 886 613,61	34 798 952,27
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 595 490,55	12 685 923,98
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00
Saadut ennakot	679 567,01	932 540,63
Ostovelat	3 911 984,44	9 386 254,20
Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	872 639,84	2 153 985,18
Siirtovelat	3 826 931,77	9 640 248,28
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	158 425 876,50	196 839 393,48

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostusperiaatteet - ja menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laadintaperiaatteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Luhtikylän koulun, Kuivannon koulun, Kotiseututie 4A:n ja Pappilantie 2:n tasearvoihin tehtiin arvonalentumiset, yhteensä 1 874 054,70 euroa, jotta kiinteistöjen tasearvot vastaisivat kiinteistöjen odotettua arvoa palvelutuotantoon. Kyseisten rakennusten suunnitelman mukaisien poistojen päättymispäiviä muutettiin vastaamaan tilojen odotettua jäljellä olevaa käyttöaikaa palveluntuotannossa.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen fifo-periaatteen mukaisesti hankintamenoa määrällisesti.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Selvitys edellistä tilikautta koskevista tiedoista, jotka eivät ole vertailukelpoisia päättyneen tilikauden kanssa

Tilikauden 1.1.2023 avaussaldojen muutoksina on kirjattu hyvinvointialueille siirtyneet omaisuus- ja pääomaerät kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 128 mukaisesti peruspääomaa vastaan.

Orimattilan kaupungin avaussaldon muutoksena näkyy Päijät-Hämeen kuntayhtymän ja Eteva kuntayhtymän poistuminen taseen pysyvien vastaavien sijoituksista.

Orimattilan kaupungin avaussaldon muutoksena näkyy kaupungilta hyvinvointialueelle siirtyneiden työntekijöiden lomapalkkavelan muutos siirtovelloissa.

Muutokset ovat tarkemmin eritelty liitetiedoissa kyseisen tase-erän kohdalla.

Yhteisöveron Orimattilan kaupungin jako-osuus laski vuodelle 2023 23,69 %:iin 33,76 %:sta johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen siirtymisestä kunnilta hyvinvointialueille.

Orimattilan kaupungin tuloveroprosentti laski vuodelle 2023 8,61 %:iin 21,25 %:sta johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen siirtymisestä kunnilta hyvinvointialueille.

Orimattilan kaupungin peruspalvelujen valtionosuus, verotulohin perustuva valtionosuus sekä verotulomenetysten korvaus alenivat vuodelle 2023 vuodesta 2022 johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen siirtymisestä kunnilta hyvinvointialueille.

TILINPÄÄTÖKSEN ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus**

Toimintatuotot tehtävalueittain on muutettu vuoden 2023 tilinpäätökseen hallintosäännön mukaisiin toimialoihin siten, että vuoden 2022 luvut vastaavat vuoden 2023 toimialajakoa.

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä ei ollut esitetty Orimattilan kaupungin osuutta Kuntien takauskeskuksen vastuista vuodelta 2022. Vuoden 2023 tilinpäätökseen on listätty Kuntien takauskeskuksen vastuut vuoden 2022 osalta.

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä ei ollut esitetty Orimattilan kaupungin vastuuta sitoumuksesta Kaakonsuon kaatopaikan jätehuollon ja jälkihoitotoimenpiteiden vakuudeksi. Vuoden 2023 tilinpäätökseen vastuu on korjattu vuodelle 2022.

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä kaupungin tulevat vuokravastuut oli ilmoitettu väärin. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä vuoden 2022 vuokravastuut on ilmoitettu oikein.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN	2023	2022
Konsernipalveluiden toimiala	880 709,33	1 157 551,64
Hyvinvointitoimiala	496 980,31	304 257,79
Sivistystoimiala	2 853 445,41	2 787 268,46
Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala	4 949 186,00	5 579 047,25
Toimintatuotot yhteensä	9 180 321,05	9 828 125,14

VEROTULOJEN ERITTELY	2023	2022
Kunnan tulovero	28 015 626,63	55 607 733,84
Kiinteistövero	4 694 660,19	4 584 209,70
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 853 409,53	4 501 640,32
Verotulot yhteensä	35 563 696,35	64 693 583,86

VALTIONOSUUKSIEN JA VEROTULOMENETYSTEN KORVAUSTEN ERITTELY	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	6 784 869,00	21 854 475,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	6 305 918,00	9 926 006,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-2 290 955,00	-1 909 711,00
Verotulomenetysten korvaus	2 807 764,00	9 311 544,00
Valtionosuudet yhteensä	13 607 596,00	39 182 314,00

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	897 876,73	59 832 554,23
Muiden palvelujen ostot	12 999 085,44	12 834 302,30
Palvelujen ostot yhteensä	13 896 962,17	72 666 856,53

SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisesti käyttöiän mukaan.

POISTOSUUNNITELMA 1.1.2013 LUKIEN

Kaupunginhallitus voi määrittää hyödykekohtaisen poistoajan ajaraajaa ylemmäksi suosituksen liukumarajojen sisällä, mikäli perusteet pitemmälle poistoajalle ovat olemassa.

	Suositus	Poistomenetelmä	Poisto aika vuosina
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	5 - 20	Tasapoisto	5
Muut pitkävaikutteiset menot			
Perustamis- ja järjestelymenot	2 - 5	Tasapoisto	2 - 5
Tutkimus- ja kehittämismenot	2 - 5	Tasapoisto	2
Konserniliikearvo	2 - 5	Tasapoisto	2
Liikearvo	2 - 5	Tasapoisto	2
Atk-ohjelmistot	2 - 5	Tasapoisto	2
Muut	2 - 5	Tasapoisto	2
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	Ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50	Tasapoisto	20 - 50
Kivirakennus		Tasapoisto	30
Puurakennus		Tasapoisto	20
Kalliotilat		Tasapoisto	50
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30	Tasapoisto	20 - 30
Kivirakennus		Tasapoisto	30
Puurakennus		Tasapoisto	20
Talourakennukset	10 - 20	Tasapoisto	10 - 20
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30	Tasapoisto	20 - 30
Kivirakennus		Tasapoisto	30
Puurakennus		Tasapoisto	20
Asuinrakennukset	30 - 50	Tasapoisto	30 - 50
Kivirakennus		Tasapoisto	40
Puurakennus		Tasapoisto	30

Kiinteät rakenteet ja laitteet		Tasapoisto	10 - 35
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 - 20	Tasapoisto	15
Sillat, laiturit jauimalat	10 - 30	Tasapoisto	10
Muut maa- ja vesirakenteet	15 - 30	Tasapoisto	15
Vedenjakeluverkosto	30 - 40	Tasapoisto	30
Viemäriverkosto	30 - 40	Tasapoisto	30
Kaukolämpöverkosto	20 - 30	Tasapoisto	20
Sähköj., muuntoasemat, ulkovalaistusl.	15 - 20	Tasapoisto	15
Puhelinverkko, keskusasema ja alakesk.	10 - 12	Tasapoisto	10
Maakaasuverkosto	20 - 25	Tasapoisto	20
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 - 20	Tasapoisto	15
Sähkö-, vesi- yms. laitosten l. koneet jalait	10 - 20	Tasapoisto	10
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 - 20	Tasapoisto	15
Liikenteen ohjauslaitteet	10 - 15	Tasapoisto	10
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 - 15	Tasapoisto	10
Koneet ja kalusto		Tasapoisto	
Rautaiset alukset	15 - 20	Tasapoisto	15
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 - 15	Tasapoisto	8
Muut kuljetusvälineet	4 - 7	Tasapoisto	4
Muut liikkuvat työkoneet	5 - 10	Tasapoisto	5
Muut raskaat koneet	10 - 15	Tasapoisto	10
Muut kevyet koneet	5 - 10	Tasapoisto	5
Sairaala-, terv.huolto- yms. laitteet	5 - 15	Tasapoisto	5
Atk-laitteet	3 - 5	Tasapoisto	3
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5	Tasapoisto	3
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat		Käytön mukaan	
Arvo- ja taide-esineet		ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat		ei poistoa	
Pysyvien vastaavien sijoitusten arvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet		ei poistoa	

Pienten pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 20.000,00 euroa, kirjataan vuosikuluksi.

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT JA -TAPPIOT		
	2023	2022
Muut toimintatuotot		
Maa-alueiden luovutusvoitot	78 750,88	118 173,64
Rakennusten luovutusvoitot	96 917,05	310 533,43
Muut luovutusvoitot	0,00	15 263,15
Luovutusvoitot yhteensä	175 667,93	443 970,22
Muut toimintakulut		
Maa-alueiden luovutustappiot	2 806,54	6 600,70
Rakennusten luovutustappiot		0,00
Osakkeiden ja osuuksien luovutustappiot		0,00
Luovutustappiot yhteensä	2 806,54	6 600,70

OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY		
	2023	2022
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä		
Orimattilan Lämpö Oy	0,00	40 000,95
Osinkotuotot muista yhteisöistä		
Kymenlaakson Sähkö Oy	540 191,60	530 896,60
Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy		
PHP Holding Oy	151 000,00	302 000,00
Kuntarahoitus Oyj	4 281,75	2 549,25
Kuntapro Oy		
Provincia Oy		
Salpakierto Oy	7 140,00	7 480,00
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		
Orimattilan seudun th-kiinteistö kuntayhtymä		0,00
Yhteensä	702 613,35	882 926,80

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT
PYSYVIEN VASTAAVIEN MUUTOKSET
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet	Muut pitkäv. menot	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	10 163 893,71	54 960 442,06	28 294 379,75	468 641,96	102 181,06	7 115 635,75	101 105 174,29
Lisäykset tilikauden aikana	49 260,00	518 845,00	28 666,07	0,00	0,00	0,00	12 610 873,96	13 207 645,03
Rahoitusosuudet tilikaudella		0,00	-6 200,00	-236 910,00	0,00	0,00	-21 000,00	-264 110,00
Vähennykset tilikauden aikana		-21 574,78	-8 156 209,72	0,00	0,00	0,00	0,00	-8 177 784,50
Siirrot erien välillä		0,00	5 196 054,76	3 451 394,44	63 415,82	0,00	-8 710 865,02	0,00
Tilikauden poisto Arvonalemmukset ja niiden palautukset		0,00	-3 443 586,76	-2 891 944,53	-165 510,22	0,00	0,00	-6 501 041,51
Poistamaton hankintameno 31.12.	49 260,00	10 661 163,93	46 709 629,12	28 612 402,25	366 547,56	102 181,06	10 994 644,69	97 495 828,61
Arvonkorotukset		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	49 260,00	10 661 163,93	46 709 629,12	28 612 402,25	366 547,56	102 181,06	10 994 644,69	97 495 828,61
Olenneiset lisäpoistot: Yhteiskoulu		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Osakkeet konserni-yhtiöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 526 396,70	8 328 816,42	3 491 804,25	13 347 017,37
Lisäykset	0,00	0,00	2 360,25	2 360,25
Vähennykset*	0,00	-5 372 420,62	0,00	-5 372 420,62
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonalemmukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	1 526 396,70	2 956 395,80	3 494 164,50	7 976 957,00

* Päijät-Hämeen kuntayhtymä ja Eteva kuntayhtymä

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	18 032 378,22	798 804,01	18 831 182,23
Lisäykset	1 450 000,00	37 738,96	1 487 738,96
Vähennykset	-929 730,11	-80 812,14	-1 010 542,25
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Arvonalemmukset	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	18 552 648,11	755 730,83	19 308 378,94

TYTÄRYHTEISÖT, KUNTAYHTYMÄOSUUDET SEKÄ OSAKKUUSYHTEISÖT						
Nimi	Y-tunnus	Kaupungin omistus-osuus-%	Konsernin omistus-osuus-%	Kuntakonsernin osuus (1000 euroa) omasta pääomasta	Kuntakonsernin osuus (1000 euroa) vieraasta pääomasta	Kuntakonsernin osuus (1000 euroa) tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Asuminen						
Orimattilan Asunnot Oy	0869292-9	100	100	1 540	18 216	-19
Liiketoiminta						
Orimattilan Lämpö Oy	0544818-9	55	55	651	2 184	98
Orimattilan Vesi Oy	0934505-6	100	100	3 695	11 408	-17
			Yhteensä	5 886	31 808	62
Kuntayhtymät						
Uudenmaan Päihdehuollon Ky	0125920-9	5,2	5,2	209	2	-30
Koulutuskeskus Salpaus Ky	Lahti	7,01	7,01	6 789	697	150
Päijät-Hämeen Liitto	Lahti	7,76	7,76	109	51	-11
			Yhteensä	7 108	750	108
Osakkuusyhteisöt						
As Oy Orimattilan Helinänkulma	2042962-1	0	55	0	0	0
			Yhteensä	0	0	0

SAAMISTEN ERITTELY	2023	2022
	Lyhyt- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	33 842,03	18 833,99
Siirtosaamiset	126 524,85	48 339,75
<i>Yhteensä</i>	<i>160 366,88</i>	<i>67 173,74</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä		
Myyntisaamiset	4 044,90	74 211,57
Siirtosaamiset	0,00	200 781,00
<i>Yhteensä</i>	<i>4 044,90</i>	<i>274 992,57</i>
Saamiset yhteensä	164 411,78	342 166,31

SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTÄVÄT OLENNAISET ERÄT	2023	2022
	Lyhytaikaiset siirtosaamiset	
Tulojäämät		
Siirtyvät korot	126 524,85	48 339,75
Hankesaamiset		
Kela työterveydenhuollon korvaus	96 252,00	102 000,00
Muut tulojäämät	222 558,94	394 963,03
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	445 335,79	545 302,78

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	41 342 257,46	41 342 257,46
Avaussaldon muutos: omaisuuserät PHHYKY	-4 927 321,49	
Avaussaldon muutos: omaisuuserät Eteva ky	-445 099,13	
Avaussaldon muutos: lomapalkkavaraus PHHYKY	52 393,00	
Peruspääoma 1.1.	36 022 229,84	
Peruspääoma 31.12.	36 022 229,84	41 342 257,46
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	10 905 909,74	11 281 853,21
PHHYKY TP2022 alv-palautus	42 695,58	0,00
PHHYKY ensihoidon oikaisu	0,00	200 061,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	10 948 605,32	11 481 914,21
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	253 004,55	-576 004,47
Oma pääoma yhteensä	47 223 839,71	52 248 167,20

EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMÄ JA TULOSENKÄSITTELYERÄT	2023	2022
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	10 948 605,32	11 481 914,21
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	253 004,55	-576 004,47
Kertynyt poistoero 31.12.	2 881 720,37	2 984 927,90
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	3 000 000,00	3 000 000,00
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsitteleyerät yhteensä	17 083 330,24	16 890 837,64

PITKÄAIKAISET VELAT, YLI 5 VUODEN KULUTTUA ERÄÄNTYVÄT VELAT	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 421 102,02	25 684 261,10
Siirtovelat	0,00	817 386,71
Pitkäaikaiset velat yhteensä	21 421 102,02	26 501 647,81

VIERAS PÄÄOMA	2023		2022	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		133 172,14	0,00	97 229,86
Muut velat		24 623,40	0,00	48 661,60
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>157 795,54</i>	<i>0,00</i>	<i>145 891,46</i>
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	6 783,00	0,00	12 861,28
Siirtovelat	0,00	0,00	817 386,71	1 157 612,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>6 783,00</i>	<i>817 386,71</i>	<i>1 170 473,28</i>
Vieras pääoma yhteensä	0,00	164 578,54	817 386,71	1 316 364,74

SEKKITILILIMIITTI	2023	2022
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	500 000,00	500 000,00
-siitä käyttämättä oleva määrä	500 000,00	500 000,00

MUIDEN VELKOJEN ERITTELY	2023	2022
Muut velat		
Muut velat	603 136,32	597 672,78
Muut velat yhteensä	603 136,32	597 672,78

SIIRTOVELKOIHIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT	2023	2022
Pitkäaikaiset siirtovelat		
Potilasvahinkovastuu	0,00	817 386,71
<i>Pitkäaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>817 386,71</i>
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 783 177,63	2 587 495,15
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	7 433,10	7 136,02
Valtionosuusennakot	170 718,00	0,00
Korkojaksotukset	236 413,96	109 592,69
Keva, eläkemenoperusteinen maksu		
PHHYKY tilinpäätösarvio	0,00	1 157 612,00
Muut siirtovelat	29 689,71	151 167,42
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>3 227 432,40</i>	<i>4 013 003,28</i>
Siirtovelat yhteensä	3 227 432,40	4 830 389,99

VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

VUOKRAVASTUUT	2023	2022
Toimitilojen vuokravastuut	1 233 943,59	1 181 463,79
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	735 982,54	532 202,77
Maa-alueiden vuokravastuut	4 300,00	6 300,00
Muut vuokravastuut	0,00	0,00
Vuokravastuut yhteensä	1 974 226,13	1 719 966,56
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	647 715,87	415 226,60

VASTUUSITOUMUKSET SAMAN KONSERNIIN KUULUVIEN YHTEISÖJEN PUOLESTA
Myönnetyt takaukset 31.12.2023

Valtuusto	Alkup.takaussumma	Lainan myöntäjä	Takausvastuu	Takausvastuu	Muutos
Pvm	§ mk	€	31.12.2023	31.12.2022 edell.tp:stä	
Orimattilan Lämpö Oy					
14.12.2009	96	1 850 000,00 OKO/Pohjola	647 500,00	740 000,00	-92 500,00
		598001-80877543	647 500,00	740 000,00	-92 500,00
Kiinteistö Oy Orimattilan Vuokratalot					
11.6.2001	50	1 500 000,00 252 281,89 OKO/Pohjola 80106745	30 273,73	40 365,01	-10 091,28
			30 273,73	40 365,01	-10 091,28
Myönnetyt takaukset yhteensä (ilman nostamattomia)			677 773,73	780 365,01	-102 591,28

MUUT KUNNAN ANTAMAT VASTUUSITOUMUKSET/PANTIT OMIEN LAINOJEN VAKUUTENA

Kuivannon Vesikunta					
19.12.2011	111	400 000,00 Op Orimattila	38 000,00	38 000,00	0,00
15.11.2021	65	530807-81367006			
Vesiosuuskunta Villihiisi					
A11.11.2009	70	500 000,00 Artjärven Osuuspankki	276 000,00	283 000,00	-7 000,00
		FI515010383452817			
Muut vastuusitoumukset yhteensä (ilman nostamattomia)			314 000,00	321 000,00	-7 000,00

VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA	2023	2022
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	130 534 873,00	119 676 333,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	103 909,00	69 207,00
Yhteensä 31.12.	130 638 782,00	112 362 780,00

MUUT VASTUUSITOUMUKSET	2023	2022
Toistaiseksi voimassa oleva sitoumus Artjärven Kaakonsuon kaato- paikan jätehuollon ja jälkihoitotoimenpiteiden vakuudeksi HAM-2005-Y-253-121, YSO/133/2006	10 000,00	10 000,00
	10 000,00	10 000,00

MUUT TASEEN ULKOPUOLISET JÄRJESTELYT

Arvonlisäveron palautusvastuut

Tilinpäätöshetkellä ei ole tiedossa arvonlisäveron palautusvastuuta.

PHHYKY:n palkkaharmonisaation kuluvaraus

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä (PHHYKY) on tilinpäätöksessään 2022 tehnyt 20 milj. euron pakollisen varauksen liittyen mahdolliseen takautuvaan palkkaharmonisaatoratkaisuun. PHHYKY:n on ilmoittanut Orimattilan kaupungin laskennalliseksi osuudeksi 1,6 milj. euroa.

Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon mukaan PHHYKY:n henkilöstö on siirretty liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle 1.1.2023. Työsopimuslain ja lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta mukaan luovuttaja on luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä työntekijän saatavasta, jollei muuta ole sovittu. Muuta ei ole sovittu kuntayhtymän ja kaupungin tai hyvinvointialueen välillä.

Palkkasaatavaa ei ole erääntynyt ennen 1.1.2023. Henkilöstöä edustava keskusjärjestö käy neuvotteluja mahdollisesta ratkaisusta työnantajaa edustavan järjestön kanssa. Mahdollisen ratkaisuesityksen hyväksymisestä päättää hyvinvointialue 1.1.2023 tapahtuneen liikkeenluovutuksen jälkeen.

Kaupungin tulkinnan mukaan palkkasaatava tulee erääntymään vasta päätöksen ja maksusuunnitelman jälkeen.

Näin ollen kaupungin tulkinnan mukaan PHHYKY ei ole vastuussa takautuvasta palkkaharmonisaatiosta edellä mainitun lainsäädännön perusteella. Tällöin ei ole myöskään muodostu katettavaa alijäämää, josta omistajakunnat olisivat vastuussa. Kaupunki ei tällä perusteella ole sisällyttänyt PHHYKY:n esittämää osuutta pakollisesta varauksesta tilinpäätöslaskelmiinsa.

HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.	2023	2022
Orimattilan kaupunki	571	565
Vesilaitos	10	10
Yhteensä	581	575

Henkilöstön määrä tulosalueittain sisältyy toimintakertomukseen.

HENKILÖSTÖKULUT	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	27 676 753,84	26 922 224,16
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	167 847,35	248 479,57
Henkilöstökulut yhteensä	27 844 601,19	27 170 703,73

LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT	2023	2022
Kokoomus	4 960,20	4 742,68
Kristillisdemokraatit	363,50	545,25
Keskusta	6 124,45	6 305,78
Sos.dem	2 504,29	2 519,96
Vasemmistoliitto	19,00	21,38
Vihreät	1 476,10	1 239,93
Perussuomalaiset	6 511,49	5 993,04
Liike Nyt	263,00	257,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	22 222,03	21 625,02

TILINTARKASTAJAN PALKKIOT	2023	2022
Revisium Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	14 594,22	8 584,42
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	3 584,16	2 914,36
Muut palkkiot	1 073,36	
<i>Yhteensä</i>	<i>19 251,74</i>	<i>11 498,78</i>
Palkkiot yhteensä	19 251,74	11 498,78

KUNNAN JA INTRESSITAHOJEN VÄLISET OLENNAISET LIIKETOIMET

Olellaisia liiketoimia kaupungin ja intressitahojen välillä ei ole. Kaupunginjohtajan kanssa on sovittu kuntalain mukainen johtajasopimus (kh 13.6.2022 § 258).

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kaupungin tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kaupungin konsernirakenne on esitetty kaupungin tasetta koskevissa liitetiedoissa.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisöt:

	2023
Tytäryhteisöt	
Yhtiöt	
Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöt	1
Muut yhtiöt	2
Kuntayhtymät	3
Osakkuusyhteisöt	1
Yhteensä	7

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kaupungin tilinpäätöksessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu Kilan kuntajaoston suositsemalla ns. sovelletulla hankintamenomenetelmällä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Konsernin poisto-oikaisu on tehty niille yhtiöille, jotka eivät omassa tilinpäätöksessään laadi suunnitelman mukaisia poistoja.

Asunto-osakeyhtiön rakennusten poisto on oikaistu suunnitelman mukaiseksi. Jäännösarvon ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisö on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä. Yhtiön tulos on oikaistu poisto-oikaisulla ennen tuloksen yhdistämistä.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Poikkeavat tilikaudet

Osakkuusyhteisön As Oy Orimattilan Helinänkulman tilikausi on yhdistelty konsernitilinpäätökseen 31.5.2023 laaditun tilinpäätöksen perusteella.

Konsernirakenteen muutokset tilikaudella

Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymä ja Eteva kuntayhtymän muuttuminen Hyvinvointialueiksi ja siirtyminen pois Orimattila konsernista.

Yksikköhintarahoituksen oikaisu valtionosuuksiin

Koulutuskuntayhtymälle maksettu yksikköhintarahaus 61 965 Meur on konsernitilinpäätöksessä siirretty toimintatuotoista esitettäväksi valtionosuuksiin.

Kiinteistöverojen käsittely

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjen yhteisöjen kunnalle maksamat kiinteistöverot ovat eliminoitu siltä osin kuin yhtiöt ovat kiinteistöveroja ilmoittaneet. Eliminoitu kiinteistövero on 192 teur.

Tilikaudelle 2023 tehdyt oikaisut

Peruspääomaan vuonna 2023 on kirjattu seuraavat oikaisut aloittavaan taseeseen:

Päijät-Hämeen kuntayhtymän ja Eteva kuntayhtymän omaisuus erät -5,372 meur

Päijät-Hämeen kuntayhtymän ja Eteva kuntayhtymän siirryneiden henkilöiden lomapalkka 52 teur

Edellisten tilikausien yli/alijäämään vuonna 2023 on kirjattu seuraavat oikaisut:

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymällä vuoden 2022 alv-saamisia 43 teur

Vertailukelpoisuus edellisen tilikauden tilinpäätökseen

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus vaikutti konsernirakenteeseen merkittävästi.

Hyvinvointialueiden perustamisen myötä 1.1.2023 Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymän ja Eteva kuntayhtymän omistusosuudet sekä omanpääoman muutokset vaikuttavat edellisen vuoden vertailulukuihin merkittävästi.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän ja Eteva kuntayhtymän toiminnan päättyessä 31.12.2022 ja toiminnan siirtyessä hyvinvointialueiden vastuulle, konsernin toimintatuotot, toimintakulut, verotulot ja valtionosuudet pienevät merkittävästi vuoteen 2022 verrattuna. Henkilöstön, omaisuuden ja vastuiden siirrolla vastikkeetta konsernista hyvinvointialueille on merkittäviä vaikutuksia konsernin tuloslaskelman ja taseen vertailukelpoisuuteen sekä tunnuslukuihin.

Vuoden 2022 vastuissa ja vakuuksissa on korjattu vuokravastuut ja vastuusitoumusten summat oikeanmukaisiksi.

Konsernituloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain	2023	2022
Yleishallinto	3 703 689,89	3 927 979,92
Sosiaali- ja terveystoimet	22 638,59	71 208 792,08
Opetus- ja kulttuuripalvelut	3 739 756,89	3 490 909,83
Yhdyskuntapalvelut	2 161 758,19	8 571 648,89
Ympäristö- ja muut palvelut	7 022 781,38	1 727 384,24
Toimintatuotot yhteensä	16 650 624,94	88 926 714,97

Satunnaisten tuottojen ja kuluksen erittely	2023	2022
Satunnaiset kulut	3 958,28	0,00
Satunnaiset kulut yhteensä	3 958,28	0,00

Pakollisten varausten muutokset	2023	2022
Potilasvahinkovakuutusmaksu Hyky 1.1.	1 036 913,08	815 636,79
Omistussuuden muutos	0,00	0,00
Lisäys tilikauden aikana	0,00	281 092,27
Vähennys tilikauden aikana	-1 036 913,08	-59 815,98
Potilasvahinkovakuutusmaksu Hyky 31.12.	0,00	1 036 913,08
Koulutuskeskus Salpaus ky		
Työttömyysvakuutusrahasto omavastuu 1.1.	916,90	2 154,56
Lisäys tilikauden aikana	0,00	0,00
Vähennys tilikauden aikana	-916,90	-1 237,66
Työttömyysvakuutusrahasto omavastuu 31.12.	0,00	916,90
Koulutuskeskus Salpaus ky		
Korkoswapin ei-suojaavan osan varaus 1.1.	0,00	32 782,39
Lisäys tilikauden aikana	0,00	0,00
Vähennys tilikauden aikana	0,00	-32 782,39
Korkoswapin ei-suojaavan osan varaus 31.12.	0,00	0,00
Päijät-Hämeen Liitto		
Oikeudenkäynti varaus 1.1.	125 980,90	125 980,90
Lisäys tilikauden aikana	0,00	0,00
Vähennys tilikauden aikana	0,00	0,00
Oikeudenkäynti varaus 31.12.	125 980,90	125 980,90
Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä		
Palkkaharmonisaatio varaus 1.1.	1 628 000,00	0,00
Lisäys tilikauden aikana	0,00	1 628 000,00
Vähennys tilikauden aikana	-1 628 000,00	0,00
Palkkaharmonisaatio varaus 31.12.	0,00	1 628 000,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	125 980,90	2 791 810,88

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	2023	2022
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	78 750,88	238 693,67
Rakennusten myyntivoitot	96 917,05	338 990,10
Muut myyntivoitot	25 341,25	57 070,36
Myyntivoitot yhteensä	201 009,18	634 754,13
Muut toimintakulut		
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	4 005,84	6 600,70
Rakennusten myyntitappiot	38 460,22	0,00
Muut myyntitappiot	10 187,52	122,29
Myyntitappiot yhteensä	52 653,58	6 722,99

Konsernitasetta koskevat liitetiedot
Konsernitaseen vastaavia koskeva liitetieto

Arvonkorotukset	2023	2022
Maa-alueet		
Arvo 1.1.	11 740,78	11 740,78
Arvonkorotusten purku	0,00	0,00
Arvo 31.12.	11 740,78	11 740,78
Rakennukset		
Arvo 1.1.	31 545,82	59 585,27
Arvonkorotusten purku	0,00	-28 039,44
Arvo 31.12.	31 545,82	31 545,82
Osakkeet ja osuudet		
Arvo 1.1.	1 344,06	1 344,06
Arvonkorotusten purku	0,00	0,00
Arvo 31.12.	1 344,06	1 344,06
Arvonkorotukset yhteensä	44 630,66	44 630,66

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Verosaamiset	0,00	27 684,84
Jaksotetut henkilöstökulut	0,00	2 440,43
TVR koulutuskorvaus	1 431,58	21 298,33
Kela korvaus työterveyshuolto	107 816,05	218 259,77
Eu-tuet ja muut avustukset	16 780,75	615 484,03
Muut siirtosaamiset	312 000,47	2 425 432,17
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	438 028,86	3 310 599,58

Konsernitaseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oma pääoma	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	41 342 257,46	41 342 257,46
Vähennykset	-5 372 420,62	0,00
Lisäykset	59 510,75	0,00
Peruspääoma 31.12.	36 029 347,59	41 342 257,46
Arvonkorotusrahasto 1.1.	44 630,66	72 670,10
Muutokset	-28 039,44	-28 039,44
Arvonkorotusrahasto 31.12.	16 591,22	44 630,66
Muut omat rahastot 1.1.	2 422 525,54	2 422 525,54
Muutokset	-15 646,05	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	2 406 879,49	2 422 525,54
Ed.tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	24 150 484,31	24 781 933,67
PHHYKY ensihoidon oik. ed.vuosille	0,00	179 807,22
PHHYKY v. 2022 ALV-palautus	42 695,58	0,00
PHHYHyn, Etevan ja Pelastuslaitoksen osuus OPOsta	-585 191,50	0,00
Ed.tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	23 607 988,39	24 961 740,89
Tilikauden yli-/alijäämä	51 839,74	-811 256,58
Oma pääoma yhteensä	62 112 646,43	67 959 897,97

Pakolliset varaukset	2023	2022
Muut pakolliset varaukset		
Potilasvahinkovakuutus/Hyky	0,00	1 036 913,08
Työttömyysvakuutusrahasto omavastuut/KK Salpaus	0,00	916,90
oikeudenkäynti varaus /P-H Liitto	125 980,90	125 980,90
Palkkaharmonisaatio/P-H hyvinvointikuntayhtymä	0,00	1 628 000,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	125 980,90	2 791 810,88

Muiden velkojen erittely	2023	2022
Liittymismaksut	7 774 542,56	7 411 762,44
Muut velat	1 112 474,40	2 431 864,72
Muut velat yhteensä	8 887 016,96	9 843 627,16

Konsernitaseen vastattavia koskevat liitetiedot

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2023	2022
Pitkäaikaiset siirtovelat		
Potilasvahinkovakuutus	0,00	750 851,43
Muut siirtovelat	0,00	0,00
Pitkäaikaiset siirtovelat yhteensä	0,00	750 851,43
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Jaksotetut henkilöstökulut	3 077 251,99	7 008 308,11
Valtionosuus- ja EU-tukiennakot	170 718,00	384 029,56
Korkojaksotukset	0,00	109 592,69
Muut siirtovelat	567 767,59	2 128 291,38
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 815 737,58	9 630 221,74

Konsernin vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskeva liitetieto

	2023	2022
VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU KIINNITYKSIÄ KIINTEISTÖIHIN		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	153 421,56	1 512 635,28
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	5 747 350,90	6 351 193,64
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	5 900 772,46	7 863 828,92
Vuokravastuut		
Vuokravastuut yhteensä	1 253 681,72	29 215 302,39
Leasing-vastuut yhteensä	922 753,57	1 547 712,09
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	748 710,23	4 416 382,22
Yhteensä	2 176 435,29	30 763 014,48
Vastuusitoumukset		
Takaukset muiden puolesta	991 773,73	1 101 365,01
Muut taloudelliset vastuut		
Muut taloudelliset vastuut	11 723,52	8 646,84
Johdannaissopimukset nimellisarvo	560 800,00	560 800,00
Johdannaissopimukset käypä arvo	1 239,04	5 987,42
Alv-palautusvastuu	579 942,45	717 532,59
Ara-avustusten palautusvastuu	86 293,10	963 486,60
	1 239 998,11	2 256 453,45

Arvonlisäveron palautusvastuu

Orimattilan kaupungille saattaa muodostua palautusvastuu 1.1.2009 alkaen uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenojen arvonlisäveroista, mikäli kiinteistöjä myydään tai niiden käyttötarkoitus muuttuu vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan käyttöön (AVL 11 luku 120§). Palautusvastuuta määriteltäessä otetaan huomioon kiinteistöt, joiden osalta vastuun toteutuminen on todennäköistä investointi- tai taloussuunnitelmaan tai toimenpideohjelmaan perustuen.

Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu

Perustamishankkeeseen saatua valtionosuutta tai -avustusta vastaava suhteellinen osa hankitun omaisuuden käyvästä arvosta voidaan kokonaan tai osaksi määrätä palautettavaksi valtiolle, jos hankittu omaisuus luovutetaan toiselle taikka jos toiminta lopetetaan tai omaisuuden käyttötarkoitusta muutetaan pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan. Jos omaisuus luovutetaan toiselle, joka käyttää omaisuutta valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan, tästä luovutuksesta johtuva palautus voidaan jättää määräämättä, jos luovuttaja omaisuuden luovutuksen yhteydessä sitoutuu vastaamaan palautusehdoista myös luovutuksen jälkeen tai jos luovutuksen saaja sitoutuu vastaaviin omaisuuden luovuttajaa koskeviin palautusehtoihin. Palautusta ei määrätä suoritettavaksi, jos valtionosuuden myöntämisestä on kulunut yli 15 vuotta. Vastuu perustuu lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705, 7:53§ sekä lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3.8.1992/733, 4:30§.

Intressitahotapahtumat

Konserniyhteisöissä on tehty kuntalain mukaisia johtajasopimuksia.

Kunnalla ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa.

5 Taseyksiköiden erillistilinpäätökset

Vesilaitos

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2023	1.1. - 31.12.2022
Liikevaihto	2 703 663,66	2 849 567,96
Liiketoiminnan muut tuotot	101 354,07	5 475,34
Materiaalit ja palvelut	-1 407 886,92	-1 215 322,13
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-460 318,72	-510 646,28
Palvelujen ostot	-947 568,20	-704 675,85
Henkilöstökulut	-500 955,90	-506 669,09
Palkat ja palkkiot	-414 677,00	-406 674,36
Henkilösivukulut	-86 278,90	-99 994,73
Eläkekulut	-71 695,13	-85 421,48
Muut henkilösivukulut	-14 583,77	-14 573,25
Liiketoiminnan muut kulut	-1 166 799,04	-1 181 600,36
Liikelylijäämä	-270 624,13	-48 548,28
Rahoitustuotot ja -kulut	13 225,90	3 099,90
Korkotuotot	6 878,77	767,75
Muut rahoitustuotot	6 350,56	2 338,69
Muut rahoituskulut	-3,43	-6,54
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaiseriä	-257 398,23	-45 448,38
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-257 398,23	-45 448,38
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-257 398,23	-45 448,38
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-23,3	-3,6
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-23,3	-3,6
Voitto, %	-9,5	-1,6

Sijoitetun pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vap.ehtoiset varaukset)

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta/kuntayhtymältä + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto, %

= 100 x (Yli-/alijäämä ennen varauksia/Liikevaihto)

RAHOITUSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2023	1.1. - 31.12.2022
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-270 624,13	-48 548,28
Rahoitustuotot ja -kulut	13 225,90	3 099,90
Toiminnan ja investointien rahavirta	-257 398,23	-45 448,38
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	-96 009,09	-1 156,84
Saamisten muutos kunnalta/ky:ltä	-176 503,32	-401 838,49
Saamisten muutos muilta	-80 260,19	-191 417,68
Korottomien velkojen muutos kunnalta/ky:ltä	-159 351,53	159 351,53
Korottomien velkojen muutos muilta	74 946,56	77 296,64
Rahoituksen rahavirta	-437 177,57	-357 764,84
Rahavarojen muutos	-694 575,80	-403 213,22
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	606 508,10	1 301 083,90
Rahavarat 1.1.	1 301 083,90	1 704 297,12
	-694 575,80	-403 213,22
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, 1 000€	73	334
Kassan riittävyys, pv	72	-164
Quick ratio	2,8	3,2
Current ratio	3,2	3,3

Investointien tulo-rahoitus, %

$$= 100 \times (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset}) / \text{Investointien omahankintameno}$$

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskenn. lainanlyhennykset})$$

Kassan riittävyys, pv

$$= 365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Quick Ratio

$$= (\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Current Ratio

$$= (\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieraspääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

TASE

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	157 108,95	61 099,86
Vaihto-omaisuus	157 108,95	61 099,86
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	315 018,60	240 279,10
Saamiset kunnalta	27 198,42	29 902,10
Muut saamiset	196 891,01	10 722,32
Siirtosaamiset	1 559,00	3 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	540 667,03	283 903,52
Saamiset	540 667,03	283 903,52
Rahoitusarvopaperit	0,00	549 953,29
Rahat ja pankkisaamiset	606 508,10	751 130,61
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 304 284,08	1 646 087,28
VASTAAVAA	1 304 284,08	1 646 087,28

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2020
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	174 850,10	174 850,10
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	977 816,01	1 023 264,39
Tilikauden yli-/alijäämä	-257 398,23	-45 448,38
OMA PÄÄOMA	895 267,88	1 152 666,11

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	0,00	159 351,53
Saadut ennakot	1 447,39	809,88
Ostovelat	192 663,99	89 780,36
Muut velat	123 111,46	148 711,63
Siirtovelat	91 793,36	94 767,77
Lyhytaikainen	409 016,20	493 421,17
VIERAS PÄÄOMA	409 016,20	493 421,17
VASTATTAVAA	1 304 284,08	1 646 087,28

Omavaraisuusaste, %	68,7	70,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	14,5	17,3
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	720,4	977,8
Lainat ja vuokravastuut 31.12.2023, 1000 €	12	163

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Lainat ja vuokravastuut, 1000 €

=Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT
Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät
Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperiaatteen mukaisesti.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen fifo-periaatteen mukaisesti hankintamenon määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno- tai sitä alempana todennäköiseen luovutushintaan.

TILINPÄÄTÖKSEN ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Rahoituslaskelman tunnuslukuja Laskennallinen lainanhoitokate ja Investointien tulorahoitus ei ole esitetty, koska ei ole korollista lainaa eikä investointeja. Taseen tunnuslukuja Lainakanta ja Lainasaamiset ei ole esitetty, koska ei ole korollista lainaa eikä sijoitusten lainasaamisia.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Toimintatuotot	2023	2022
Vesimaksut	714 823,17	785 355,76
Jätevesimaksut	1 080 813,91	1 157 381,33
Perusmaksut, mittarivuokrat	792 432,99	772 584,51
Muut liiketoiminnan tuotot	115 593,59	134 246,36
Yhteensä	2 703 663,66	2 849 567,96

Palvelujen ostot	2023	2022
Muiden palvelujen ostot	947 568,20	704 675,85
Yhteensä	947 568,20	704 675,85

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Saamisten erittely	2023	2022
Saamiset tytäryhteisöiltä	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
Myyntisaamiset	342 217,02	270 181,20
Yhteensä	342 217,02	270 181,20

Siirtosaamiset	2023	2022
	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
Muut siirtosaamiset	1 559,00	3 000,00
Yhteensä	1 559,00	3 000,00

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Oman pääoman erittely	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	174 850,10	174 850,10
Peruspääoma 31.12.	174 850,10	174 850,10
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	977 816,01	1 023 264,39
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	977 816,01	1 023 264,39
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-257 398,23	-45 448,38
Oma pääoma yhteensä	895 267,88	1 152 666,11

Vieras pääoma	2023	2022
Velat tytäryhteisöille		
Muut velat	2 767,06	48 661,60
Yhteensä	2 767,06	48 661,60
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	136,00	136,00
Yhteensä	136,00	136,00
Yhteensä	2 903,06	48 797,60

Muiden velkojen erittely	2023	2022
Lyhytaikaiset muut velat	123 111,46	148 711,63
Yhteensä	123 111,46	148 711,63

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	88 198,03	94 424,70
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	270,62	134,55
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	88 468,65	94 559,25

VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

VUOKRAVASTUUT	2023	2022
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	10 307,71	2 694,35
Vuokravastuut yhteensä	10 307,71	2 694,35
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	4 600,24	2 288,56

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2023	2022
Vesilaitos	10	10

6 Konserniyhtiöt

6.1 Orimattilan Asunnot Oy

1. Toimiala

Yhtiön toimiala on rakennuttaa ja hallita kiinteistöjä ja osakehuoneistoja, ostaa myydä, omistaa ja vuokrata alueita, rakennuksia ja asuntoja sekä antaa kiinteistöjä ja huoneistoja vuokralle Orimattilan Kaupungin alueella huomioiden samalla myös Orimattilan kaupungin yhtiölle asettamat tavoitteet.

Yhtiön toimialaan kuuluvat myös isännöinti- ja kiinteistöhuoltopalvelut. Yhtiö voi omistaa toimialaansa kuuluvien tai toimintaansa liittyvien ja sitä palvelevien yhtiöiden osakkeita tai osuuksia. Yhtiön toiminnan tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa osakkeenomistajille eikä yhtiö jaa osinkoa. Mahdollinen voitto käytetään toiminnan kehittämiseen.

2. Toimitusjohtajan katsaus

Yhtiö on yhdessä omistajan kanssa päättänyt laatia taloudentasapainottamissuunnitelman. Pääomakulut sekä lisääntyvä kiinteistöjen korjaustarve rasittavat yhtiön taloutta huomattavasti lähivuosina. Yhtiön on myynyt heikkokuntoisia omakotitaloja sekä asunto-osakkeita ja jatkaa erillisten asunto-osakkeiden myyntiä asuntojen tyhjentyessä vuokralaisilta. Yhtiön henkilöstömäärää on sopeutettu. Orientie 3:n vuokraaminen kokonaisuudessaan Kotokunta Oy:lle paransi asuntojen käyttöastetta. Kotokunta Oy on vuokrannut myös erillisiä asuntoja keskusta-alueelta sotaa paenneille. Rivitalojen käyttöaste on 100 %. Lapsiperheet hakevat ensisijaisesti asumaan rivitaloihin lähelle palveluverkkoa. Rivitalojen osuus asuntokannasta on noin 8 %. Kysyntä on lisääntynyt keskusta-alueen pieniin, hissitalojen esteettömiin asuntoihin. Asukastoimikuntia toimii tällä hetkellä 4 kpl.

3. Yhtiön talous

	01.01.2022 31.12.2022	01.01.2023 31.12.2023
Tuloslaskelma (EUR)		
Liikevaihto		
Vuokrat	4 228 155,20	4 695 476,34
Käyttökorvaukset	186 676,49	230 341,90
Liikevaihto yhteensä	4 414 831,69	4 925 818,24
Muut kiinteistön tuotot	23 096,40	57 140,25
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-335 107,52	-263 346,08
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-58 325,42	-43 987,16
Muut henkilösivukulut	-42 883,04	-37 196,26
Henkilösivukulut	-101 208,46	-81 183,42
Henkilöstökulut	-436 315,98	-344 529,50
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-754 890,51	-857 282,83
Arvonalentumiset pys. vastaavien hyödykk.		-723 938,56
Poistot ja arvonalentumiset	-754 890,51	-1 581 221,39
Muut kulut		
Kiinteistön muut hoitokulut	-3 444 242,83	-3 184 904,71
Luottotappiot	-45 011,45	-26 424,37
Muut kulut	-3 489 254,28	-3 211 329,08
Liiketappio	-242 532,68	-154 121,48
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	13 140,96	28 626,59
Muut korko- ja rahoitustuotot	13 140,96	28 626,59
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-144 984,46	-205 336,07
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-144 984,46	-205 336,07
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-131 843,50	-176 709,48
Voitto ennen tilinpäätössiirt. ja veroja	-374 376,18	-330 830,96
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	-1 075,45	-2 409,59
Verotusperusteisten varausten muutos	375 451,63	337 240,55
Tilinpäätössiirrot yhteensä	374 376,18	334 830,96
Tilikauden voitto	0,00	4 000,00

4. Hallitus

Heli Heikkilä
Anssi Huhtala
Jorma Niklander
Tintti Lehtinen

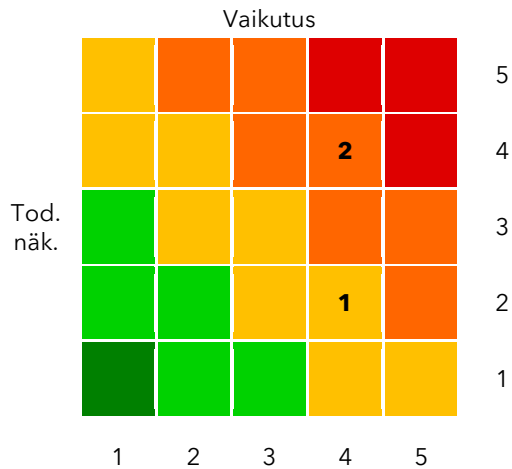
5. Henkilöstö

4 htv

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso	Toteuma 31.12.	Tila
Orimattilassa on asioihin vaikuttavat, hyvinvoivat asukkaat ja yhteisöt	Orimattilan Asunnot Oy sitoutuu kehittämään aktiivista asukasdemokratiaa edistävää toimintaa asukastoimikuntien kanssa yhteistyössä.	Asukastoimikunnat järjestävät vuosittain yhden asukaskokouksen, johon yhtiön henkilöstöä osallistuu. Kokouksessa kuullaan talotoimikunnan kehitystoiveita sekä käydään yhteisesti läpi toimikunnan vastuukiinteistöjen seuraavan tilikauden talousarvio. Orimattilan Asunnot järjestävät vuosittain yhteisöllisyyttä lisäävän asukastapahtuman asukkailleen.	Yhtiön edustaja osallistuu kaikkien asukastoimikuntien asukaskokouksiin. Asumisneuvojan yhteydenpito asukastoimikuntien puheenjohtajiin toimikauden aikana. Yhteisöllisyyttä lisäävä asukastapahtuma.	Orimattilan Asuntojen edustaja on toimivuoden aikana osallistunut viiteen asukastapahtumaan. Aktiivisia asukastoimikuntia on neljä. Yhtiö järjesti kaikille asukkaille kesäteatteriretken Orimattilan Jätinpesän kesäteatteriin elokuussa 2023.	Toteutuu
Orimattila on hyvin verkostoitunut ja haluttu kumppani	Yhtiö kehittää sujuvaa ja avointa yhteistyötä kaupungin organisaation kanssa	Säännölliset yhteistyöpalaverit kaupungin johdon ja viranhaltioiden kanssa.	Säännölliset yhteistyöpalaverit käytössä. Hyväksytty asunto-ohjelma.	Yhtiön toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja olivat kolme kertaa toimivuoden aikana kaupunginhallituksen kuultavana. Toimistujohtaja osallistui kerran kutsuttuna puheenjohtajiston kokoukseen ja valtuustoseminaariin Tampereella. Orimattilan Asunnot järjesti syyskuussa kaupunginhallitukselle iltakoulun koskien yhtiön talouden tasapainotustoimenpiteitä. Toimitusjohtaja on tavannut säännöllisesti kaupunginjohtajaa.	Toteutuu

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	SOTE-kiinteistöjen tulevaisuus	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 4 8	Selvitys mahdollisuudesta tehdä käyttötarkoituksen muutos erityisryhmille osoitettuihin kiinteistöihin.	Käyttötarkoitusten muutostyösuunnitelua SOTE kiinteistöihin ei ole aloitettu. Yhtiö luopuu Suurikyläntie 3:ssa sijaitsevasta tyhjillään olevasta entisestä erityisryhmäkohteesta.	Riskiarvo nousut
Taloudellinen riski	Yhtiön korjausvelka	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	Yhtiö laatii talouden tervehdyttämissuunnitelman.	Tervehdyttämissuunnitelma on valmistunut.	Riskiarvo nousut
Strateginen riski	Kiinteistöjen purku tai realisointi	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	Yhtiö laatii suunnitelmallisen toimintamallin kiinteistökantansa kehittämiseen, soputtamiseen ja realisointitoimiin.	Runko kiinteistöstrategiatyöhän on laadittu. Erityshuomiona alueellisen vastuumuseon inventointi koskien Orion aluetta sekä Koulutuen ympäristöä.	Riskiarvo pysynyt ennallaan

6.2 Orimattilan Lämpö Oy

1. Toimiala

Kaukolämmön tuotanto

2. Toimitusjohtajan katsaus

Ukrainan sodan aiheuttama myllerrys polttoainemarkkinoilla laantui vuodenmittaa ja osa hinnoista laski jo lähemmäs venäjäpakotteita edeltävää aikaa. Pääpolttoaineista hakkeen ja pelletin hinnat pysyivät kuitenkin yhä korkealla tasolla. Lämmön tuotantoa pystyttiin kuitenkin tehostamaan lämmöntuotantorakennetta monipuolistamalla. Tulos saatiinkin kahden tappiollisen vuoden jälkeen kääntymään noin 178 000 euroa voitolliseksi kustannussäästöjen ja tehtyjen hinnankorotusten avulla.

Vuoden aikana saatiin kuusi uutta asiakasta, mikä on enemmän kuin keskipitkän aikavälin keskiarvo. Kaasun hinnan laskun myötä liittymiskyselyiden määrä näyttäisi kuitenkin lähteneen laskuun.

3. Yhtiön talous

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2023		1.1.-31.12.2022	
LIKEVAIHTO		3 262 318		2 618 191
Liiketoiminnan muut tuotot		36 311		58 980
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 866 724		-1 481 256	
Varastojen muutos	-2 395		-5 948	
Ulkopuoliset palvelut	-27 587	-1 896 706	-303 976	-1 791 180
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-260 882		-83 404	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-42 683		-10 621	
Muut henkilösivukulut	-14 353	-317 918	-3 440	-97 464
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-533 908		-521 460
Liiketoiminnan muut kulut		-318 152		-290 960
LIKEVOITTO/-TAPPIO		231 945		-23 893
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	0		0	
Muilta	10 143		2 640	
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Saman konsernin yrityksille	-38 728		-20 178	
Muille	-26 560	-55 146	-5 153	-22 690
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		176 799		-46 583
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron muutos		1 665		1 958
Tuloverot		12		1
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO		178 476		-44 625

4. Hallitus

Heikki Rautala (pj)
 Aku Pyymäki (vpj)
 Johanna Kyrö
 Olli Laitinen
 Joel Mäkelä

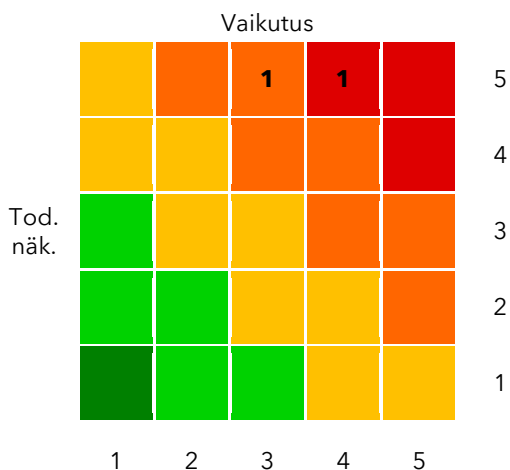
5. Henkilöstö

4,5 htv

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso	Toteuma 31.12.	Tila
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Yrityksen talouden tasapainottaminen	Tilikauden tulos	200 000 € ylijäämäinen tulos	Tilikauden tulos on 178 500 euroa. Tulos jää noin 13 000 euroa talousarviosta.	Toteutuu osittain
	Uusiasiakashankinnan tehostaminen	Uusien asiakkaiden määrä	5 uutta yritys- tai asunto-osakeyhtiöasiakasta	Vuoden aikana saatiin 6 uutta asiakasta	Toteutuu

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	Polttoaineiden saatavuuden heikentyminen	Tod. näk.: 5 Vaikutus: 3 15	Uusien lämmöntuotantomenetelmien käyttöönotto ja pitkäaikaiset hankintasopimukset	Lämmönostomäärä on lisätty, mikä pienentää riskiä.	Riskiarvo laskenut
Taloudellinen riski	Tuotantokustannusten nousu	Tod. näk.: 5 Vaikutus: 4 20	Hintojen korotus	Pääpolttoaineiden hintataso on pysynyt korkealla.	Riskiarvo pysynyt ennallaan

6.3 Orimattilan Vesi Oy

1. Toimiala

Omistaa Orimattilan vesihuoltotoiminnan tuotantolaitokset, verkostot ja järjestelmät.

2. Toimitusjohtajan katsaus

Talousarviossa varattiin investointeihin rahaa 2 337 000 euroa. Investointeihin käytettiin 2 282 000 euroa.

Investoinneissa pääpaino oli uudisrakentamisessa. Vuonna 2022 alkanut Viiskivenharjun raakavesijohdon rakentaminen saatiin valmiiksi heinäkuussa ja Porkkallion asemakaava-alueen 1.vaiheen rakentaminen valmistui elokuussa. Lisäksi vesijohtoverkoston asennettiin 6 aluemittakaivoa ja Viiskivenharjun kaivorakennus saatiin asennettua paikoilleen. Kaivon sähkö ja automaatiotyöt jäivät kuitenkin kesken.

Saneerauksien osalta Pasinan verkostosaneerauksen 2.vaihe ja Pihlajakujan ja Koivukujan viemärisaneeraus saatiin valmiiksi, mutta Pihlajakujan ja Koivukujan vesijohtosaneeraus jatkuu vuoden 2024 alkupuolella. Verkostoa saneerattiin kaiken kaikkiaan noin 0,5 % verkostojen kokonaispituudesta.

Vuotovesiprosentit olivat vesijohtoverkostossa 27,5 % ja jätevesiverkostossa 43,1 %. Vuotovesiprosentti oli vesijohdon osalta noin 4,5 % ja jätevesiviemärin osalta noin 5,9 % korkeampi kuin edellisvuonna. Tulos on varsinkin vesijohdon osalta huolestuttava ja kertoo, että tehostamistoimenpiteitä tulee jatkaa pikaisesti.

Organisaatioselvityksen yhteydessä osakeyhtiölle laadittiin talousmalli. Talousmallin avulla voidaan tarkastella erilaisten liikkeenjohdollisten päätösten vaikutuksia vesiliiketoiminnan taloudelliseen kilpailukykyyn.

3. Yhtiön talous

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
LIKEVAIHTO	1 145 770	1 165 600
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	29 054	20 393
Materiaalit ja palvelut		
Ulkopuoliset palvelut	-55 002	-30 872
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-30 199	-23 512
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-2 364	-1 173
Muut henkilösivukulut	-975	-1 009
-25 694		
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	-954 830	-971 069
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-57 813	-56 841
LIKEVOITTO	73 642	101 518
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta yhteensä	7 861	0
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-98 812	-28 707
Muille	0	0
-28 707		
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-17 309	72 811
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	-45 266
Tuloverot	31	-5 445
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-17 279	22 099

4. Hallitus

Jukka Mölsä (pj)
 Torsti Hokkanen (vpj)
 Venla Avelin
 Jari Hosiaisuus
 Marja-Liisa Rauhala

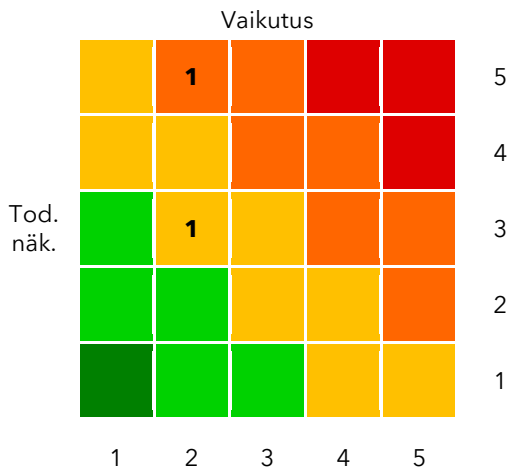
5. Henkilöstö

0,5 htv

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso	Toteuma 31.12.	Tila
Orimattilan tasapainoisen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Verkostojen reaaliaikaista seurannan ja analysoinnin tehostaminen	Uusien virtausmittauskaivojen rakentaminen	Rakennetaan 2-3 uutta virtausmittauskaivoa sekä vesijohtoverkoston että jätevesiverkoston.	Mittakaivoja asennettiin 5 kappaletta.	Toteutu
	Tiedonhallinnan kehittäminen	Uusien toimintojen käyttöönotto verkkotietojärjestelmässä	Kuntotiedon lisääminen kentältä on mahdollista Järjestelmään on lisätty verkoston toiminnallisuustarkasteluihin ja yleissuunnitteluun tarvittavat komponentit	Verkkotietojärjestelmä vaihdettiin ja verkostotietoja täydennettiin. Lisäksi hankittiin kartoituslaite paikkaitetojen keräämiseksi.	Toteutu

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	Väärin kohdistetut saneerausinvestoinnit	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 2 6	Verkoston ominaisuus- ja kuntotietojen täydentäminen	Kuntotiedon keruussa ollaan myöhässä aikataulusta.	Riskiarvo pysynyt ennallaan ➔
Strateginen riski	Saneerausvelan kasvu	Tod. näk.: 5 Vaikutus: 2 10	Saneerausmäärien kasvattaminen nykyisestä	Saneerausmääriä kasvatetaan määrärahojen puitteissa.	Riskiarvo pysynyt ennallaan ➔

7 Käytetyt kirjanpitokirjat ja tositelajit

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Numero-sarja alk.		Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Miten ja missä säilytetään
Tilinpäätös		1	Tasekirja Tase-erittelyjen saldospelvitykset Liitetietositteet Tilikartta	Kunnan tasekirjassa on esitetty kirjanpitolain edellyttämä tilinpäätös, toimintakertomus sekä luettelo kirjanpidoista ja aineistosta	Kunnassa paperilla
Pääkirjanpito			Pää- ja Päiväkirjat	Pääkirjanpitoon kootaan yhteenvedo esijärjestelmien tapahtumista	Tapahtumat säilytetään sähköisessä arkistossa
Käyttöomaisuus	KOMTOS KOMMUI	34001 39001	Käyttöomaisuustositteet Käyttöom.muistiotositteet	KOM osa Raindancejärjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	Kuntamalli Raindance kirjanpitojärjestelmässä ja paperitilosteina
Pääkirjatiliosite	MUISRD MUSSRD VYÖR	15001 25001 31001	Muistiotositteet Raindance Muistiotositteet Raindance sis Vyörytys	Muistioiden kierrätys Sisäisten muistioiden kierrätys samoin vyörytystositteet	Kuntamalli Raindance kirjanpitojärjestelmässä ja paperitilosteina
Liittymät	PALKAT KASSA TIMKAS	100001 110001 120001	Populus palkkaliittymä, palkkatositteet, matkalaskut Ceepos-kassaliittymä, kassatapahtumat Timmi-kassaliittymä, kassapahtumat	Tapahtumat siirretään liittymän kautta pääkirjanpitoon yhdistelmänä Tapahtumat siirretään liittymän kautta kirjanpitoon yhdistelmänä kassoittain Tapahtumat siirretään liittymän kautta kirjanpitoon yhdistelmänä kassoittain	Palkkakirjanpito ja siihen liittyvät erittelyt ja laskelmat säilytetään sähköisenä Populus palkanlaskentajärjestelmässä Ceepos-järjestelmässä
Myyntireskontra	YMR10 YMR11 YMR12 YMR13 YMR14 YMR15 YMR16 YMR17 YMR18 YMR19 YMR20 YMR21 YMR22 YMR40 YMR44 YMR54 YMR99 YMRHYV YMRMAN YMRVII	10000001 11000001 12000001 13000001 14000001 15000001 16000001 17000001 18000001 19000001 20000001 21000001 22000001 40000001 44000001 54000001 99000001 5310001 5110001 5210001	Taloustoimiston laskutus Rakennusvalvonta Urheilutoimen laskutus Tilapalvelun laskutus Nuorisotoimen laskutus Suunnittelutoimen laskutus Ympäristötoimen laskutus Yhdyskuntatekniikan laskutus Kiinteän omaisuuden myynti Kirjaston yleislaskutus Sivistystoimen laskutus Kulttuuritoimen laskutus Maanvuokrat Vesihuollon muu laskutus Vesi- ja jätevesilaskutus Päivähoitolaskutus Vanhat laskut MR hyvitys lasku kuitaus MR Manuaalisuoritukset MR Viitesuoritukset	Tositteet siirtyvät ProE-laskutuksesta myyntireskontraan Myyntireskontran tapahtumat ovat osa Kuntamalli Raindance järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	Tapahtumat säilytetään sähköisenä ProE-laskutuksessa
	MRP10 MRP11 MRP12 MRP13 MRP14 MRP15 MRP16 MRP17 MRP18 MRP19 MRP20 MRP22 MRP40 MRP44 MRP54 MRP54A MRPK MRPMAN MRPVII	10000281 11000250 12000108 13000586 14000068 15000055 16000043 17000056 18000020 19000112 20000164 22000109 40000121 44012950 54002482 54003271 5410001 5110406 5210292	Taloustoimien laskut Rakennusvalvonta Urheilutoimen laskut Tilapalvelun laskutu Nuorisotoimen laskut Suunnittelutoimen las Ympäristötoimen lask Yhdyskuntatekn.lasku Kiinteän om. myynti Kirjaston yleislasku Sivistyspalvelun las Maanvuokra Vesihuollon muu lask MRP Vesilaskutus MRP Päivähoito MRP Päivähoitolaskut Luottotappio MRP Manuaalisuorituk MRP Viitesuoritukset	Myyntireskontra ja -laskutus siirtyivät uuteen Raindance Myyntireskontraportaaliin 7.12.2020.	Kuntamalli Raindance -kirjanpitojärjestelmässä
Ostoreskontra	OSTORD OMAKSU	8000001 8990001	Ostolaskut Ostoreskontra maksut	Raindance kierrätys Ostoreskontran tapahtumat ovat osa Kuntamalli Raindance järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	Tapahtumat säilytetään
Tiliotteet	PANKKI	101001	Pankkien tiliotteet	Basware maksuliikenneohjelmasta liittymien kautta Kuntamalli Raindance kirjanpitojärjestelmään	Tapahtumat säilytetään sähköisenä Baswaren InvoiceReady-arkistossa

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Numero-sarja alk.		Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Miten ja missä säilytetään
Avaava tase	ALKUSA	1001	Alkusaldot	Siirretään ALKUSA -raportilla	Kuntamalli Raindance kirjanpitojärjestelmässä
Talous-arvio	BUD	2001	Talousarvio	Raindance Budjetointi on osa Kuntamalli Raindance järjestelmää	Kuntamalli Raindance kirjanpitojärjestelmässä
Lisä-talous-arvio	BUDL	3001	Lisätalousarvio	Viedään manuaalisesti	Kuntamalli Raindance kirjanpitojärjestelmässä
Konserni			Erillistilinpäätös (Tuloslaskelma ja tase)	Ei yhteyttä	Säilytetään sähköisenä FPM järjestelmässä
		10000	Erillistilinpäätöksen oikaisu		
		110000	Sisäiset erät, ETP-oikaisu		
		120000	Konsolidointiviennit, etp-oikaisu, sisäiset erät		
		123000	Konsolidointiviennit, erillistilinpäätöksen oikaisu		
		130000	Alakonsernin vähemmistöosuus		
		140000	Sisäiset erät		
		20000	Konsolidointiviennit, sisäiset erät		
		23000	Konsolidointiviennit, erillistilinpäätös		
		30000	Vapaaehtoisten varausten purku, erillistilinpäätös		
		32000	KK-oikaisu		
		410000	Sisäiset erät, KK-oikaisu		
		420000	Konsolidointiviennit, KK-oikaisu, sisäiset erät		
		423000	Konsolidointiviennit, KK-oikaisu		
		430000	Käyttöomaisuuden sisäisen katteen eliminointi		
		50000	Sisäisen omistuksen eliminointi		
		60000	Pääomaosuusmenetelmä konsolidointi		
		80000			
			Rahoituslaskelmatositteet:		
		800100	Erillistilinpäätös (Tuloslaskelma ja tase)		
		800200	Sisäiset erät		
		800230	Konsolidointiviennit, sisäiset erät		
		800300	Konsolidointiviennit, erillistilinpäätös		
		800320	Vapaaehtoisten varausten purku, erillistilinpäätös		
		800400	Vaihto-omaisuuden sisäisen katteen eliminointi		
		800500	Käyttöomaisuuden sisäisen katteen eliminointi		
		800600	Sisäisen omistuksen eliminointi		
		800800	Pääomaosuusmenetelmä konsolidointi		
		801100	Erillistilinpäätöksen oikaisu		
		801200	Sisäiset erät, ETP-oikaisu		
		801230	Konsolidointiviennit, etp-oikaisu, sis.erät		
		801300	Konsolidointiviennit, erillistilinpäätöksen oikaisu		
		804100	KK-oikaisu		
		804200	Sisäiset erät, KK-oikaisu		
		804230	Konsolidointiviennit, KK-oikaisu, sis.erät		
		804300	Konsolidointiviennit, KK-oikaisu		
		810000	Muut viennit		
		810300	Muut viennit, Konsolidointiviennit		
		815000	Muut viennit, KK-oikaisu		
		815300	Muut viennit, Konsolidointiviennit, KK-oikaisu		
		830000	Tase, hankinta		
		840000	Tase, myynti		
		845000	Tase, myynti, eliminoinnit/konsernitason viennit		
		850000	Muut järjestelyt		
		870000	CF oikaisu		

8 Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja merkinnät

Allekirjoitukset

Orimattilassa 25.3.2024

Orimattilan kaupunginhallitus

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Tilintarkastajan merkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Orimattilassa ____ . ____ .2024

Tilintarkastusyhteisö Revisium Oy

_____
Ville Valkonen, JHT, HT

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Tero Rönkkö	Suomi.fi	25.03.2024 18:00:58 UTC+02:00
Jari Kaitaranta	Suomi.fi	25.03.2024 18:01:28 UTC+02:00
Ari Anttila	Suomi.fi	25.03.2024 18:01:32 UTC+02:00
Vesa Teräs	Suomi.fi	25.03.2024 18:01:38 UTC+02:00
Tuomo Jussila	Suomi.fi	25.03.2024 18:01:46 UTC+02:00
Sari Sikkilä	Suomi.fi	25.03.2024 18:02:02 UTC+02:00
Venla Avelin	Suomi.fi	25.03.2024 18:02:29 UTC+02:00
Kalle Larsson	Suomi.fi	25.03.2024 18:02:36 UTC+02:00
Ida Jokinen	Suomi.fi	25.03.2024 18:02:47 UTC+02:00
Riitta Lonka	Suomi.fi	25.03.2024 18:13:11 UTC+02:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (1 sivu)

Kansilehden sivu 1/1

8 Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja merkinnät

Allekirjoitukset

Orimattilassa 25.3.2024

Orimattilan kaupunginhallitus

Tilintarkastajan merkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Orimattilassa ____ . ____ .2024

Tilintarkastusyhteisö Revisium Oy

_____
Ville Valkonen, JHT, HT